

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-236-25

Druk nr 2108

Warszawa, 29 grudnia 2025 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam
Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy - Kodeks wyborczy.

Projekt realizuje priorytet polityki Rady Ministrów.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych
został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Kodeks wyborczy¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 9a;
- 2) uchyla się art. 11a–11e;
- 3) po art. 11e dodaje się art. 11f–11v w brzmieniu:

„Art. 11f. 1. Na członków Rady są wybierani przez sędziów w wyborach bezpośrednich i w głosowaniu tajnym:

- 1) jeden sędzia Sądu Najwyższego;
- 2) dwóch sędziów sądów apelacyjnych;
- 3) trzech sędziów sądów okręgowych;
- 4) sześciu sędziów sądów rejonowych;
- 5) jeden sędzia sądu wojskowego;
- 6) jeden sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 7) jeden sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego.

2. Prawo kandydowania na członka Rady przysługuje sędziemu, który w dniu głosowania ma co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziego, w tym co najmniej pięcioletni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu apelacyjnego, sędziego sądu okręgowego, sędziego sądu rejonowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu garnizonowego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego albo sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego.

3. Prawo wybierania członków Rady, o których mowa w ust. 1, przysługuje sędziom Sądu Najwyższego, sędziom sądów powszechnych, sędziom sądów wojskowych i sędziom sądów administracyjnych, pozostającym w dniu głosowania w stanie czynnym.

¹⁾ Niniejsza ustawa wykonuje wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21).

4. Sędzia może oddać nie więcej niż piętnaście głosów, w tym:

- 1) jeden głos na kandydata będącego sędzią Sądu Najwyższego;
- 2) dwa głosy na kandydatów będących sędziami sądu apelacyjnego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata;
- 3) trzy głosy na kandydatów będących sędziami sądu okręgowego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata;
- 4) sześć głosów na kandydatów będących sędziami sądu rejonowego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata;
- 5) jeden głos na kandydata będącego sędzią sądu wojskowego;
- 6) jeden głos na kandydata będącego sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 7) jeden głos na kandydata będącego sędzią wojewódzkiego sądu administracyjnego.

5. W przypadku wyboru członków Rady, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 5–7, członkiem Rady zostaje kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów spośród kandydatów będących odpowiednio sędziami Sądu Najwyższego, sędziami sądów wojskowych, sędziami Naczelnego Sądu Administracyjnego albo sędziami wojewódzkich sądów administracyjnych. W przypadku wyboru członków Rady, o których mowa w ust. 1 pkt 2–4, członkami Rady zostają – w odpowiedniej liczbie – kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów spośród kandydatów będących odpowiednio sędziami sądów apelacyjnych, sędziami sądów okręgowych albo sędziami sądów rejonowych. W przypadku uzyskania przez kandydatów równej liczby głosów członkiem Rady zostaje sędzia starszy służbą, a jeżeli staż służby kandydatów jest równy – sędzia starszy wiekiem.

6. Wspólna kadencja członków Rady, o których mowa w ust. 1, rozpoczyna się z dniem następującym po dniu ogłoszenia wyników wyborów, nie wcześniej jednak niż po zakończeniu poprzedniej kadencji. Członkowie Rady poprzedniej kadencji pełnią swoje funkcje do dnia rozpoczęcia wspólnej kadencji nowych członków Rady.

Art. 11g. Do terminów:

- 1) zgłaszania kandydatów na członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1,
- 2) przeprowadzania czynności wyborczych, o których mowa w art. 11l ust. 2, 3, 5 i 8–10, art. 11p ust. 3, art. 11r ust. 2 oraz art. 11t ust. 1–3

– stosuje się odpowiednio art. 9 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365 i 1792).

Art. 11h. 1. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, zarządza Państwowa Komisja Wyborcza, w drodze uchwały, ogłaszanej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, nie później niż na cztery miesiące przed dniem zakończenia wspólnej kadencji członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 11t ust. 4 oraz art. 11u ust. 4.

2. W uchwale, o której mowa w ust. 1, określa się:

- 1) dzień wyborów, przypadający nie później niż na miesiąc przed dniem zakończenia wspólnej kadencji członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, albo wyznaczony zgodnie z art. 11t ust. 4 albo art. 11u ust. 4;
- 2) liczbę wybieranych członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1;
- 3) termin zgłaszania kandydatów na członków Rady, będący dniem przypadającym nie wcześniej niż na dwadzieścia jeden dni od dnia podjęcia uchwały i nie później niż na dwa miesiące przed dniem wyborów;
- 4) terminy przeprowadzenia czynności wyborczych;
- 5) tryb przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej przez komisję skrutacyjną dokumentów, o których mowa w art. 11q ust. 18;
- 6) wzór zgłoszenia kandydata na członka Rady oraz wzór wykazu sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1;
- 7) wzór karty do głosowania oraz wzór protokołu głosowania.

Art. 11i. 1. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, przeprowadza Państwowa Komisja Wyborcza.

2. Z czynności związanych z przeprowadzeniem wyborów jest wyłączony członek Państwowej Komisji Wyborczej, który kandyduje na członka Rady.

Art. 11j. 1. Prawo zgłoszenia kandydata na członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, ma grupa stu sędziów.

2. Prawo zgłoszenia kandydata na członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, mają również:

- 1) Naczelna Rada Adwokacka;
- 2) Krajowa Rada Radców Prawnych;
- 3) Krajowa Rada Notarialna.

3. Grupy, o których mowa w ust. 1, oraz podmioty, o których mowa w ust. 2, mogą zgłosić tylko jednego kandydata na członka Rady.

4. Prawo poparcia zgłoszenia kandydata na członka Rady oraz kandydowania na członka Rady nie przysługuje sędziom w stanie spoczynku.

Art. 11k. 1. Kandydatów na członków Rady zgłasza się na piśmie Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie wskazanym w uchwale, o której mowa w art. 11h ust. 1.

2. Zgłoszenie kandydata na członka Rady zawiera imiona i nazwisko kandydata, numer PESEL, stanowisko i miejsce służbowe, okresy pełnienia służby na poszczególnych stanowiskach sędziowskich, funkcje pełnione w sądownictwie i okresy ich pełnienia.

3. Do zgłoszenia kandydata na członka Rady dołącza się zgodę sędziego na kandydowanie na członka Rady.

4. Do zgłoszenia kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, dołącza się wykaz sędziów popierających to zgłoszenie, obejmujący ich imiona, nazwiska, numery PESEL, stanowiska i miejsca służbowe oraz własnoręcznie złożone podpisy wraz z datą złożenia podpisu. Sędzia może poprzeć zgłoszenie tylko jednego kandydata i nie może poprzeć swojej własnej kandydatury. Wycofanie udzielonego poparcia nie rodzi skutków prawnych.

5. Wykaz sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, musi zawierać na każdej stronie adnotację: „Udzielam poparcia zgłoszeniu sędziego (nazwa sądu będącego miejscem służbowym sędziego) (imiona i nazwisko sędziego) jako kandydata na członka Krajowej Rady Sądownictwa w wyborach zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”.

6. Zgłoszenia kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, dokonuje na piśmie pełnomocnik, którym jest osoba wskazana przez kandydata na członka Rady spośród osób znajdujących się w wykazie sędziów popierających jego zgłoszenie. Dokument pełnomocnictwa udzielonego przez kandydata na członka Rady dołącza się do zgłoszenia kandydata na członka Rady.

7. W przypadku zgłoszenia przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, lub podmiot, o którym mowa w art. 11j ust. 2, więcej niż jednego kandydata na członka Rady uwzględnia się to zgłoszenie, które Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała wcześniej, chyba że kandydat, którego zgłoszenie było wcześniejsze, wycofał zgodę na kandydowanie na członka Rady, utracił prawo wybieralności lub zmarł.

8. W przypadku poparcia przez sędziego zgłoszenia więcej niż jednego kandydata uwzględnia się poparcie udzielone temu zgłoszeniu, które Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała wcześniej, chyba że kandydat, którego zgłoszenie było wcześniejsze, wycofał zgodę na kandydowanie na członka Rady, utracił prawo wybieralności lub zmarł.

Art. 111. 1. Państwowa Komisja Wyborcza weryfikuje prawidłowość zgłoszeń kandydatów na członków Rady.

2. Państwowa Komisja Wyborcza, w terminie trzech dni od dnia otrzymania zgłoszenia kandydata na członka Rady, występuje do Ministra Sprawiedliwości, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – w zakresie odpowiednio sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych, sędziów Sądu Najwyższego oraz sędziów sądów administracyjnych – z pismem zawierającym prośbę o przedstawienie informacji dotyczących:

- 1) posiadania przez kandydata statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka Rady;
- 2) posiadania przez osoby popierające zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, statusu sędziego mającego prawo poparcia zgłoszenia kandydata na członka Rady.

3. Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego przedstawiają Państwowej Komisji Wyborczej informacje w zakresie wskazanym w ust. 2 w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania pisma Państwowej Komisji Wyborczej.

4. Jeżeli Państwowa Komisja Wyborcza stwierdzi, że kandydat na członka Rady nie posiada statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka Rady, odmawia przyjęcia jego zgłoszenia.

5. Jeżeli Państwowa Komisja Wyborcza stwierdzi, że zgłoszenie kandydata na członka Rady nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania wymagań w zakresie innym niż określony w ust. 4, w szczególności jeżeli do tego zgłoszenia nie dołączono zgody sędziego na kandydowanie na członka Rady, dokumentu pełnomocnictwa lub wykazu sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, lub liczba prawidłowo złożonych podpisów przez sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, jest mniejsza niż wymagana, wzywa niezwłocznie pełnomocnika albo podmiot, o którym mowa w art. 11j ust. 2, do uzupełnienia lub

poprawienia tego zgłoszenia, o ile nie upłynął termin zgłaszania kandydatów. Uzupełnienie lub poprawienie zgłoszenia kandydata na członka Rady jest możliwe do upływu terminu zgłaszania kandydatów.

6. Państwowa Komisja Wyborcza odmawia przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady, jeżeli do upływu terminu zgłaszania kandydatów zgłoszenia kandydata na członka Rady nie uzupełniono lub nie poprawiono.

7. Wezwanie, o którym mowa w ust. 5, oraz uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającą przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady wraz z uzasadnieniem niezwłocznie podaje się do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej oraz doręcza się pełnomocnikowi albo podmiotowi, o którym mowa w art. 11j ust. 2.

8. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej odmawiająca przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady może być zaskarżona przez pełnomocnika albo podmiot, o którym mowa w art. 11j ust. 2, do Naczelnego Sądu Administracyjnego w terminie trzech dni od dnia podania uchwały do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej. Skargę wnosi się za pośrednictwem Państwowej Komisji Wyborczej.

9. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów nie później niż w terminie trzech dni od dnia jej wpływu. W wyniku rozpoznania skargi Naczelny Sąd Administracyjny zaskarżoną uchwałę zmienia albo utrzymuje w mocy. Orzeczenie Naczelnego Sądu Administracyjnego doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi albo podmiotowi, o którym mowa w art. 11j ust. 2, oraz Państwowej Komisji Wyborczej, która podaje je do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej. Od orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego nie przysługuje środek prawny.

10. W zakresie nieuregulowanym do postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935 i 1685 oraz z 2025 r. poz. 769 i 1427) dotyczące spraw ze skarg, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 1 tej ustawy, z wyłączeniem art. 243–262, z tym że termin, o którym mowa w art. 193 tej ustawy, wynosi trzy dni.

Art. 11m. Państwowa Komisja Wyborcza, niezwłocznie po upływie terminu zgłaszania kandydatów na członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, a w razie

podjęcia uchwały odmawiającej przyjęcia zgłoszenia kandydata – po upływie terminu, o którym mowa w art. 11l ust. 8, w przypadku, gdy w tym terminie nie wniesiono skargi, albo po wydaniu ostatniego orzeczenia, o którym mowa w art. 11l ust. 9, ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej, odrębnie dla każdej kategorii, o której mowa w art. 11f ust. 1:

- 1) listę kandydatów na członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1 – według kolejności alfabetycznej ich nazwisk,
- 2) zgłoszenia kandydatów na członków Rady oraz wykazy sędziów popierających zgłoszenia kandydatów na członków Rady przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1 – według kolejności otrzymania tych zgłoszeń

– w zakresie obejmującym ich imiona, nazwiska, stanowiska i miejsca służbowe.

Art. 11n. 1. Prezesi sądów, o których mowa w art. 11f ust. 1 pkt 2–7, oraz Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego:

- 1) informują Państwową Komisję Wyborczą o liczbie sędziów danego sądu aktualnej na dzień przekazania informacji, nie później niż na trzydzieści dni przed dniem wyborów;
- 2) po ogłoszeniu listy kandydatów na członków Rady – powołują komisję skrutacyjną składającą się przynajmniej z trzech sędziów danego sądu, w tym przewodniczącego, niebędących kandydatami na członków Rady ani pełnomocnikami, o których mowa w art. 11k ust. 6;
- 3) zapewniają środki organizacyjne i techniczne niezbędne do prawidłowego przeprowadzenia głosowania w sądzie.

2. Na wniosek właściwych prezesów sądów Państwowa Komisja Wyborcza może utworzyć jedną komisję skrutacyjną dla więcej niż jednego z sądów, o których mowa w art. 11f ust. 1 pkt 2–5 i 7.

Art. 11o. 1. Państwowa Komisja Wyborcza zarządza:

- 1) wydrukowanie kart do głosowania w liczbie uwzględniającej liczbę sędziów poszczególnych sądów i zapewniającej prawidłowe przeprowadzenie głosowania;
- 2) dostarczenie kart do głosowania do właściwych sądów, w liczbie i terminie umożliwiających prawidłowe przeprowadzenie głosowania.

2. Na karcie do głosowania umieszcza się, odrębnie dla każdej kategorii, o której mowa w art. 11f ust. 1, w porządku alfabetycznym nazwiska i imiona kandydatów na członków Rady, z podaniem stanowiska i miejsca służbowego każdego z nich.

Art. 11p. 1. Państwowa Komisja Wyborcza organizuje nie później niż na siedem dni przed dniem wyborów wysłuchanie publiczne kandydatów na członków Rady, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wysłuchania.

2. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po ogłoszeniu listy kandydatów na członków Rady informuje w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej o możliwości zgłoszenia udziału w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków Rady oraz terminie składania zgłoszeń, przypadającym nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed dniem wyborów.

3. Udział w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków Rady może zgłosić osoba fizyczna. Zgłoszenie składa się Państwowej Komisji Wyborczej w terminie określonym w ust. 2.

4. Zgłoszenie udziału w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków Rady zawiera imiona i nazwisko oraz adres zamieszkania uczestnika wysłuchania, a także wskazanie kandydatów, którym uczestnik chciałby zadać pytania, i liczbę tych pytań.

5. Zgłoszenie udziału w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków Rady, które nie odpowiada warunkom określonym w ust. 3 lub 4, pozostawia się bez rozpoznania.

6. Formę i porządek wysłuchania publicznego określa uchwała Państwowej Komisji Wyborczej.

7. Z przyczyn organizacyjnych Państwowa Komisja Wyborcza może ograniczyć liczbę uczestników wysłuchania publicznego lub liczbę pytań zadawanych przez uczestnika poszczególnym kandydatom na członków Rady. Ograniczenia tego dokonuje się na podstawie obiektywnych kryteriów zastosowanych wobec wszystkich osób, które zgłosiły udział w wysłuchaniu. Ustalenia listy osób dopuszczonych do udziału w wysłuchaniu publicznym można dokonać w szczególności w oparciu o kolejność zgłoszeń lub określenie maksymalnej liczby pytań zadawanych jednemu kandydatowi na członka Rady. Zastosowane kryteria nie mogą prowadzić do zupełnego wyłączenia możliwości zadania pytań określonemu kandydatowi na członka Rady.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, listę osób dopuszczonych do udziału w wysłuchaniu publicznym, zawierającą ich imiona i nazwiska oraz miejsca zamieszkania, udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej nie później niż na dwa dni przed dniem wysłuchania

publicznego. Wraz z listą udostępnia się informację o kryteriach zastosowanych w celu ograniczenia liczby uczestników wysłuchania publicznego.

9. Wysłuchanie publiczne prowadzi Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej lub upoważniona przez niego osoba. Prowadzący wysłuchanie ustala kolejność oraz czas wystąpień kandydatów na członków Rady i uczestników wysłuchania.

10. Wysłuchanie publiczne jest transmitowane i utrwalane za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, a jego nagranie udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 11q. 1. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1, przeprowadza się w sposób zapewniający tajność i bezpieczeństwo głosowania.

2. Głosowanie przeprowadza komisja skrutacyjna.

3. Głosowanie odbywa się w dniu wyborów, w budynku sądu w godzinach urzędowania tego sądu.

4. Przewodniczący komisji skrutacyjnej czuwa nad zapewnieniem tajności głosowania oraz utrzymaniem porządku i spokoju w czasie głosowania.

5. Najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień wyborów prezes sądu, a w przypadku, o którym mowa w art. 11n ust. 2, właściwi prezesi sądów, przekazują komisji skrutacyjnej listę sędziów danego sądu oraz karty do głosowania opatrzone odpowiednio pieczęcią urzędową sądu albo pieczęciami urzędowymi właściwych sądów.

6. Sędzia głosuje osobiście.

7. Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania.

8. Przed przystąpieniem do głosowania sędzia okazuje komisji skrutacyjnej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości. Komisja skrutacyjna stwierdza uprawnienie sędziego do udziału w głosowaniu na podstawie listy, o której mowa w ust. 5, lub legitymacji służbowej sędziego. Odbiór karty do głosowania sędzia potwierdza własnoręcznym podpisem na liście, o której mowa w ust. 5.

9. Głos oddaje się przez postawienie na karcie do głosowania znaku „x” w kratce z lewej strony obok nie więcej niż:

1) jednego nazwiska kandydata na członka Rady będącego sędzią:

- a) Sądu Najwyższego,
- b) sądu wojaskowego,
- c) Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- d) wojewódzkiego sądu administracyjnego;

- 2) dwóch nazwisk kandydatów na członków Rady będących sędziami sądów apelacyjnych;
- 3) trzech nazwisk kandydatów na członków Rady będących sędziami sądów okręgowych;
- 4) sześciu nazwisk kandydatów na członków Rady będących sędziami sądów rejonowych.

10. Przez znak „x” rozumie się co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki, o której mowa w ust. 9.

11. Głos uznaje się za nieważny, jeżeli na karcie do głosowania postawiono znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwisk większej liczby kandydatów na członków Rady niż określona w ust. 9 albo nie postawiono tego znaku w kratce z lewej strony obok nazwiska żadnego kandydata na członka Rady.

12. Karty do głosowania zawierające głosy oddane w wyborach wrzuca się do urny wyborczej.

13. Urna wyborcza jest wykonana w taki sposób, aby:

- 1) w czasie głosowania nie było możliwe wrzucenie kart do głosowania do tej urny w inny sposób niż przez przeznaczony do tego otwór;
- 2) nie było możliwe wyjęcie kart do głosowania z urny wyborczej przed otwarciem, o którym mowa w ust. 16, ani wysypanie się kart do głosowania z urny.

14. Przed rozpoczęciem głosowania komisja skrutacyjna sprawdza, czy urna wyborcza jest pusta, po czym zamyka urnę.

15. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili jego zakończenia w pomieszczeniu, w którym przeprowadza się głosowanie, muszą być równocześnie obecni członkowie komisji skrutacyjnej w liczbie stanowiącej co najmniej połowę jej pełnego składu.

16. Po zakończeniu głosowania komisja skrutacyjna otwiera urnę wyborczą, liczy wyjęte z niej karty do głosowania oraz ustala liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na członków Rady i liczbę głosów nieważnych.

17. Komisja skrutacyjna sporządza protokół głosowania, zawierający informację o czasie rozpoczęcia i zakończenia głosowania, liczbie sędziów uprawnionych do głosowania, liczbie wydanych kart do głosowania oraz istotnych okolicznościach związanych z przebiegiem głosowania, a także dane, o których mowa w ust. 16.

18. Karty do głosowania wyjęte z urny wyborczej wraz z niewykorzystanymi kartami do głosowania, protokół głosowania oraz listy, o których mowa w ust. 5, komisja skrutacyjna przekazuje niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 11r. 1. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów głosowania ze wszystkich komisji skrutacyjnych ustala wyniki głosowania i wyniki wyborów oraz sporządza protokół wyborczy, zawierający w szczególności liczbę oddanych głosów, liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na członków Rady i liczbę głosów nieważnych oraz wskazanie sędziów, którzy zostali wybrani na członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1.

2. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie trzech dni od dnia sporządzenia protokołu wyborczego ogłasza wyniki wyborów, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 11s. Państwowa Komisja Wyborcza, na wniosek sędziego, który kandydował na członka Rady, udostępnia mu niezwłocznie dokumenty związane z wyborami. Dokumenty te udostępnia się w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 11t. 1. W terminie czternastu dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów sędzia, który kandydował na członka Rady, może wnieść do Naczelnego Sądu Administracyjnego protest przeciwko ważności wyboru członka Rady. Przepis art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy stosuje się odpowiednio.

2. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje protesty wyborcze w terminie trzydziestu dni od dnia upływu terminu do wnoszenia protestów, w składzie trzech sędziów, z udziałem wnoszącego protest oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej lub upoważnionego przez niego członka Państwowej Komisji Wyborczej.

3. W zakresie nieuregulowanym do postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi dotyczące spraw ze skarg, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 1 tej ustawy, z wyłączeniem art. 243–262, z tym że termin, o którym mowa w art. 193 tej ustawy, wynosi trzy dni.

4. Orzekając o nieważności wyboru członka Rady, Naczelny Sąd Administracyjny stwierdza wygaśnięcie mandatu oraz postanawia o ponownym przeprowadzeniu wyborów lub ponownym przeprowadzeniu niektórych czynności wyborczych. W przypadku postanowienia o ponownym przeprowadzeniu wyborów zarządza się je na dzień przypadający nie później niż na trzy miesiące od dnia wydania orzeczenia.

Art. 11u. 1. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, przed upływem kadencji, prawo objęcia mandatu członka Rady przysługuje sędziemu, który w wyborach zarządzonych na podstawie art. 11h ust. 1 otrzymał kolejno największą liczbę głosów spośród kandydatów na członka Rady tej samej kategorii, o której mowa w art. 11f ust. 1, w ramach której został wybrany członek Rady, którego mandat wygasł, pod warunkiem że posiada status sędziego mającego prawo kandydowania na członka Rady w ramach tej kategorii. Przepisy art. 11l ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie zawiadamia sędziego, o którym mowa w ust. 1, o możliwości złożenia oświadczenia o objęciu mandatu członka Rady w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

3. Sędzia, o którym mowa w ust. 1, pełni funkcję członka Rady od dnia złożenia Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenia o objęciu mandatu.

4. Jeżeli oświadczenie o objęciu mandatu nie zostało złożone w terminie, o którym mowa w ust. 2, albo nie ma sędziego uprawnionego do objęcia mandatu członka Rady, Państwowa Komisja Wyborcza zarządza wybory uzupełniające na dzień przypadający nie później niż na trzy miesiące od dnia wygaśnięcia mandatu członka Rady.

Art. 11v. 1. Wyborów, o których mowa w art. 11t ust. 4 i art. 11u ust. 4, nie przeprowadza się, jeżeli dzień wyborów może zostać wyznaczony w okresie trzech miesięcy przed dniem zakończenia wspólnej kadencji członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1.

2. Kadencja członka Rady wybranego w wyborach zarządzonych w przypadku, o którym mowa w art. 11t ust. 4 lub art. 11u ust. 4, upływa z dniem zakończenia wspólnej kadencji członków Rady, o których mowa w art. 11f ust. 1.”;

4) po art. 13 dodaje się art. 13a i art. 13b w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. Członek Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, nie może pełnić funkcji w sądownictwie.

2. Z dniem następującym po dniu ogłoszenia wyników wyborów pełnienie funkcji w sądownictwie przez członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, wygasa z mocy prawa.

Art. 13b. 1. Członek Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, nie może, do czasu zakończenia sprawowania mandatu członka Rady, zgłosić swojej kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie.

2. Jeżeli członek Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, zgłosił swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie przed dniem ogłoszenia wyników wyborów, postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim ulega zakończeniu z mocy prawa wobec tego kandydata z dniem następującym po dniu ogłoszenia wyników wyborów, chyba że Rada podjęła w tym postępowaniu uchwałę o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w stosunku do tego kandydata. W przypadku uchylenia uchwały, o której mowa w zdaniu pierwszym, przez Sąd Najwyższy, postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim ulega zakończeniu z mocy prawa wobec tego kandydata z dniem uprawomocnienia się orzeczenia Sądu Najwyższego.”;

5) w art. 14:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Powołanie członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, na inne stanowisko sędziowskie nie powoduje wygaśnięcia jego mandatu.”,

b) w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przewodniczący Rady powiadamia o zrzeczeniu się mandatu niezwłocznie organ, który dokonał wyboru członka Rady, a w przypadku członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1 – Państwową Komisję Wyborczą.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przewodniczący Rady powiadamia niezwłocznie Państwową Komisję Wyborczą o wygaśnięciu mandatu członka Rady, o którym mowa w art. 11f ust. 1, z innej przyczyny niż zrzeczenie się mandatu.”;

6) po art. 27 dodaje się art. 27a w brzmieniu:

„Art. 27a. 1. Przy Radzie działa Rada Społeczna, która przedstawia opinie w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, a także, na wniosek Prezydium Rady, w innych sprawach należących do zadań Rady.

2. W skład Rady Społecznej wchodzi:

- 1) osoba wskazana przez Naczelną Radę Adwokacką;
- 2) osoba wskazana przez Krajową Radę Radców Prawnych;
- 3) osoba wskazana przez Krajową Radę Notarialną;
- 4) osoba wskazana przez Krajową Radę Komorniczą;
- 5) osoba wskazana przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 6) osoba wskazana przez Rzecznika Praw Obywatelskich;

- 7) osoba wskazana przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 8) trzech przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazani przez Radę Działalności Pożytku Publicznego.

3. Członkiem Rady Społecznej nie może zostać osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Kandydat na członka Rady Społecznej przedstawia informację z Krajowego Rejestru Karnego, wydaną na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 276 oraz z 2025 r. poz. 1235), którą podmiot, o którym mowa w ust. 2, przekazuje Przewodniczącemu Rady wraz ze wskazaniem członka Rady Społecznej. Informacja taka nie może być wydana wcześniej niż 3 miesiące przed wskazaniem członka Rady Społecznej.

4. Kadencja Rady Społecznej trwa cztery lata i rozpoczyna się z dniem pierwszego posiedzenia Rady Społecznej nowej kadencji.

5. Członkostwo w Radzie Społecznej wygasa przed upływem kadencji, o której mowa w ust. 4, wskutek:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

6. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Radzie Społecznej przed upływem kadencji, o której mowa w ust. 4, właściwy podmiot niezwłocznie wskazuje Przewodniczącemu Rady nowego członka na okres do dnia zakończenia kadencji Rady Społecznej.

7. Rada Społeczna wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i jego zastępcę.

8. Przewodniczący Rady kieruje sprawy, o których mowa w ust. 1, do Rady Społecznej, wyznaczając termin na przedstawienie opinii Rady Społecznej nie krótszy niż dwadzieścia jeden dni. Nieprzedstawienie przez Radę Społeczną opinii w terminie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie wstrzymuje rozpatrzenia sprawy przez Radę.

9. Przewodniczący, a w razie jego nieobecności zastępca przewodniczącego lub wyznaczony przez nich członek Rady Społecznej, może zabierać głos na posiedzeniach plenarnych Rady w celu przedstawienia opinii, o których mowa w ust. 1.

10. W zakresie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 1, członkom Rady Społecznej udostępnia się dokumenty i dane przetwarzane przez Radę.

11. W przypadku gdy w sprawach, o których mowa w ust. 1, Rada nie uwzględniła opinii Rady Społecznej, w uzasadnieniu uchwały Rady Społecznej wskazuje się okoliczności, które wpłynęły na rozstrzygnięcie Rady.

12. Do członków Rady Społecznej stosuje się odpowiednio przepisy art. 28.

13. Członkowie Rady Społecznej mogą brać udział w pracach zespołów wyznaczanych na podstawie art. 31 ust. 1, bez prawa udziału w głosowaniu.

14. Obsługę Rady Społecznej zapewnia Biuro Rady.

15. Koszty funkcjonowania Rady są pokrywane z budżetu państwa z części, o której mowa w art. 27 ust. 2.

16. Członkom Rady Społecznej biorącym udział w posiedzeniu Rady Społecznej, zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługuje zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz dieta na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

17. Pierwsze posiedzenie Rady Społecznej nowej kadencji zwołuje Przewodniczący Rady.

18. Rada Społeczna określa w regulaminie szczegółowy tryb swojego działania.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365 i 1792) w art. 160 po § 3a dodaje się § 3b w brzmieniu:

„§ 3b. Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje zadania związane z przeprowadzaniem wyborów sędziów na członków Krajowej Rady Sądownictwa, określone w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186 oraz z ... r. poz. ...).”.

Art. 3. 1. Państwowa Komisja Wyborcza zarządza pierwsze wybory członków Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 11f ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, przeprowadzane na podstawie ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie dwudziestu jeden dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, wyznaczając wybory na dzień przypadający nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia podjęcia uchwały o zarządzeniu wyborów.

2. W wyborach, o których mowa w ust. 1, prawo kandydowania na członka Krajowej Rady Sądownictwa nie przysługuje osobom wybranym przez Sejm do Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

3. Pierwsze posiedzenie Krajowej Rady Sądownictwa po przeprowadzeniu wyborów, o których mowa w ust. 1, zwołuje Minister Sprawiedliwości na dzień przypadający nie później niż w terminie czternastu dni od dnia rozpoczęcia wspólnej kadencji wybranych członków Krajowej Rady Sądownictwa, o którym mowa w art. 11f ust. 6 ustawy zmienianej w art. 1, przy czym przez dzień zakończenia poprzedniej kadencji należy rozumieć dzień zakończenia wspólnej kadencji osób wybranych przez Sejm do Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1. Obradom Krajowej Rady Sądownictwa przewodniczy najstarszy wiekiem członek Krajowej Rady Sądownictwa będący sędzią, o którym mowa w art. 11f ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1. Sędzia ten przewodniczy obradom do czasu wyboru nowego Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa.

Art. 4. Tworzy się Radę Społeczną przy Krajowej Radzie Sądownictwa.

Art. 5. 1. Podmioty określone w art. 27a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 wskazują Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa członków Rady Społecznej w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia wyników wyborów, o których mowa w art. 3 ust. 1.

2. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa zwołuje pierwsze posiedzenie Rady Społecznej w terminie czternastu dni od dnia upływu terminu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Podstawowym celem projektowanej ustawy jest przywrócenie przepisom regulującym sposób wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa treści zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Projektowana ustawa ma również na celu dostosowanie przepisów ustawowych do standardów określonych w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz w orzeczeniach Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, dotyczących gwarancji odrębności i niezależności władzy sądowniczej od innych władz państwowych, w tym gwarancji niezależności Krajowej Rady Sądownictwa od organów władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej w procedurze powoływania sędziów.

Ogólne założenia projektu ustawy

1. W wyroku z dnia 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18, C-625/18) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwany dalej „TSUE”) orzekł m.in., że artykuł 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby spory dotyczące stosowania prawa Unii mogły należeć do wyłącznej właściwości organu niestanowiącego niezawisłego i bezstronnego sądu w rozumieniu pierwszego z tych przepisów. TSUE wskazał, że o organie niestanowiącym niezawisłego i bezstronnego sądu może być mowa wówczas, gdy obiektywne okoliczności, w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także sposób, w jaki zostali powołani jego członkowie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów i prowadzić w ten sposób do braku przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym. Jednocześnie TSUE upoważnił Sąd Najwyższy Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia – na podstawie wytycznych TSUE – czy Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest organem niestanowiącym niezawisły i bezstronny sąd w rozumieniu przepisów traktatowych.
2. Wykonując wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., Sąd Najwyższy Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r. (III PO 7/18) orzekł, że Krajowa Rada Sądownictwa w obecnym składzie nie jest organem bezstronnym i niezawisłym od

władzy ustawodawczej i wykonawczej. W konsekwencji Sąd Najwyższy orzekł również, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, a przez to nie jest sądem w rozumieniu prawa krajowego.

3. Uchwałą z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA1-4110-1/20) wydaną w składzie trzech połączonych izb Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej, Izby Karnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sąd Najwyższy orzekł, że:

- 1) nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw;
- 2) nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
- 3) wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 379 pkt 4 k.p.c. przyjęta w uchwale nie ma zastosowania do orzeczeń wydanych przez sądy przed dniem jej podjęcia oraz do orzeczeń, które zostaną wydane w toczących się w tym dniu postępowaniach na podstawie Kodeksu postępowania karnego przed danym składem sądu;
- 4) nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. ma zastosowanie do orzeczeń wydanych z udziałem sędziów Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym bez względu na datę wydania tych orzeczeń.

4. W wyroku z dnia 2 marca 2021 r. (C-824/18) TSUE orzekł m.in., że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie takim rozwiązaniom prawnym, które – w związku z procesem powoływania sędziów – mogą wzbudzić

w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niepodatności sędziów na czynniki zewnętrzne, w szczególności na bezpośrednie lub pośrednie wpływy władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz co do ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów i prowadzić w ten sposób do braku widocznych oznak niezawisłości lub bezstronności tych sędziów. Jednocześnie TSUE upoważnił Naczelny Sąd Administracyjny do dokonania oceny, czy obowiązujący w Polsce system powoływania sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, której członkowie-sędziowie nie są wybierani przez sędziów, narusza przepisy traktatowe w zakresie wynikającym z orzeczenia TSUE.

5. Naczelny Sąd Administracyjny, wykonując orzeczenie TSUE z dnia 2 marca 2021 r. między innymi w wyrokach z dnia 6 maja 2021 r. w sprawach: II GOK 2/18, II GOK 3/18, II GOK 5/18, II GOK 6/18, II GOK 7/18, orzekł, że Krajowa Rada Sądownictwa w nowym składzie nie daje wystarczających gwarancji niezależności od organów władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej w procedurze powoływania sędziów. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że obecnie 23 z 25 członków Krajowej Rady Sądownictwa jest desygnowanych do jej składu przez inne władze niż władza sądownicza, zaś zasady i tryb kreowania składu personalnego Krajowej Rady Sądownictwa wyraźnie motywowane są intencją poddania jej swoistego rodzaju kurateli władzy wykonawczej, a więc tym samym większości parlamentarnej, co w kontekście trybu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa akcentuje znaczenie czynnika (politycznej) lojalności kandydatów wobec podmiotu dokonującego wyboru. Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił także, że w składzie Krajowej Rady Sądownictwa nie są reprezentowani wszyscy sędziowie (np. brak reprezentacji sędziów Sądu Najwyższego), co stoi w jawnej sprzeczności z art. 187 pkt 2 Konstytucji RP, który wymaga, aby 15 sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa zostało wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Naczelny Sąd Administracyjny zaznaczył, że wśród członków Krajowej Rady Sądownictwa, to jest wśród sędziów sądów powszechnych, są prezesi oraz wiceprezesi sądów powszechnych powołani przez władzę wykonawczą, co świadczy o ścisłym funkcjonalnym podporządkowaniu tych członków Rady władzy wykonawczej, reprezentowanej na tym forum przez Ministra Sprawiedliwości, przez co podporządkowanie ma również charakter instytucjonalny.

6. W postanowieniu z dnia 14 lipca 2021 r. (C-204/21) TSUE zobowiązał Polskę do:

- 1) zawieszenia, po pierwsze, stosowania przepisów art. 27 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zmienionej ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, na podstawie których Izba Dyscyplinarna

Sądu Najwyższego jest właściwa do orzekania w pierwszej i w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej, na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie, oraz, po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już na podstawie tego artykułu uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności, wskazanych w szczególności w wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18, C-625/18);

- 2) zawieszenia stosowania przepisów art. 27 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, na podstawie których Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest właściwa do orzekania w sprawach dotyczących statusu sędziów Sądu Najwyższego i pełnienia przez nich urzędu, w szczególności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego i w sprawach z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku oraz do powstrzymania się od przekazania wyżej wymienionych spraw do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności, wskazanych w szczególności w wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18, C-625/18);
- 3) zawieszenia stosowania przepisów art. 107 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw i art. 72 § 1 pkt 1–3 ustawy o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, zezwalających na pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów za badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej;
- 4) zawieszenia stosowania przepisów art. 42a § 1 i 2 i art. 55 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zmienionym brzmieniu, art. 26 § 3, a także art. 29 § 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, oraz art. 5 § 1a i 1b ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, jak

- również art. 8 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim uznają za niedopuszczalne, aby sądy krajowe badały spełnienie wymogów Unii Europejskiej dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych;
- 5) zawieszenia stosowania art. 26 § 2, 4–6 i art. 82 § 2–5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, jak również art. 10 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu.

7. W wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. (C-791/19) TSUE orzekł, że:

- 1) nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów,
- 2) dopuszczając, aby w przypadku sędziów sądów powszechnych treść orzeczeń sądowych mogła być kwalifikowana jako przewinienie dyscyplinarne,
- 3) przyznając Prezesowi kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego prawo do dyskrejonalnego wyznaczania właściwego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji w sprawach sędziów sądów powszechnych, a tym samym nie zapewniając, aby sprawy dyscyplinarne rozstrzygał sąd ustanowiony na mocy ustawy,
- 4) nie zapewniając, aby sprawy dyscyplinarne sędziów sądów powszechnych zostały rozpoznane w rozsądnym terminie, a także przewidując, że czynności związane z wyznaczeniem obrońcy oraz podjęciem przez niego obrony nie wstrzymują biegu postępowania dyscyplinarnego oraz że sąd dyscyplinarny prowadzi postępowanie pomimo usprawiedliwionej nieobecności zawiadomionego obwinionego sędziego lub jego obrońcy, a tym samym nie zapewniając poszanowania prawa do obrony obwinionych sędziów sądów powszechnych

– Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

TSUE orzekł także, że dopuszczając, aby prawo sądów do kierowania do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym było ograniczone przez możliwość wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, Rzeczpospolita

Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciąży na mocy art. 267 akapity drugi i trzeci TFUE.

8. W dniu 22 lipca 2021 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej „ETPCz”) wydał wyrok w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (nr sprawy 43447/19). ETPCz orzekł, że sposób wyboru sędziów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego jest rażąco sprzeczny zarówno z polskim prawem, jak też z elementarną zasadą praworządności, jaką jest niezależność sądownictwa. Trybunał uznał, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Trybunał uznał także, że Krajowa Rada Sądownictwa po zmianach dokonanych w 2017 r. nie zapewnia wystarczających gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Zdaniem Trybunału władze polityczne posiadły nadmierny wpływ na procedurę mianowania sędziów i mogą bezpośrednio lub pośrednio ingerować w to, kto zostanie powołany na urząd sędziego.

9. W dniu 21 września 2021 r. Naczelny Sąd Administracyjny w orzeczeniach w sprawach II GOK 8/18, II GOK 10/18, II GOK 11/18, II GOK 12/18, II GOK 13/18 i II GOK 14/18, wydanych w następstwie wyroku TSUE z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, stwierdził, że czynnikami istotnymi dla oceny przesłanki niezależności, jaką powinna spełniać Krajowa Rada Sądownictwa jest: po pierwsze, ukonstytuowanie Krajowej Rady Sądownictwa w nowym składzie w drodze skrócenia trwającej cztery lata kadencji członków wcześniej wchodzących w skład tego organu; po drugie, okoliczność, że 15 członków Krajowej Rady Sądownictwa wybieranych spośród sędziów było wcześniej wyłanianych przez środowisko sędziowskie, a obecnie są oni desygnowani przez polski organ władzy ustawodawczej, po trzecie, występowanie ewentualnych nieprawidłowości, jakimi mógł zostać dotknięty proces powoływania niektórych członków Krajowej Rady Sądownictwa w nowym składzie; po czwarte, sposób, w jaki organ ten wypełnia swoją konstytucyjną rolę stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów oraz realizuje swoje kompetencje. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że o ile każdy z tych wymienionych czynników może sam w sobie nie podlegać krytyce i wchodzić w tym wypadku w zakres kompetencji państw członkowskich oraz dokonywanych przez nie wyborów rozwiązań, o tyle ich zbieg, w połączeniu z okolicznościami, w jakich wyborów tych dokonano, może jednak prowadzić do powzięcia wątpliwości co do niezależności organu biorącego udział w procedurze powoływania sędziów, nawet jeżeli taki wniosek nie nasuwałby się, gdyby czynniki te były rozpatrywane oddzielnie. Naczelny Sąd Administracyjny w efekcie wskazał, że obecna Krajowa Rada Sądownictwa nie daje wystarczających gwarancji niezależności od organów władzy ustawodawczej oraz władzy

wykonawczej w procedurze powoływania sędziów, podkreślając przy tym, że aktualnie w składzie Krajowej Rady Sądownictwa jest 14 reprezentantów sędziów sądów powszechnych, a nie są w niej reprezentowani sędziowie Sądu Najwyższego oraz sędziowie sądów administracyjnych, co stoi w sprzeczności z art. 187 pkt 2 Konstytucji RP.

Ponadto Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że wśród członków Krajowej Rady Sądownictwa są prezesi oraz wiceprezesi sądów powszechnych powołani przez władzę wykonawczą w miejsce wcześniej przez tę władzę odwołanych w trakcie trwania kadencji. Prowadzi to do wniosku o ścisłym funkcjonalnym podporządkowaniu tych członków Krajowej Rady Sądownictwa władzy wykonawczej. Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że segment władzy wykonawczej, ale również i władzy ustawodawczej (zważywszy na swoistą fuzję tych władz wynikającą z logiki przyjętego systemu rządów), a więc władze, które ze swojej natury mają charakter polityczny, istotnie zyskały na znaczeniu oraz wpływie w organie, którego podstawową funkcją jest strzeżenie niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Naczelny Sąd Administracyjny przywołał fakt, że 23 z 25 członków Krajowej Rady Sądownictwa jest desygnowanych do jej składu przez inne władze niż władza sądownicza. Przy tym zasady wyboru przez Sejm 15 sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa trzeba uznać za dalece odbiegające od respektowania zasady reprezentatywności, skoro ich wybór, nie dość, że jest dokonywany przez pierwszą izbę parlamentu (Sejm), to może następować również spośród kandydatów zgłaszanych przez grupę 25 sędziów, z wyłączeniem sędziów w stanie spoczynku. Tak określone kwantytatywne kryterium skuteczności zgłoszenia kandydatury nie stanowi miarodajnego kryterium oceny reprezentatywności kandydata, zwłaszcza gdy zestawie je z liczbą czynnych sędziów, a ponadto gdy zestawie je z praktyką oceny jego spełniania. Ta bowiem dopuszczała udzielanie poparcia własnej kandydaturze, wzajemne popieranie się kandydatów czy też nawet – w skrajnym przypadku – wykorzystywanie jako udzielonego poparcia skutecznie wycofanego przez sędziów pierwotnie wspierających kandydaturę. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że zasady i tryb kreowania składu personalnego Krajowej Rady Sądownictwa wyraźnie więc były motywowane intencją poddania jej swoistego rodzaju kurateli władzy wykonawczej, a więc tym samym większości parlamentarnej, co w kontekście trybu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz wymaganej do tego większości, a także w relacji do wskazanego funkcjonalnego oraz instytucjonalnego podporządkowania Krajowej Radzie Sądownictwa akcentuje również znaczenie czynnika (politycznej) lojalności kandydatów wobec podmiotu dokonującego wyboru. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego tak kształtowany skład Krajowej Rady Sądownictwa

niweczy możliwość efektywnego realizowania przez nią podstawowej funkcji, a mianowicie strzeżenia niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

10. Postanowieniem wiceprezesa TSUE z dnia 27 października 2021 r. (C-204/21) Polska została zobowiązana do zapłaty na rzecz Komisji Europejskiej okresowej kary pieniężnej w wysokości 1 000 000 EUR dziennie, licząc od dnia doręczenia Rzeczypospolitej Polskiej tego postanowienia do dnia, w którym Polska wypełni zobowiązania wynikające z postanowienia wiceprezesa Trybunału z dnia 14 lipca 2021 r. (C-204/21) lub – w braku zastosowania się do tego postanowienia – do dnia wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21.

11. W dniu 28 października 2021 r. Krajowa Rada Sądownictwa została pozbawiona członkostwa w Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że sposób wyboru sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa nie gwarantuje niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a taka niezależność jest warunkiem członkostwa w ENCJ.

12. W wyroku z dnia 8 listopada 2021 r. wydanym w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (nr sprawy 49868/19 i 57511/19) ETPCz orzekł, że po zmianach ustawowych dotyczących Krajowej Rady Sądownictwa dokonanych w 2017 r. władza sądownicza w Polsce została pozbawiona możliwości realnego wpływu na funkcjonowanie Krajowej Rady Sądownictwa, zaś władza wykonawcza i ustawodawcza, które uzyskały decydujący wpływ na kształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa, w pełni kontrolują funkcjonowanie tego organu. ETPCz uznał, że Krajowa Rada Sądownictwa w obecnym kształcie jest ciałem niedającym gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej. Trybunał uznał, że efektem tego stanu rzeczy jest możliwość bezpośredniego wpływu władzy wykonawczej i ustawodawczej na proces powoływania sędziów w Polsce.

ETPCz w wyroku z dnia 8 listopada 2021 r. jednoznacznie wskazał, że tryb powoływania sędziów w Polsce przewiduje nieprawidłowy – nadmierny wpływ władzy ustawodawczej i wykonawczej na proces nominacyjny sędziów, co zdaniem Trybunału jest niezgodne z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Trybunał uznał, że jest to fundamentalna nieprawidłowość mająca wpływ na nienależytą obsadę sądów, albowiem osoby powołane na stanowiska sędziowskie w ramach wadliwej procedury nie gwarantują, że sąd, w składzie którego zasiadają, jest niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym przez prawo.

ETPCz orzekł, że jeżeli chodzi o obsadę Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, doszło do dwóch fundamentalnych naruszeń prawa, które rzutują na

prawidłowość sędziowskich powołań w tej izbie. Po pierwsze, wnioski o powołanie do pełnienia urzędu sędziowskiego zostały wystosowane przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a zatem przez organ niedający wystarczających gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Po drugie, Prezydent RP, pomimo wstrzymania przez Naczelny Sąd Administracyjny wykonania uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie powołania sędziów do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, powołał na stanowiska sędziowskie osoby wskazane w tych uchwałach, rażąco lekceważąc tym samym prawo. ETPCz wskazał, że powyższe uchybienia uniemożliwiają uznanie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego za sąd ukształtowany przez prawo w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

13. W dniu 11 października 2021 r. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznał siedem kolejnych odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Jedna sprawa dotyczyła uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r. nr 331/2018 w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (sygn. akt II GOK 9/18), zaś pozostałe sprawy dotyczyły uchwały KRS z 23 sierpnia 2018 r. nr 317/2018 w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej (sygn. akt II GOK 15/18, II GOK 16/18, II GOK 17/18, II GOK 18/18, II GOK 19/18, II GOK 20/18).

14. Ocenę skutków aktualnego sposobu kształtowania składu Krajowej Rady Sądownictwa wyrażoną w wyrokach w sprawach Reczkowicz oraz Dolińska-Ficek i Ozimek ETPCz powtórzył w wyrokach z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20) oraz z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21).

Wyrokowi w sprawie Wałęsa ETPCz nadał charakter wyroku pilotażowego, uznając, że zarówno wcześniej rozpoznawane skargi, jak i okoliczności tej sprawy wskazują na istnienie w Polsce problemu systemowego, oddziałującego w sposób stały na sytuację wielu osób i skutkującego wnoszeniem kolejnych, podobnych skarg. Trybunał uznał, że podstawowym problemem jest wadliwa procedura powoływania sędziów z udziałem KRS ukształtowanej

ustawą zmieniającą z 2017 r., która z natury rzeczy i w sposób ciągły wpływa na niezawisłość powoływanych w ten sposób sędziów.

Zastosowanie procedury wyroku pilotażowego oznacza, że Trybunał wstrzymuje notyfikowanie państwu – stronie Konwencji kolejnych skarg dotyczących okoliczności objętych wyrokiem pilotażowym, jednocześnie jednak wskazuje środki naprawcze, które dane państwo powinno podjąć na poziomie krajowym, i może określić termin na ich wdrożenie. W odniesieniu do wadliwej procedury powoływania sędziów Trybunał wskazał w szczególności na potrzebę szybkiego wypracowania środków mających na celu:

- 1) przywrócenie niezależności KRS przez przyjęcie przepisów gwarantujących polskiemu sądownictwu prawo wyboru członków KRS wybieranych spośród sędziów;
- 2) uregulowanie statusu wszystkich sędziów powołanych w wadliwej procedurze z udziałem KRS w składzie ukształtowanym ustawą zmieniającą z 2017 r. oraz orzeczeń wydanych z udziałem tych sędziów;
- 3) zapewnienie skutecznej kontroli sądowej uchwał KRS, w których proponuje się kandydatów do powołania na urzędy sędziowskie przez Prezydenta RP, w tym również kandydatów do Sądu Najwyższego.

Termin na wdrożenie środków naprawczych wskazanych w wyroku pilotażowym, określony pierwotnie na rok, został dwukrotnie przedłużony o kolejny rok i upływa 23 listopada 2026 r. Aktualnie na rozpatrzenie przez ETPCz oczekuje ok. 1000 skarg przeciwko Polsce dotyczących niezależności sądownictwa w Polsce, w których zarzuca się w szczególności naruszenie prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą z art. 6 ust. 1 Konwencji.

Zmiany w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa

Zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: „Konstytucja RP”) podstawową funkcją ustrojową Krajowej Rady Sądownictwa jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Funkcja ta może być realizowana prawidłowo wyłącznie, gdy Krajowa Rada Sądownictwa jest organem niezawisłym i niezależnym od innych władz. Gwarancje tej niezależności i niezawisłości przewidują art. 187 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, które określają skład Krajowej Rady Sądownictwa oraz ustanawiają 4-letnią kadencję jej wybranych członków. Zasadniczą część składu Krajowej Rady Sądownictwa – zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP – powinni stanowić przedstawiciele sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Wybór przedstawicieli środowiska sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa powinien zatem mieć charakter autonomiczny i być realizowany przez środowisko sędziów, bez możliwości czynnego udziału organów władzy ustawodawczej i wykonawczej.

W celu przywrócenia Krajowej Radzie Sądownictwa zdolności do prawidłowej realizacji jej konstytucyjnych funkcji i zadań, doprowadzenia do stanu zgodnego z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, a także art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, wykonując wyroki Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka¹⁾, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdził, że zgodnie z przywołanymi orzeczeniami:

- 1) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa, opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 12 marca 2018 r. (poz. 276),
- 2) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie wyboru członka Krajowej Rady Sądownictwa, opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 27 maja 2021 r. (poz. 497),
- 3) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa, opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 19 maja 2022 r. (poz. 485)

– zostały podjęte z rażącym naruszeniem Konstytucji RP.

Skutkiem ich podjęcia było ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o ochronie praw

¹⁾ W szczególności: wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r., wydany w połączonych sprawach o sygn. C-585/18, C-624/18 i C-625/18; wyrok Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. III PO 7/18; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., wydana w składzie trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego, tj.: Izby Cywilnej, Izby Karnej, Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. BSA I-4110-1/20; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 2 marca 2021 r. (sprawa o sygn. C-824/18); wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. (Reczkowicz przeciwko Polsce, sygn. 43447/19); wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 8 listopada 2021 r. (Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, sygn. 49868/19 i 57511/19); uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., wydana w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego, sygn. I KZP 2/22; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. (Wałęsa przeciwko Polsce, sygn. 50849/21); wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego wydane w sprawach o sygn.: II GOK 2/18, II GOK 3/18, II GOK 5/18, II GOK 6/18 i II GOK 7/18 – w związku z którymi Naczelny Sąd Administracyjny wystąpił z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także kolejne wyroki wydane w analogicznych sprawach o sygn.: II GOK 4/18, II GOK 8/18, II GOK 10/18, II GOK 11/18, II GOK 12/18, II GOK 13/18, II GOK 14/18, II GOK 9/18, II GOK 15/18, II GOK 16/18, II GOK 17/18, II GOK 18/18, II GOK 19/18 i II GOK 20/18.

człowieka i podstawowych wolności, a w konsekwencji utrata zdolności do realizacji przez Krajową Radę Sądownictwa jej konstytucyjnych funkcji i zadań, w tym w szczególności zdolności do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Zgodnie z Konstytucją RP Krajowa Rada Sądownictwa (zwana dalej „KRS”) składa się z:

- 1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych;
- 3) czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

Zarówno dla stron porozumienia zawartego między rządem i opozycją w 1989 r. (Okrągły Stół), jak i dla członków Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego pracujących nad projektem Konstytucji RP było jasne, że sędziów do KRS mają wybierać sędziowie (zob. stenogramy posiedzeń). Tak też przepis ten był rozumiany od wejścia w życie Konstytucji RP z 1997 r. Zasada wyboru członków KRS, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, przez sędziów wynika więc z wykładni systemowej, a do tego znajduje wsparcie w wykładni historycznej.

Choć Konstytucja RP wyraźnie wskazuje rolę zarówno Sejmu, jak i Senatu przy obsadzie składu KRS (wybór odpowiednio czterech i dwóch członków), w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) przeniesiono kompetencję do wyboru 15 sędziów – członków KRS na Sejm. W zasadzie we wszystkich opiniach prawnych wskazywano wówczas na niezgodność tego rozwiązania z Konstytucją RP. W praktyce rozwiązanie to niesie także negatywne proceduralne, prawne i finansowe konsekwencje dla obywateli polskich i państwa polskiego w międzynarodowym i wewnątrzunijnym obrocie prawnym.

Jakkolwiek można dyskutować na temat optymalnej liczby członków KRS wybieranych przez poszczególne podmioty, bez zmiany Konstytucji RP nie jest możliwa zmiana w tym zakresie: 15 członków spośród sędziów powinni wybierać sędziowie. Najlepszym możliwym rozwiązaniem jest obecnie dostosowanie treści ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa do Konstytucji RP.

Nowością zaproponowaną w projekcie, w stosunku do stanu prawnego sprzed 2018 r., jest to, że 15 sędziów do KRS będzie wybieranych w wyborach bezpośrednich przez wszystkich

sędziów polskich. Do 2018 r. sędziowie byli wybierani do KRS przez zgromadzenia ogólne lub zgromadzenia przedstawicieli.

Należy mieć na względzie, że zgodnie z Konstytucją RP „Krajowa Rada Sądownictwa stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów”. Sądy powinny być niezależne zarówno od władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej. Niezgodność rozwiązania wprowadzonego w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, przewidującego, że Sejm wybiera w sumie 19 z 25 członków KRS, polega na tym, że na straży niezależności sądów stoi organ wyłoniony przez aktualną partyjną większość sejmowo-rządową. KRS zdominowana przez większość sejmowo-rządową nie jest w stanie stać na straży niezależności od tej większości (Sejmu, rządu, partii).

Dopełnieniem tego najbardziej demokratycznego od 1989 r. sposobu obsadzania organu (którego główne zadanie to selekcja najlepszych kandydatów na stanowiska sędziowskie) jest propozycja utworzenia przy nim organu opiniotwórczego składającego się z przedstawicieli instytucji, grup zawodowych i stowarzyszeń działających w obszarze praw człowieka lub wymiaru sprawiedliwości.

Nie ma wątpliwości, że rdzeniem władzy w demokratycznym państwie jest partia (koalicja), która uzyskała większość w parlamencie (lub jego pierwszej izbie), w wolnych, uczciwych wyborach. Nie ma też wątpliwości, że nawet władza wybrana w wyborach musi być kontrolowana (ograniczana) przez takie instytucje jak niezależne sądy, niezależne media i muszą jej towarzyszyć inne niezależne organy (czy to niezależny prezydent, niezależna druga izba czy niezależny samorząd terytorialny). Warto zwrócić uwagę, że tylko niezależny od partii rządzącej sąd (konstytucyjny, administracyjny, cywilny czy karny) jest w stanie zapewnić obywatelowi sprawiedliwy wyrok w przypadku, gdy po stronie przeciwnej stanie reprezentant aktualnej władzy lub partii rządzącej (jako reprezentant organu władzy bądź jako prywatna osoba).

Zasady kształtowania składu KRS w części sędziowskiej powinny odpowiadać uregulowaniom konstytucyjnym i traktatowym. W związku z powyższym proponuje się, co następuje.

Wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym sędziowie – członkowie KRS, jako reprezentanci władzy sądowniczej, zgodnie ze standardem europejskim, powinni być wybierani przez sędziów, nie zaś przez Sejm (art. 11f). Wybory powinny mieć charakter bezpośredni i tajny. Należy przypomnieć treść opinii Rady Wykonawczej Europejskich Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ) na temat projektów ustaw przedstawionych przez rząd polski z dnia 30 stycznia 2017 r. Wskazano w niej, że „Europejska Sieć Rad Sądownictwa ma w tej materii jasne normy, które stanowią, iż mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród

sędziów musi być systemem, który wyklucza ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej”. Europejska Sieć Rad Sądownictwa podkreśliła również, że mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi „wykluczać ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej”, a wybór sędziów powinien być dokonywany jedynie przez innych sędziów na zasadzie szerokiej reprezentacji odpowiednich sektorów władzy sądniczej. Powyższe zasady znajdują swoje odzwierciedlenie również w Podstawowych zasadach niezależności sądów i niezawisłości sędziów zatwierdzonych przez Zgromadzenie Ogólne ONZ (rezolucje: 40/32 z dnia 29 listopada 1985 roku i 40/146 z dnia 13 grudnia 1985 roku) oraz Zaleceniach Nr R(94) Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich Rady Europy dotyczących niezawisłości, sprawności i roli sędziów (przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 13 X 1994 roku na 516 posiedzeniu zastępców ministrów). Zgodnie z określonymi w tych dokumentach zasadami wszystkie decyzje dotyczące kariery zawodowej sędziów powinny się opierać na obiektywnych kryteriach, a rekrutacji i awansowania sędziów należy dokonywać na podstawie ich osiągnięć z uwzględnieniem kwalifikacji, prawości, zdolności i sprawności. Europejska Karta Ustawowych Zasad dotyczących Sędziów przewiduje w punkcie 1.3: „W odniesieniu do każdej decyzji dotyczącej naboru, rekrutacji, nominacji, przebiegu kariery zawodowej czy zakończenia wykonywania zawodu przez sędziego, statut przewiduje udział organu, niezależnego od organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, w którym co najmniej połowa zasiadających to sędziowie wybierani przez innych sędziów, zgodnie z zasadami zapewniającymi jak najszerszą reprezentację sędziów”. W wyroku z 8 listopada 2021 r. (sprawa nr 49868/19 i 57511/19) ETPCz w Strasburgu orzekł, że udział Krajowej Rady Sądownictwa, w której skład wchodzi sędziowie wybrani przez parlament po odebraniu prawa ich wyboru sędziom, powoduje, że osoba powołana w taki sposób nie gwarantuje prawa do niezależnego i bezstronnego sądu. Polska została zobowiązana do podjęcia działań usuwających tę wadliwość i projekt ustawy jest realizacją tych zaleceń;

Zaproponowano rozwiązanie, zgodnie z którym w KRS będą reprezentowani wszyscy sędziowie (Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych). Celem powyższych regulacji (art. 11f) jest zapewnienie możliwie najszerszej reprezentacji sędziów. W odniesieniu do zasad wyboru obowiązujących przed 2018 r. podnoszono, że kurialny system wyboru deprecjonuje rolę sędziów sądów rejonowych. W wyniku zmian z 2018 r. w skład KRS weszli niemal wyłącznie sędziowie sądów rejonowych. Projektowana regulacja zmierza do zapewnienia uczestnictwa w KRS sędziom wszystkich sądów, odpowiedniego do ich liczebności.

W związku z powyższym proponuje się, aby do składu KRS wybierani byli przez sędziów:

- a) jeden sędzia Sądu Najwyższego;
- b) dwóch sędziów sądów apelacyjnych;
- c) trzech sędziów sądów okręgowych;
- d) sześciu sędziów sądów rejonowych;
- e) jeden sędzia sądu wojskowego;
- f) jeden sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- g) jeden sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Zaproponowany w projekcie podział mandatów, obsadzanych przez sędziów poszczególnych pionów lub szczebli sądownictwa, odpowiada w przybliżeniu stosunkowi liczby sędziów sądów wskazanych w kolejnych punktach art. 11f ust. 1 do łącznej liczby wszystkich sędziów. Zachowanie ścisłej proporcji nie było możliwe z oczywistych względów związanych ze znaczącymi różnicami w liczebności poszczególnych grup sędziów, ale zaproponowany podział mandatów równoważy zachowanie możliwie proporcjonalnej reprezentacji tych grup z zapewnieniem reprezentacji wszystkich rodzajów i szczebli sądownictwa oraz odpowiedniej reprezentacji sędziów z wyższych sądów, z uwagi na to, że różnorodność doświadczenia zawodowego sędziowskich członków KRS warunkuje prawidłowe realizowanie przez KRS powierzonych jej zadań. Jednocześnie projekt respektuje mechanizm demokratycznego wyłaniania przez sędziów swoich przedstawicieli – to sędziowie będą decydować, kto ma reprezentować ich środowisko w KRS. Sędziowie sądów rejonowych będą mogli objąć sześć mandatów w KRS, co stanowi większość (6 na 11) mandatów wśród członków KRS będących sędziami sądów powszechnych.

Oprócz wspomnianego już powrotu do formuły wyboru przedstawicieli środowiska sędziowskiego przez sędziów, projekt wprowadza też nowe elementy tej procedury.

W celu zagwarantowania, że w składzie KRS znajdą się sędziowie legitymujący się odpowiednim doświadczeniem i odpowiednią wiedzą z zakresu funkcjonowania różnych rodzajów i szczebli sądownictwa, co zapewni prawidłowe wykonywanie przez KRS jej konstytucyjnych zadań, jako wymóg ubiegania się o wybór do składu KRS postawiono co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziowskim, w tym co najmniej pięcioletni staż na stanowisku aktualnie zajmowanym. Wymaga odnotowania, że we wspólnej opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Rządów Prawa z dnia 8 maja 2024 r. wskazano, że członkostwo sędziów w KRS może być przedmiotem różnych kryteriów kwalifikacyjnych, nie wyłączając długości stażu sędziowskiego, w tym także w tej samej

funkcji (§ 46). Takie kryteria są stosowane w innych państwach, w których funkcjonują rady sądownicze.

Prawo zgłaszania kandydatów na sędziów – członków KRS przyznaje się grupie stu sędziów, niezależnie od rodzaju i szczebla sądu, w którym kandydat pełni urząd (art. 11j ust. 1), oraz organom samorządów zawodów prawniczych, które ściśle współpracują z wymiarem sprawiedliwości (art. 11j ust. 2). W celu uniknięcia wątpliwości, jakie powstawały na tle dotychczasowego stanu prawnego, w projektowanych regulacjach przesądza się, że sędzia może udzielić poparcia tylko jednej kandydaturze i nie może poprzeć sam siebie, jak również, że wycofanie udzielonego poparcia nie rodzi skutków prawnych (podobnie jak w przypadku wyborów powszechnych). Wyraźnie wskazano również, że prawo poparcia zgłoszenia na członka KRS, kandydowania na członka KRS oraz głosowania w wyborach jest wyłączone w odniesieniu do sędziów w stanie spoczynku, jako że uprawnienia te powinny przysługiwać jedynie sędziom aktywnym zawodowo.

W projekcie przewidziano rozwiązanie, zgodnie z którym każdy sędzia biorący udział w głosowaniu (niezależnie od zajmowanego stanowiska) będzie mógł oddać tyle głosów, ile miejsc przysługuje członkom KRS wybieranym spośród sędziów zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, z uwzględnieniem liczby miejsc przewidzianych dla przedstawicieli poszczególnych rodzajów oraz szczebli sądownictwa. Zapewni to, że członkowie KRS wybierani spośród sędziów będą stanowić reprezentację całego środowiska sędziowskiego, a nie wyłącznie sądów, w których sprawują urząd. Członkowie KRS powinni działać w interesie sądownictwa jako takiego, a nie w interesie grupy sędziów określonego rodzaju czy szczebla sądów.

Jako organ zarządzający wybory do KRS – członków KRS, będących sędziami wskazano (art. 11h ust. 1) Państwową Komisję Wyborczą, jako stały najwyższy organ wyborczy właściwy w sprawach przeprowadzania wyborów i referendum. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie zarządzenia wyborów będzie podlegała ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Zadania Państwowej Komisji Wyborczej związane z przeprowadzaniem wyborów członków KRS zostały uwzględnione w dodawanym przepisie art. 160 § 3b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365), co zapewni możliwość finansowania tych zadań na zasadach określonych w art. 124 tej ustawy.

Projekt przewiduje, że kandydatów zgłasza się na piśmie Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie wskazanym w uchwale o zarządzeniu wyborów.

W projekcie sformułowano wymagania dla zgłoszenia kandydata na członka KRS. Do zgłoszenia dołącza się zgodę sędziego na kandydowanie na członka KRS. Zgłoszenia kandydata dokonuje na piśmie pełnomocnik. Pełnomocnikiem jest osoba wskazana przez kandydata na członka KRS, spośród osób znajdujących się na liście poparcia kandydata. Do zgłoszenia kandydata załącza się wykaz sędziów popierających zgłoszenie, zawierający ich imiona, nazwiska, stanowiska i miejsca służbowe, numery ewidencyjne PESEL i własnoręcznie złożone podpisy wraz z datą złożenia podpisu.

Zadanie weryfikacji prawidłowości zgłoszeń kandydatów powierzono Państwowej Komisji Wyborczej. Analogicznie jak w przypadku wyborów powszechnych dokona ona sprawdzenia prawidłowości złożenia wymaganej liczby podpisów przez sędziów popierających zgłoszenie. Informacji w zakresie posiadania przez kandydata statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka KRS oraz posiadania przez osoby popierające zgłoszenie statusu sędziego mającego prawo poparcia kandydata na członka KRS udzieli Państwowej Komisji Wyborczej Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Określono procedurę uzupełniania braków zgłoszenia. W przypadku zgłoszenia mającego braki uniemożliwiające nadanie mu dalszego biegu, w tym w razie ich nieuzupełnienia, Państwowa Komisja Wyborcza odmawia przyjęcia zgłoszenia kandydata.

Projekt przewiduje możliwość zaskarżenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającej przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka KRS.

Projekt reguluje obligatoryjne wysłuchanie publiczne i możliwość zadawania pytań kandydatom na członków KRS. Instytucja ta nawiązuje do nieformalnej instytucji Obywatelskiego Monitoringu Kandydatów na Sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Prokuratora Generalnego. Za właściwe należy uznać sformalizowanie tej instytucji tak, aby opinia publiczna mogła zapoznać się z wszystkimi kandydaturami i skonfrontować je z wynikiem wyborów.

Wybory będą przeprowadzone w formie głosowania tradycyjnego, za pomocą kart wyborczych.

Głosowanie w poszczególnych sądach będą przeprowadzały komisje skrutacyjne tworzone w poszczególnych sądach przez prezesów sądów, przy czym Państwowa Komisja Wyborcza powinna mieć możliwość tworzenia wspólnych komisji skrutacyjnych dla kilku sądów.

Na poziomie ustawowym uregulowano podstawowe elementy procedury głosowania i ustalania wyników, przy czym z uwagi na charakter wyborów, w tym krąg kandydatów i głosujących,

uznano, że nie zachodzi potrzeba ustanowienia regulacji na takim poziomie szczegółowości jak w odniesieniu do wyborów regulowanych ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r – Kodeks wyborczy. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie trzech dni od daty sporządzenia protokołu wyborczego ogłasza wyniki wyborów, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Projekt nakłada na Państwową Komisję Wyborczą obowiązek niezwłocznego udostępnienia dokumentów związanych z wyborami na wniosek sędziego, który kandydował na członka KRS. Przewidziano możliwość wniesienia w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez sędziego, który kandydował na członka KRS, protestu przeciwko ważności wyboru członka KRS. Taki protest powinien być rozpatrywany przez Naczelny Sąd Administracyjny przy odpowiednim zastosowaniu przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy.

Projekt zawiera przepis, zgodnie z którym w przypadku wygaśnięcia mandatu członka KRS, o którym mowa w art. 11f ust. 1, przed upływem kadencji, prawo objęcia mandatu członka Rady przysługuje sędziemu, który w wyborach zarządzonych na podstawie art. 11h ust. 1 otrzymał kolejno największą liczbę głosów spośród kandydatów na członka Rady tej samej kategorii, w ramach której został wybrany członek Rady, którego mandat wygasł, pod warunkiem, że posiada status sędziego mającego prawo kandydowania na członka Rady w ramach tej kategorii. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie zawiadamia sędziego o możliwości złożenia oświadczenia o objęciu mandatu członka Rady w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego zawiadomienia. Sędzia ten pełni funkcję członka Rady od dnia złożenia Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenia o objęciu mandatu. W przypadku braku oświadczenia sędziego o objęciu mandatu w określonym wyżej terminie albo gdy nie ma sędziego uprawnionego do objęcia mandatu członka Rady Państwowa Komisja Wyborcza zarządza wybory uzupełniające na dzień przypadający nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia mandatu członka KRS. Wyborów zarządzanych w przypadku wygaśnięcia mandatu członka KRS przed upływem kadencji albo w przypadku, gdy Naczelny Sąd Administracyjny postanowi o ponownym przeprowadzeniu wyborów w wyniku rozpoznania protestu, nie przeprowadza się, jeżeli dzień wyborów może zostać wyznaczony w okresie 3 miesięcy przed dniem zakończenia wspólnej kadencji członków KRS wybranych spośród sędziów.

W celu zapewnienia pełnej niezależności członków KRS wybieranych spośród sędziów w sprawowaniu ich mandatu i tym samym zapewnienia optymalnego sposobu wykonywania przez Radę powierzonych jej zadań, w projektowanych przepisach art. 13a i art. 13b ustawy

o Krajowej Radzie Sądownictwa przewidziano regulacje, zgodnie z którymi sędziowie, o których mowa w art. 11f ust. 1, nie będą mogli łączyć członkostwa w Radzie z pełnieniem w sądownictwie jakichkolwiek funkcji (np. prezesa lub wiceprezesa sądu, przewodniczącego wydziału, wizytatora) ani ubiegać się w trakcie pełnienia mandatu członka KRS o powołanie na inne stanowisko sędziowskie niż aktualnie zajmowane.

Pełnienie funkcji nie będzie stało na przeszkodzie ubieganiu się o wybór do KRS, jeżeli jednak sędzia sprawujący funkcję zostanie wybrany do składu KRS, to zgodnie z projektowanym art. 13a ust. 2 pełnienie tej funkcji ulegnie zakończeniu z mocy prawa z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Celem rozwiązań przewidywanych w art. 13b nie jest natomiast wprowadzenie „zakazu awansowania”, lecz wyeliminowanie sytuacji, w której sędzia ubiegający się o powołanie na inne stanowisko sędziowskie podlegałby ocenie dokonywanej przez KRS, której sam jest członkiem – co budzi istotne wątpliwości z punktu widzenia transparentności i bezstronności takiej procedury, nawet jeżeli sam zainteresowany jest wyłączony od czynności w tej sprawie na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. W związku z tym w art. 13b ust. 2, wprowadzającym jako zasadę zakończenie z mocy prawa udziału sędziego wybranego do KRS w trwającym postępowaniu nominacyjnym, przewidziano wyłączenie dotyczące przypadku, gdy sędzia ten został już zaopiniowany przez KRS działającą w innym składzie (poprzedniej kadencji). Wyłączenie to jest jednak ograniczone do przypadku, gdy dany sędzia został już prawomocną uchwałą (lub taką, która się uprawomocni) KRS poprzedniej kadencji przedstawiony Prezydentowi RP do powołania – przy uwzględnieniu, że w razie uchylecia uchwały KRS przez Sąd Najwyższy ponownej oceny kandydatów będzie dokonywać KRS, której dany sędzia jest członkiem.

Projektowany przepis art. 14 ust. 1a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezbędny w celu uregulowania skutków powołania, które może mieć miejsce na podstawie uchwały, o której mowa w art. 13b ust. 2.

Projekt przewiduje, że przy KRS zostanie utworzona Rada Społeczna, jako organ doradczy (art. 27a), w szczególności w sprawach dotyczących rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich i asesorskich. Celem powołania Rady Społecznej jest zapewnienie otwartego udziału organizacji obywatelskich i zawodowych w formułowaniu strategii reform w sądownictwie oraz w celu zagwarantowania obiektywizmu w procesie ich monitorowania. Pozwoli ona na pełną kontrolę społeczną procesu nominacyjnego sędziów. Ostatecznie będzie istotnym gwarantem przestrzegania zasad niezawisłości sędziów i niezależności sądów, wyrazem obywatelskiego współdziałania

i współodpowiedzialności za decyzje KRS. KRS dzięki powstaniu Rady Społecznej będzie w stanie skuteczniej chronić sądy przed politycznymi naciskami.

Skład Rady Społecznej powinien być możliwie profesjonalny, aby mogła wywiązać się z powierzonego jej zadania. Proponuje się, aby w skład Rady Społecznej wchodziły osoby wskazane przez: Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Krajową Radę Notarialną, Krajową Radę Komorniczą, Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym oraz trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazani przez Radę Działalności Pożytku Publicznego. Kadencja Rady Społecznej została ustalona na 4 lata.

Stosownie do art. 3 ust. 1 projektowanej ustawy pierwsze wybory sędziów do składu KRS na podstawie wprowadzanych regulacji zostaną przeprowadzone w ten sposób, że Państwowa Komisja Wyborcza zarządzi te wybory w terminie dwudziestu jeden dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, wyznaczając wybory na dzień przypadający nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia podjęcia uchwały o zarządzeniu wyborów. Taka regulacja – wprowadzająca odmienne rozwiązanie jedynie w zakresie terminu zarządzenia wyborów i wyznaczenia dnia wyborów – pozwoli na przeprowadzenie pierwszej procedury wyborczej w pozostałym zakresie w całości na podstawie projektowanych przepisów ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, z uwagi na to, że terminy poszczególnych czynności wyborczych są w tych przepisach odnoszone do dnia wyborów.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 projektowanej ustawy prawo kandydowania na członka Krajowej Rady Sądownictwa będzie wyłączone w odniesieniu do osób wybranych przez Sejm do Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie uchylanego przepisu art. 9a ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Istotą tej regulacji jest zapewnienie, aby w Radzie zasiadały osoby dające rękojmię prawidłowego funkcjonowania tego organu, a także cechujące się przymiotami pozwalającymi na wykonywanie konstytucyjnego zadania w postaci strzeżenia niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 projektowanej ustawy pierwsze posiedzenie KRS po przeprowadzeniu pierwszych wyborów do KRS zwoła Minister Sprawiedliwości na dzień przypadający nie później niż w terminie czternastu dni od dnia ogłoszenia wyników tych wyborów. Obradom KRS będzie przewodniczył, do czasu wyboru nowego Przewodniczącego Rady, najstarszy wiekiem członek KRS będący sędzią wybranym w tych wyborach.

Zgodnie z art. 5 projektu ustawy podmioty mające prawo wskazywania członków Rady Społecznej dokonają tego wskazania w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia wyników

wyborów sędziów – członków KRS. Przewodniczący KRS zwoła pierwsze posiedzenie Rady Społecznej w terminie 14 dni od dnia upływu ww. terminu.

W art. 6 projektu wskazano, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Projekt ustawy zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408).

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana ustawa zawiera regulacje zapewniające wykonanie wyroku pilotażowego ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) oraz wcześniejszych wyroków w sprawach Reczkowicz, Dolińska-Ficek i Ozimek oraz Advance Pharma sp. z o.o., a także wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18, C-625/18) – w zakresie, w jakim przyznaje władzy sądowniczej prawo wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa wybieranych spośród sędziów, a tym samym przywraca niezależność KRS, pozbawiając władze ustawodawczą i wykonawczą decydującego wpływu na obsadę KRS i wykonywanie przez nią kompetencji do przedstawiania Prezydentowi RP kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie będzie miał negatywnego wpływu na rynek pracy oraz na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projekt nie podlega dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Kodeks wyborczy Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>pod względem legislacyjnym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości <u>pod względem merytorycznym:</u> Dariusz Mazur, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>opiekun legislacyjny:</u> Marcin Gubała, Dyrektor Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 764 Monika Kasprzycka, Starszy Specjalista, Departament Legislacyjny email: Monika.Kasprzycka@ms.gov.pl; 22 52 12 225 <u>opiekun merytoryczny:</u> Marta Kożuchowska-Warywoda, Dyrektor Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych e-mail: sekretariat.dko@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 502	Data sporządzenia 19 grudnia 2025 r. Źródło Projekt priorytetowy (P9) Nr w Wykazie prac RM UPRO4
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: „Konstytucja RP”) podstawową funkcją ustrojową Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: „KRS”) jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Funkcja ta może być realizowana prawidłowo wyłącznie wtedy, gdy KRS jest organem niezawisłym i niezależnym od innych władz, zarówno władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej.

Gwarancje tej niezależności i niezawisłości przewidują art. 187 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, które określają skład KRS oraz ustanawiają 4-letnią kadencję jej członków. Zasadniczą część składu KRS – zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP – stanowić powinni przedstawiciele sędziów: Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Wybór przedstawicieli środowiska sędziów do KRS powinien zatem mieć charakter autonomiczny i być realizowany przez środowisko sędziów, bez możliwości czynnego udziału organów władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Zgodnie z Konstytucją RP KRS składa się z:

- Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
- piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych,
- czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

Chociaż Konstytucja RP wyraźnie wskazuje rolę zarówno Sejmu jak i Senatu, przy obsadzie składu KRS, w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw¹⁾, przeniesiono kompetencję do wyboru 15 sędziów – członków KRS na Sejm. W zasadzie we wszystkich opiniach prawnych wskazywano wówczas na niezgodność tego rozwiązania z Konstytucją RP. W praktyce rozwiązanie to niesie także negatywne proceduralne, prawne i finansowe konsekwencje dla obywateli polskich i Państwa Polskiego w międzynarodowym i wewnętrznym obrocie prawnym.

¹⁾ (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

Niezgodność rozwiązania wprowadzonego w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. przewidującego, że Sejm wybiera w sumie 19 z 25 członków KRS, polega na tym, że na straży niezależności sądów stoi organ wyłoniony przez aktualną partyjną większość sejmowo-rządową. Tak zdominowana KRS nie jest w stanie stać na straży niezależności od tej większości (Sejmu, rządu, partii), o czym świadczy m.in.:

- wyrok z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce²⁾, w którym Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że sposób wyboru sędziów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego jest rażąco sprzeczny zarówno z polskim prawem, jak też z elementarną zasadą praworządności, jaką jest niezależność sądownictwa. Trybunał uznał, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Trybunał uznał także, że Krajowa Rada Sądownictwa po zmianach dokonanych w 2017 roku nie zapewnia wystarczających gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Zdaniem Trybunału władze polityczne posiadały nadmierny wpływ na procedurę mianowania sędziów i mogą bezpośrednio lub pośrednio ingerować w to, kto zostanie powołany na urząd sędziego;
- wyrok z 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce³⁾, w którym Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu orzekł, że udział KRS, w której skład wchodzi sędziowie wybrani przez parlament po odebraniu prawa ich wyboru sędziom, powoduje, że osoba powołana w taki sposób nie gwarantuje prawa do niezależnego i bezstronnego sądu. Polska została zobowiązana do podjęcia działań usuwających tę wadliwość.

W tym miejscu należy wskazać, że ocenę skutków aktualnego sposobu kształtowania składu Krajowej Rady Sądownictwa – wyrażoną w wyrokach w sprawach Reczkowicz oraz Dolińska-Ficek i Ozimek – Europejski Trybunał Praw Człowieka powtórzył w wyrokach z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce⁴⁾ oraz z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce⁵⁾.

Wyrokowi w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka nadał **charakter wyroku pilotażowego**, uznając, że zarówno wcześniej rozpoznawane skargi, jak i okoliczności tej sprawy wskazują na istnienie w Polsce problemu systemowego, oddziałującego w sposób stały na sytuację wielu osób i skutkującego wnoszeniem kolejnych, podobnych skarg. Trybunał uznał, że podstawowym problemem jest wadliwa procedura powoływania sędziów z udziałem KRS ukształtowanej ustawą zmieniającą z 2017 r., która z natury rzeczy i w sposób ciągły wpływa na niezawisłość powoływanych w ten sposób sędziów.

Zastosowanie procedury wyroku pilotażowego oznacza, że Trybunał wstrzymuje notyfikowanie państwu – stronie Konwencji kolejnych skarg dotyczących okoliczności objętych wyrokiem pilotażowym, jednocześnie jednak wskazuje środki naprawcze, które dane państwo powinno podjąć na poziomie krajowym, i może określić termin na ich wdrożenie. W odniesieniu do wadliwej procedury powoływania sędziów Trybunał wskazał w szczególności na potrzebę szybkiego wypracowania środków mających na celu:

- 1) przywrócenie niezależności KRS poprzez przyjęcie przepisów gwarantujących polskiemu sądownictwu prawo wyboru członków KRS wybieranych spośród sędziów;
- 2) uregulowanie statusu wszystkich sędziów powołanych w wadliwej procedurze z udziałem KRS w składzie ukształtowanym ustawą zmieniającą z 2017 r. oraz orzeczeń wydanych z udziałem tych sędziów;
- 3) zapewnienie skutecznej kontroli sądowej uchwał KRS, w których proponuje się kandydatów do powołania na urzędy sędziowskie przez Prezydenta RP, w tym również kandydatów do Sądu Najwyższego.

Termin na wdrożenie środków naprawczych wskazanych w wyroku pilotażowym, określony pierwotnie na rok, został dwukrotnie przedłużony o kolejny rok i upływa 23 listopada 2026 r. Aktualnie na rozpatrzenie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka oczekuje ok. 1000 skarg przeciwko Polsce dotyczących niezależności sądownictwa w Polsce, w których zarzuca się w szczególności naruszenie prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W celu przywrócenia KRS zdolności do prawidłowej realizacji jej konstytucyjnych funkcji i zadań, doprowadzenia do stanu zgodnego z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, a także wykonując wyroki Sądu Najwyższego, Naczelnego

²⁾ (sprawa 43447/19)

³⁾ (sprawa nr 49868/19 i 57511/19)

⁴⁾ (skarga nr 1469/20)

⁵⁾ (skarga nr 50849/21)

Sądu Administracyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁶⁾, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdził, że zgodnie z przywołanymi orzeczeniami, trzy uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa zostały podjęte z rażącym naruszeniem Konstytucji RP, tj.:

- 1) uchwała z dnia 6 marca 2018 r., opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 12 marca 2018 r. (poz. 276),
- 2) uchwała z dnia 20 maja 2021 r., opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 27 maja 2021 r. (poz. 497),
- 3) uchwała z dnia 12 maja 2022 r., opublikowana w „Monitorze Polskim” z dnia 19 maja 2022 r. (poz. 485).

Skutkiem ich podjęcia było ukształtowanie składu KRS w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a w konsekwencji utrata zdolności do realizacji przez KRS jej konstytucyjnych funkcji i zadań, w tym w szczególności zdolności do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Podstawowym celem projektowanej ustawy jest przywrócenie przepisom regulującym sposób wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa treści zgodnej z Konstytucją RP.

Projektowana ustawa ma również na celu dostosowanie przepisów ustawowych do standardów określonych w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz w orzeczeniach Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, dotyczących gwarancji odrębności i niezależności władzy sądowniczej od innych władz państwowych, w tym gwarancji niezależności Krajowej Rady Sądownictwa od organów władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej w procedurze powoływania sędziów.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Mając na uwadze kwestie wskazane w pkt. 1, proponuje się podjęcie interwencji legislacyjnej i wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa⁷⁾, w następujących obszarach:

I. Skład członków KRS – 15 sędziów

1. Sędziowie – członkowie KRS, jako reprezentanci władzy sądowniczej, będą wybierani przez sędziów w wyborach bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. W KRS będą reprezentowani wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Celem tego rozwiązania jest zapewnienie możliwie najszerzej reprezentacji sędziów. W odniesieniu do zasad wyboru obowiązujących przed 2018 r. podnoszono, że kurialny system wyboru deprecjonuje rolę sędziów sądów rejonowych. W wyniku zmian z 2018 r. w skład KRS weszli niemal wyłącznie sędziowie sądów rejonowych. Projektowana regulacja zmierza do zapewnienia uczestnictwa w KRS sędziom wszystkich sądów, odpowiedniego do ich liczebności.

2. Proponuje się zatem, aby do składu KRS wybierani byli przez sędziów:

- jeden sędzia Sądu Najwyższego,
- dwóch sędziów sądów apelacyjnych,
- trzech sędziów sądów okręgowych,
- sześciu sędziów sądów rejonowych,
- jeden sędzia sądu wojskowego,

⁶⁾ W szczególności: wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r., wydany w połączonych sprawach o sygn. C-585/18, C-624/18 i C-625/18; wyrok Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. III PO 7/18; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., wydana w składzie trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego, tj.: Izby Cywilnej, Izby Karnej, Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. BSA I-4110-1/20; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 2 marca 2021 r. (sprawa o sygn. C-824/18); wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. (Reczkowicz przeciwko Polsce, sygn. 43447/19); wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 8 listopada 2021 r. (Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, sygn. 49868/19 i 57511/19); uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., wydana w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego, sygn. I KZP 2/22; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. (Wałęsa przeciwko Polsce, sygn. 50849/21); wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego wydane w sprawach o sygn.: II GOK 2/18, II GOK 3/18, II GOK 5/18, II GOK 6/18 i II GOK 7/18 – w związku z którymi Naczelny Sąd Administracyjny wystąpił z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także kolejne wyroki wydane w analogicznych sprawach o sygn.: II GOK 4/18, II GOK 8/18, II GOK 10/18, II GOK 11/18, II GOK 12/18, II GOK 13/18, II GOK 14/18, II GOK 9/18, II GOK 15/18, II GOK 16/18, II GOK 17/18, II GOK 18/18, II GOK 19/18 i II GOK 20/18.

⁷⁾ (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186).

- jeden sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- jeden sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Uzasadnieniem projektowanej proporcji udziału sędziów poszczególnych szczebli sądownictwa oraz z poszczególnych rodzajów sądów jest potrzeba zapewnienia różnorodności doświadczenia zawodowego, które ma za zadanie optymalizację realizacji zadań przez KRS.

3. Prawo kandydowania na członka KRS przysługiwało będzie tylko sędziom, którzy w dniu głosowania posiadają najmniej 10-letni staż na stanowisku sędziowskim, w tym co najmniej 5-letni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku. Ma to na celu zagwarantowanie, że w składzie KRS znajdą się sędziowie legitymujący się odpowiednim doświadczeniem oraz wiedzą z zakresu funkcjonowania różnych rodzajów i szczebli sądownictwa, co zapewni prawidłowe wykonywanie przez KRS jej konstytucyjnych zadań. Podkreślenia wymaga również, że we wspólnej opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Rządów Prawa z dnia 8 maja 2024 r. wskazano, że członkostwo sędziów w KRS może być przedmiotem różnych kryteriów kwalifikacyjnych, nie wyłączając długości stażu sędziowskiego. Takie kryteria są stosowane również w innych państwach, w których funkcjonują rady sądownicze.

Jednocześnie wskazać należy, że opiniowanie kandydatów na wyższe stanowiska sędziowskie wymaga posiadania przez członka KRS doświadczenia zawodowego zarówno na stanowisku sędziowskim, jak i na aktualnie zajmowanym stanowisku. Dodatkowo wyrazem wzmocnienia tych oczekiwań jest ustalenie parytetów w zakresie liczby sędziów z poszczególnych szczebli sądownictwa oraz z poszczególnych rodzajów sądów.

4. Prawo wybierania członków KRS, przysługiwać będzie sędziom Sądu Najwyższego, sędziom sądów powszechnych, sędziom sądów wojskowych i sędziom sądów administracyjnych, pozostającym w dniu głosowania w stanie czynnym.
5. Nowością zaproponowaną w projekcie, w stosunku do stanu prawnego sprzed 2018 r. jest to, że 15 sędziów do KRS będzie wybieranych w wyborach bezpośrednich przez wszystkich sędziów polskich. Do 2018 r. sędziowie byli wybierani do KRS przez zgromadzenia ogólne lub zgromadzenia przedstawicieli.
6. Członkowie KRS nie będą mogli łączyć członkostwa w Radzie z pełnieniem w sądownictwie jakichkolwiek funkcji (np. prezesa lub wiceprezesa sądu, przewodniczącego wydziału, wizytatora). Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie pełnej niezależności członków KRS wybieranych spośród sędziów w sprawowaniu ich mandatu i tym samym zapewnienie optymalnego sposobu wykonywania przez KRS powierzonych jej zadań. Pełnienie funkcji nie będzie stało na przeszkodzie ubieganiu się o wybór do KRS, jeżeli jednak sędzia sprawujący funkcję zostanie wybrany do składu KRS, to pełnienie tej funkcji ulegnie zakończeniu z mocy prawa z dniem następującym po dniu ogłoszenia.
7. Członkowie KRS nie będą mogli ubiegać się w trakcie pełnienia mandatu członka KRS o powołanie na inne stanowisko sędziowskie niż aktualnie zajmowane. Celem tego rozwiązania jest wyeliminowanie sytuacji, w której sędzia ubiegający się o powołanie na inne stanowisko sędziowskie podlegałyby ocenie dokonywanej przez KRS, której sam jest członkiem – co budzi istotne wątpliwości z punktu widzenia transparentności i bezstronności takiej procedury, nawet jeżeli sam zainteresowany jest wyłączony od czynności w tej sprawie.

II. Zgłoszenia kandydatów

1. Prawo zgłaszania kandydatów na sędziów – członków KRS posiadać będzie grupa 100 sędziów niezależnie od rodzaju i szczebla sądu, w którym kandydat pełni urząd.
2. Ponadto prawo zgłaszania kandydatów na sędziów – członków KRS przyznaje się również organom samorządów zawodów prawniczych, które ściśle współpracują z wymiarem sprawiedliwości, tj.: Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych oraz Krajowej Radzie Notarialnej.
3. Grupy sędziów oraz podmioty będą mogły mogą zgłosić tylko jednego kandydata na członka KRS.
4. Prawo poparcia zgłoszenia kandydata na członka KRS oraz kandydowania na członka KRS wyłączono sędziom w stanie spoczynku, jako że prawo wyborcze do KRS ma przysługiwać sędziom aktywnym zawodowo.
5. W projekcie sformułowano wymagania dla zgłoszenia kandydata na członka KRS, m.in.:
 - zgłoszenie powinno zawierać imiona i nazwisko kandydata, numer PESEL, stanowisko i miejsce służbowe, okresy pełnienia służby na poszczególnych stanowiskach sędziowskich, funkcje pełnione w sądownictwie i okresy ich pełnienia,

- do zgłoszenia dołączyć należy zgodę sędziego na kandydowanie na członka KRS,
- zgłoszenia kandydata przez grupę sędziów dokonywać będzie na piśmie pełnomocnik (osoba wskazana przez kandydata na członka KRS, spośród osób znajdujących się na liście poparcia kandydata),
- do zgłoszenia kandydata przez grupę sędziów załączany będzie wykaz sędziów popierających to zgłoszenie, obejmujący ich imiona, nazwiska, numery PESEL, stanowiska i miejsca służbowe oraz własnoręcznie złożone podpisy wraz z datą ich złożenia,
- sędzia będzie mógł poprzeć zgłoszenie tylko jednego kandydata i nie będzie mógł poprzeć swojej własnej kandydatury,
- kandydatów na członków KRS zgłasza się na piśmie Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie wskazanym w uchwale o zarządzeniu wyborów.

III. Państwowa Komisja Wyborcza

1. Państwową Komisję Wyborczą wskazano jako organ zarządzający i przeprowadzający wybory do KRS – członków KRS, będących sędziami. Zadania Państwowej Komisji Wyborczej związane z przeprowadzaniem wyborów członków KRS zostały uwzględnione w dodawanym przepisie art. 160 § 3b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. – Kodeks wyborczy⁸⁾.
2. Powierzenie kompetencji w zakresie zarządzania i przeprowadzania wyborów sędziów do KRS Państwowej Komisji Wyborczej jest uzasadnione jej wieloletnim doświadczeniem w przeprowadzaniu wyborów. Zasadne jest, aby stały najwyższy organ wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej właściwy w sprawach przeprowadzania wyborów i referendum również brał udział w wybieraniu sędziowskiej części KRS, która jest organem konstytucyjnym. Udział Państwowej Komisji Wyborczej w tej procedurze zapewni przeprowadzenie tych wyborów w sposób transparentny.
3. Zgodnie z projektem, Państwowa Komisja Wyborcza weryfikuje prawidłowość zgłoszeń kandydatów na członków KRS. Analogicznie jak w przypadku wyborów powszechnych, dokona ona sprawdzenia prawidłowości złożenia wymaganej liczby podpisów przez sędziów popierających zgłoszenie.

4. Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza weryfikuje informacje w zakresie:

- posiadania przez kandydata statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka KRS,
- posiadania przez osoby popierające zgłoszenie kandydata na członka KRS przez grupę sędziów, statusu sędziego mającego prawo poparcia zgłoszenia kandydata na członka KRS.

W tym celu występuje – w terminie 3 dni od otrzymania zgłoszenia kandydata na członka KRS – do Ministra Sprawiedliwości, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, którzy przekazują ww. informacje w terminie 7 dni. W ten sposób Państwowa Komisja Wyborcza pozyska informacje od stosownych podmiotów co do biernego i czynnego prawa wyborczego sędziów. W sytuacji, gdy kandydat na członka KRS nie posiada statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka KRS, Państwowa Komisja Wyborcza odmawia przyjęcia jego zgłoszenia.

W zakresie relacji tego rozwiązania do projektu ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018–2025 (UPRO2) należy wskazać, że istotne będzie w jakiej dacie dany sędzia udzieli poparcia kandydatowi. Jeśli zaś chodzi o prawo kandydowania to kandydat przez cały okres wyborów będzie musiał legitymować się statusem sędziego.

5. Projekt określa możliwość uzupełniania braków lub poprawienia zgłoszenia do upływu terminu zgłaszania kandydatów na członków KRS. Jeżeli zgłoszenie kandydata nie zostanie uzupełnione lub poprawione w tym terminie, Państwowa Komisja Wyborcza odmówi jego przyjęcia.
6. Projekt przewiduje możliwość zaskarżenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającej przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka KRS – w terminie 3 dni od dnia podania uchwały do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej. Skargę wnosi się za pośrednictwem Państwowej Komisji Wyborczej.

⁸⁾ (Dz. U. z 2025 r. poz. 365).

7. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów nie później niż w terminie 3 dni od dnia jej wpływu. W wyniku rozpoznania skargi zaskarżona uchwała może zostać zmieniona lub utrzymana w mocy. Od orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego nie przysługuje środek prawny.
8. Państwowa Komisja Wyborcza, po upływie ww. terminów, ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej, odrębnie dla każdej kategorii:
 - listę kandydatów na członków KRS,
 - zgłoszenia kandydatów na członków KRS oraz wykazy sędziów popierających zgłoszenia.
9. Państwowa Komisja Wyborcza jest organem zarządzającym wydrukowanie i dostarczenie kart do głosowania do właściwych sądów, w liczbie i terminie umożliwiających prawidłowe przeprowadzenie głosowania.

IV. Wysłuchanie publiczne kandydatów na członków KRS

1. Projekt reguluje obligatoryjne wysłuchanie publiczne kandydatów na członków KRS, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wysłuchania. Instytucja ta nawiązuje do nieformalnej instytucji Obywatelskiego Monitoringu Kandydatów na Sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Prokuratora Generalnego. Za właściwe należy uznać sformalizowanie tej instytucji tak, aby opinia publiczna mogła zapoznać się ze wszystkimi kandydaturami i skonfrontować je z wynikiem wyborów.
2. Wysłuchanie publiczne organizuje Państwowa Komisja Wyborcza – nie później niż 7 dni przed dniem wyborów. Formę i porządek wysłuchania publicznego określa uchwała Państwowej Komisji Wyborczej.
3. Udział w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków KRS może zgłosić osoba fizyczna – nie później niż 21 dni przed dniem wyborów.
4. Z przyczyn organizacyjnych Państwowa Komisja Wyborcza może ograniczyć liczbę uczestników wysłuchania publicznego lub liczbę zadawanych przez nich pytań. Ograniczenia tego dokonuje się w oparciu o obiektywne kryteria zastosowane wobec wszystkich osób, które zgłosiły udział w wysłuchaniu. Zastosowane kryteria nie mogą prowadzić do zupełnego wyłączenia możliwości zadania pytań określonego kandydatowi na członka KRS.
5. Wysłuchanie publiczne prowadzi będzie Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej lub upoważniona przez niego osoba. Prowadzący wysłuchanie ustali kolejność oraz czas wystąpień kandydatów na członków Rady i uczestników wysłuchania.
6. Wysłuchanie publiczne będzie transmitowane i utrwalane za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, a jego nagranie udostępnione w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej.

V. Organizacja wyborów oraz procedura głosowania

1. Wybory członków KRS zarządza Państwowa Komisja Wyborcza w drodze uchwały, ogłaszanej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
2. W uchwale określa się m.in:
 - dzień wyborów,
 - liczbę wybieranych członków KRS,
 - termin zgłaszania kandydatów na członków KRS,
 - terminy przeprowadzenia czynności wyborczych,
 - wzory dokumentów (kart do głosowania i protokołu głosowania, zgłoszenia kandydata na członka KRS, wykazu sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka KRS).
3. Za zapewnienie środków organizacyjnych i technicznych niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia głosowania odpowiedzialni będą prezesi poszczególnych sądów oraz Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.
4. Głosowanie w poszczególnych sądach będą przeprowadzały komisje skrutacyjne składające się przynajmniej z trzech sędziów danego sądu, w tym przewodniczącego, niebędących kandydatami na członków KRS. Proponuje się również, by ze składu komisji skrutacyjnej wyłączony był pełnomocnik kandydata (tj. osoba wskazana przez kandydata na członka KRS spośród osób znajdujących się w wykazie sędziów popierających jego zgłoszenie). Komisje te

powoływane będą przez prezesów poszczególnych sądów oraz przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, przy czym Państwowa Komisja Wyborcza będzie miała możliwość tworzenia jednej komisji skrutacyjnej dla kilku sądów – na wniosek właściwych prezesów sądów. Komisja skrutacyjna będzie organem wyborczym.

5. Wybory członków KRS przeprowadza się w sposób zapewniający tajność i bezpieczeństwo głosowania.
6. Głosowanie będzie odbywać się w dniu wyborów, w budynku sądu w godzinach urzędowania tego sądu. Wybory będą przeprowadzone w formie głosowania tradycyjnego, za pomocą kart do głosowania.
7. Sędzia biorący udział w głosowaniu, niezależnie od zajmowanego stanowiska, będzie mógł oddać nie więcej niż 15 głosów (tj. tyle ile miejsc przysługuje członkom KRS wybieranym spośród sędziów zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP), z uwzględnieniem liczby miejsc przewidzianych dla przedstawicieli poszczególnych rodzajów oraz szczebli sądownictwa, w tym:
 - jeden głos na kandydata będącego sędzią Sądu Najwyższego,
 - dwa głosy na kandydatów będących sędziami sądu apelacyjnego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata,
 - trzy głosy na kandydatów będących sędziami sądu okręgowego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata,
 - sześć głosów na kandydatów będących sędziami sądu rejonowego, nie więcej niż jeden głos na jednego kandydata,
 - jeden głos na kandydata będącego sędzią sądu wojskowego,
 - jeden głos na kandydata będącego sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego,
 - jeden głos na kandydata będącego sędzią wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Takie rozwiązanie zapewni, że członkowie KRS wybierani spośród sędziów będą stanowić reprezentację całego środowiska sędziowskiego, a nie wyłącznie sądów, w których sprawują urząd. Bowiem członkowie KRS powinni działać w interesie sądownictwa jako takiego, a nie w interesie grupy sędziów określonego rodzaju czy szczebla sądów.

Podział miejsc w KRS dla sędziów poszczególnych rodzajów sądów i stopni został ustalony proporcjonalnie do liczby sędziów orzekających w każdym rodzaju i stopniu sądów⁹⁾.

8. Z przebiegu głosowania komisja skrutacyjna sporządza protokół głosowania, zawierający m.in. następujące informacje:
 - czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania,
 - liczbę sędziów uprawnionych do głosowania,
 - liczbę wydanych kart do głosowania,
 - liczbę wyjętych z urny kart do głosowania,
 - liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na członków KRS,
 - liczbę głosów nieważnych.

VI. Ogłaszanie wyników wyborów

1. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów głosowania ze wszystkich komisji skrutacyjnych ustala wyniki głosowania i wyniki wyborów oraz sporządza protokół wyborczy, zawierający w szczególności liczbę oddanych głosów, liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na członków KRS i liczbę głosów nieważnych oraz wskazanie sędziów, którzy zostali wybrani na członków KRS.
2. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 3 dni od daty sporządzenia protokołu wyborczego ogłasza wyniki wyborów, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
3. Projekt ustawy przewiduje możliwość wniesienia do Naczelnego Sądu Administracyjnego – w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów – przez sędziego, który kandydował na członka KRS, protestu przeciwko ważności wyboru członka KRS.

⁹⁾ Na podstawie przydzielonych etatów z uwzględnieniem etatów wakujących.

4. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje protesty wyborcze w terminie 30 dni od dnia upływu terminu do wnoszenia protestów. W przypadku orzeczenia o nieważności wyboru członka KRS, Naczelny Sąd Administracyjny stwierdza wygaśnięcie mandatu oraz postanawia o ponownym przeprowadzeniu wyborów lub niektórych czynności wyborczych.

VII. Rozpoczęcie kadencji KRS / wygaśnięcie mandatu członka KRS

Wspólna kadencja członków KRS, o których mowa w art. 11f ust. 1, rozpocznie się z dniem następującym po dniu ogłoszenia wyników wyborów, nie wcześniej jednak niż po zakończeniu poprzedniej kadencji. Członkowie KRS poprzedniej kadencji będą pełnić swoje funkcje do dnia rozpoczęcia wspólnej kadencji nowych członków KRS.

Projekt zawiera przepis, zgodnie z którym w przypadku wygaśnięcia mandatu członka KRS, o którym mowa w art. 11f ust. 1, przed upływem kadencji, prawo objęcia mandatu członka KRS przysługuje sędziemu, który w wyborach zarządzonych na podstawie art. 11h ust. 1 otrzymał kolejno największą liczbę głosów spośród kandydatów na członka KRS tej samej kategorii, w ramach której został wybrany członek KRS, którego mandat wygasł, pod warunkiem, że posiada status sędziego mającego prawo kandydowania na członka KRS w ramach tej kategorii.

Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie zawiadamiać będzie sędziego o możliwości złożenia oświadczenia o objęciu mandatu członka KRS w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego zawiadomienia. Sędzia ten będzie pełnić funkcję członka KRS od dnia złożenia Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenia o objęciu mandatu. W przypadku braku oświadczenia sędziego o objęciu mandatu w określonym powyżej terminie lub w sytuacji braku sędziego uprawnionego do objęcia mandatu członka KRS, Państwowa Komisja Wyborcza zarządza wybory uzupełniające na dzień przypadający nie później niż 3 miesiące od dnia wygaśnięcia mandatu członka KRS. Kadencja nowego członka KRS wybranego w wyniku wyborów uzupełniających, upływa z dniem zakończenia wspólnej kadencji członków KRS.

VIII. Rada Społeczna

1. Projekt zakłada, że przy KRS zostanie utworzona Rada Społeczna, jako organ doradczy, w szczególności w sprawach dotyczących rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych. Pozwoli ona na pełną kontrolę społeczną procesu nominacyjnego sędziów. Ostatecznie będzie istotnym gwarantem przestrzegania zasad niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a także wyrazem obywatelskiego współdziałania i współodpowiedzialności za decyzje KRS.
2. KRS dzięki powstaniu Rady Społecznej będzie w stanie skuteczniej chronić sądy przed politycznymi naciskami. Aktualnie przy Krajowej Radzie Sądownictwa nie funkcjonuje podobnie zorganizowane ciało. Krajowa Rada Sądownictwa w ramach własnych członków wyłania zespoły przeznaczone do opiniowania poszczególnych kandydatów na asesorów/sędziów, które to oceny są przedstawiane na plenarnym posiedzeniu rady, a następnie poddane głosowaniu. Dodatkowo oceny pracy kandydata przeprowadza sędzia wyznaczony do jej przeprowadzenia na podstawie przedłożonych do oceny wykazu sygnatur akt prowadzonych spraw. Rozwiązania aktualne nie spełniają swoich celów i nie zapewniają udziału przedstawicieli innych zawodów prawniczych w pracach KRS. Taki udział zapewni natomiast Rada Społeczna, która aby mogła wywiązać się z powierzonego zadania powinna składać się w jak najszerszym składzie z profesjonalnych podmiotów.
3. Celem powołania Rady Społecznej jest zapewnienie otwartego udziału organizacji obywatelskich i zawodowych w formułowaniu strategii reform w sądownictwie oraz w celu zagwarantowania obiektywizmu w procesie ich monitorowania.
4. Proponuje się, aby w skład Rady Społecznej wchodziły osoby wskazane przez:
 - Naczelną Radę Adwokacką (1 osoba),
 - Krajową Radę Radców Prawnych (1 osoba),
 - Krajową Radę Notarialną (1 osoba),
 - Krajową Radę Komorniczą (1 osoba),
 - Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego (1 osoba),
 - Rzecznika Praw Obywatelskich (1 osoba),
 - Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym (1 osoba),

— Radę Działalności Pożytku Publicznego (3 przedstawiciele organizacji pozarządowych).

5. Rada Społeczna wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i jego zastępcę.
6. Przewodniczący, a w razie jego nieobecności zastępca przewodniczącego lub wyznaczony przez nich członek Rady Społecznej może zabierać głos na posiedzeniach plenarnych KRS w celu przedstawienia opinii. Członkowie Rady Społecznej mogą brać udział w pracach zespołów wyznaczanych na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, jednakże bez prawa udziału w głosowaniu.
7. Członkiem Rady Społecznej nie może zostać osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Kandydat na członka Rady Społecznej będzie zobowiązany do przedstawienia informacji z Krajowego Rejestru Karnego.
8. Obsługę Rady Społecznej zapewnia Biuro KRS.
9. Kadencja Rady Społecznej została ustalona na 4 lata i rozpocznie się z dniem pierwszego posiedzenia Rady Społecznej nowej kadencji.

IX. Przepisy przejściowe

Pierwsze wybory sędziów do składu KRS, przeprowadzone na podstawie projektowanych regulacji, zarządza Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 21 dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, wyznaczając wybory na dzień przypadający nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia podjęcia uchwały o zarządzeniu wyborów.

W wyborach tych, prawo kandydowania na członka KRS nie będzie przysługiwać osobom wybranym przez Sejm do KRS na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1. Istotą tej regulacji jest zapewnienie, by w KRS zasiadały osoby dające rękojmię prawidłowego funkcjonowania tego organu, a także cechujące się przymiotami pozwalającymi na wykonywanie konstytucyjnego zadania w postaci strzeżenia niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Pierwsze posiedzenie KRS po przeprowadzeniu pierwszych wyborów do KRS, zwoła Minister Sprawiedliwości na dzień przypadający nie później niż w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wspólnej kadencji wybranych członków KRS, o którym mowa w art. 11f ust. 6 ustawy zmienianej w art. 1. Obradom KRS będzie przewodniczył, do czasu wyboru nowego Przewodniczącego KRS, najstarszy wiekiem członek KRS będący sędzią wybranym w tych wyborach.

Członkowie Rady Społecznej zostaną wskazani Przewodniczącemu KRS przez Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Krajową Radę Notarialną, Krajową Radę Komorniczą, Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym oraz Radę Działalności Pożytku Publicznego w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia wyników pierwszych wyborów sędziów – członków KRS.

Przewodniczący KRS zwoła pierwsze posiedzenie Rady Społecznej w terminie 14 dni od dnia upływu ww. miesięcznego terminu.

Informacje dodatkowe:

Projektowana ustawa zawiera regulacje zapewniające wykonanie wyroku pilotażowego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce oraz wcześniejszych wyroków w sprawach Reczkowicz, Dolińska-Ficek i Ozimek oraz Advance Pharma sp. z o.o., a także wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r.¹⁰⁾ – w zakresie, w jakim przyznaje władzy sądowej prawo wyboru członków KRS wybieranych spośród sędziów, a tym samym przywraca niezależność KRS, pozbawiając władze ustawodawczą i wykonawczą decydującego wpływu na obsadę KRS i wykonywanie przez nią kompetencji do przedstawiania Prezydentowi RP kandydatów na stanowiska sędziowskie.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W przeważającej części krajów członkowskich Unii Europejskiej funkcjonują organy, które charakteryzują się niezależnością od władz wykonawczej i ustawodawczej, bądź też korzystają z daleko posuniętej autonomii. Ich podstawową rolą jest zapewnianie koniecznego wsparcia dla władzy sądowej w zakresie sprawowania niezależnego wymiaru sprawiedliwości.

¹⁰⁾ (C-585/18, C-624/18, C-625/18)

Zgodnie z zaleceniem Komitetu Ministrów Rady Europy z 2010 r., w przypadku ustanowienia rady sądownictwa powinna ona być złożona „co najmniej w połowie z sędziów wybranych przez ich przedstawicieli spośród sędziów wszystkich szczebli i z poszanowaniem zasady pluralizmu wewnątrz wymiaru sprawiedliwości”¹¹⁾.

W kontekście wpływu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na przepisy państw członkowskich Unii Europejskiej należy podkreślić, że w razie wydania przez Trybunał orzeczenia, z którego wynika konieczność dostosowania ustawodawstwa wewnętrznego, dane państwo jest obowiązane podjąć stosowne działania legislacyjne. Wynika to m.in. z zasady lojalnej współpracy wyrażonej w art. 4 ust. 3 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej („Państwa Członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii”). Podobne działania naprawcze podejmowane są w następstwie orzeczeń zapadających przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

Komisja Wenecka w opinii z 8 maja 2024 r. wskazała, że członkostwo sędziów w Radzie może być przedmiotem różnych kryteriów kwalifikacyjnych, nie wyłączając długości stażu sędziowskiego, w tym także w tej samej funkcji (pkt 46)¹²⁾. Takie kryteria są stosowane w innych państwach, w których funkcjonują rady sądownicze, przy czym w zakresie wymagania co do stażu zachodzą między nimi określone różnice. Tytułem przykładu można wskazać wymaganie 15 letniego stażu przyjęte w Bułgarii oraz 10 letniego stażu obowiązujące w Albanii czy Armenii, a także wymóg 25 letniego doświadczenia, które w pewnym zakresie stosowane jest w Hiszpanii¹³⁾.

Mając na uwadze standardy demokratycznego państwa, pewne kwestie dotyczące systemu sądownictwa muszą być do siebie zbliżone w każdym państwie. Jednolitość rozwiązań odnosi się przede wszystkim do co najmniej dwuinstancyjnego postępowania oraz braku możliwości uznaniowego odwołania sędziego, co wynika z niezawisłości sędziowskiej. W bardzo wielu aspektach polskie rozwiązania prawne dotyczące systemu sądownictwa są zbieżne z rozwiązaniami w innych państwach. Największą różnicą jest brak udziału przedstawicieli władzy sądowniczej w wyborze członków Krajowej Rady Sądownictwa.

Na podstawie raportu opracowanego przez stowarzyszenie Demagog „Procedura wyboru sędziów w Polsce i wybranych państwach świata”, poniżej przedstawiono wybrane aspekty funkcjonowania odpowiedników Krajowej Rady Sądownictwa w innych krajach. Analiza została przeprowadzana dla następujących krajów: Austrii, Belgii, Francji, Hiszpanii i Niemiec.

KTO PRZEDSTAWIA KANDYDATÓW NA SĘDZIÓW

Kraje	NAZWA ORGANU	CZŁONKOWIE ORGANU		
		Sędziowie	Politycy (parlamentarzyści)	Inne osoby, np. profesorowie
Austria	Personalsenate (Senaty do spraw personalnych) Každy wyższy sąd krajowy musi mieć taki senat	— Prezes i wiceprezes sądu (członkowie z mocy sprawowanego urzędu) — 3 lub 5 członków pochodzących z wyboru	Nie	Nie
Belgia	Najwyższa Rada Wymiaru Sprawiedliwości	Tak	Nie	Przedstawiciele społeczeństwa, w tym: — 4 prawników z co najmniej 10-letnim stażem — 3 profesorów uniwersytetu z odpowiednim doświadczeniem — 4 osoby mające co najmniej dyplom ukończenia kolegium i co najmniej 10-letnie doświadczenie

¹¹⁾ (zalecenie CM/Rec (2010)12 Komitetu Ministrów, pkt 27).

¹²⁾ [Komisja Wenecka: Rada Europy](#).

¹³⁾ DGI – DCJ, Comparative Overview on Judicial Councils in Europe, (2022)1, 14 March 2022, str. 7.

Francja	Najwyższa Rada Sądownictwa (Conseil Supérieur de la Magistrature)	— 5 sędziów wybieranych przez zgromadzenia sędziowskie — I Przewodniczący Sądu Kasacyjnego (odpowiednik polskiego SN)	Nie	— 6 wybitnych osobowości (po dwie wybierane przez Prezydenta, Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego i Przewodniczącego Senatu) — 1 członek Rady Stanu — 1 adwokat wybierany przez radę adwokacką — 1 prokurator
Hiszpania	Generalna Rada Sądownictwa (Consejo General del Poder Judicial)	13 z 21 członków to sędziowie	Nie	8 przedstawicieli różnych zawodów prawniczych, którzy posiadają odpowiednie kompetencje oraz ponad 5 lat praktyki w wykonywaniu zawodu
Niemcy	Na szczeblu federalnym: właściwy dla określonego obszaru spraw minister rządu federalnego oraz Komisja ds. wyboru sędziów Na szczeblu krajowym: nie występuje jeden zunifikowany dla wszystkich krajów związkowych model	Członkowie wybierani przez Bundestag mogą być sędziami, jednak nie jest to konieczne	16 ministrów landowych	16 wybranych przez Bundestag ekspertów, niekoniecznie posłów, biegłych w dziedzinie prawa

SPOSÓB WYŁANIAIA CZŁONKÓW

Kraje	Wybierani przez sędziów	Wybierani przez polityków	Wybierani przez obywateli
Austria	Tak, tajne wybory przeprowadzane w danym sądzie	Nie	Nie
Belgia	Członkowie sędziowie wybierani są przez kolegium elektorów spośród czynnych sędziów i prokuratorów	Senat wybiera członków niebędących sędziami	Nie
Francja	Tak	Tak	Tak (1 wybierany przez radę adwokacką)
Hiszpania	Nie	Członkowie będący sędziami wybierani są przez parlament, większością 3/5. Również członkowie będący przedstawicielami innych zawodów prawniczych wybierani są przez parlament.	Nie
Niemcy	Nie	Wszyscy powoływani są przez króla. Tak	Nie

CZAS PEŁNIENIA FUNKCJI

Kraje	Kadencja	Dożywotnio
Austria	4 lata (od 1 stycznia roku następnego po roku, w którym odbyły się wybory)	Nie

<i>Belgia</i>	4 lata (maksymalnie dwukrotny wybór)	Nie
<i>Francja</i>	4 lata	Nie
<i>Hiszpania</i>	5 lat	Nie
<i>Niemcy</i>	W zależności od kadencji rządu / koalicji rządowej	Nie

Wśród analizowanych 31 krajów można wskazać tylko 7, które nie posiadają odrębnego organu na kształt polskiej KRS. W Japonii, Estonii i Luksemburgu kandydatów na sędziów wybiera Sąd Najwyższy, w Czechach kandydatów wyłaniają prezesi sądów wraz z ministrem sprawiedliwości, na Węgrzech – prezes Krajowego Urzędu Sądowniczego (będący zawodowym sędzią), w USA – Prezydent, natomiast w Austrii – Personalsenaten wyższych sądów krajowych (każdy wyższy sąd krajowy posiada własny wyższy senat ds. personalnych – Personalsenate – który odpowiada za przedstawianie kandydatur na sędziów, w jego skład wchodzi sami sędziowie, którzy są wybierani w tajnych wyborach przeprowadzanych w danym sądzie).

We wszystkich analizowanych państwach w skład organu oceniającego kandydatów na sędziów wchodzi sędziowie. Wyłącznie sędziowie podejmują taką ocenę w 8 państwach: w Japonii, Estonii i Luksemburgu (jest to kompetencja ich Sądów Najwyższych), na Węgrzech (prezes Krajowego Urzędu Sądowniczego), a także na Łotwie i Cyprze oraz w Grecji i Austrii (gdzie członkami odpowiednich organów są tylko sędziowie). Wśród analizowanych krajów nie ma ani jednego, w którym przedstawiciele władzy sądowniczej w ogóle nie należałyby do organu weryfikującego kandydatury na stanowiska sędziowskie. Zapewnienie takiej reprezentacji jest gwarantem, że w wyborze kandydatów uczestniczą osoby, które są w stanie ocenić pod kątem merytorycznym, czy konkretna osoba powinna zostać przedstawiona jako kandydat na sędziego.

Często spotykanym rozwiązaniem jest skład mieszany rady – zarówno sędziowie, jak i politycy. Obok Polski, taka sytuacja występuje jeszcze w 10 krajach (Niemcy, RPA, Słowacja, Chorwacja, Czechy, Rumunia, Włochy, USA, Malta, Irlandia), podobną możliwość dopuszcza również prawo holenderskie. Często obok sędziów w radzie pracują przedstawiciele innych zawodów prawniczych oraz doktorzy i profesorowie prawa lub eksperci i autorytety prawnicze (jako przedstawiciele strony społecznej) – taka sytuacja występuje w 20 z analizowanych państw.

Rzadko zdarza się, że w skład rady powoływane są osoby, które nie są prawnikami ani nie wchodzi w skład władzy ustawodawczej czy wykonawczej. Na takie rozwiązanie zdecydowała się m.in. Litwa, gdzie 4 na 7 członków Komisji Selekcyjnej Kandydatów do Urzędów Sądowych jest powoływanych spośród przedstawicieli społeczeństwa. W Belgii natomiast w skład Najwyższej Rady Wymiaru Sprawiedliwości wchodzi przedstawiciele społeczeństwa, którzy mogą swoje kandydatury zgłaszać nawet osobiście. Nie oznacza to jednak, że każdy obywatel może zostać członkiem rady. Obwarowane jest to innymi kryteriami, natomiast istotne jest, że nie musi być to przedstawiciel żadnej z trzech władz.

Wybór członków przez samych sędziów zapewnia rozdział władzy sądowniczej od władzy ustawodawczej i wykonawczej. W ten sposób odbywa się to w Grecji i na Łotwie. Dopuszczalny jest również **wybór członków rady przez samych obywateli**, jednak jest to założenie mocno teoretyczne. Jedną z niewielu możliwości wyboru członków przez kogoś innego niż sami sędziowie lub politycy jest zaangażowanie przedstawicieli innych zawodów prawniczych, którzy wyboru dokonują w swoim własnym gronie (jak w Danii, Francji czy RPA). Dopuszczenie wyboru członków rady przez samych obywateli jest zdecydowanie najrzadziej spotykaną formą i zawsze odnosi się tylko do części członków takiego organu (taka sytuacja ma miejsce w Belgii, Danii czy na Litwie).

Obok możliwości wyboru członków rady przez polityków, samych sędziów lub obywateli pozostaje kwestia tego, czy **osoba staje się członkiem rady sądownictwa z mocy prawa**, tj. czy z uwagi na pełnienie innej funkcji otrzymuje to stanowisko automatycznie. W Polsce zgodnie z obowiązującymi przepisami członkami KRS są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Minister Sprawiedliwości oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego. Gwarancja zasiadania w organie, odpowiedzialnym za przedstawianie sędziom przewodniczącym najważniejszym sądom w kraju kandydatur sędziowskich, jest rozwiązaniem stosowanym nie tylko w Polsce. W podobny sposób funkcjonuje to również m.in. w Bułgarii, w Portugalii, w Irlandii i na Litwie. W związku z tym, że do sprawowania tak poważnych funkcji wymagane jest spełnienie bardzo rygorystycznych kryteriów, osoby o odpowiedniej wiedzy i doświadczeniu uczestniczące w wyborze kandydatów na „nowych” sędziów są w stanie najlepiej ocenić, kto realnie nadaje się do wykonywania tego zawodu.

W znacznej części państw przyjęty został mieszany system wyboru członków rady, tj. w jej skład wchodzi przedstawiciele wybierani przez wszystkie władze lub co najmniej dwie z nich. W większości krajów przedstawiciele władzy sądowniczej i wymiennie przedstawiciele władzy wykonawczej lub ustawodawczej decydują o wyborze członków.

Wśród analizowanych państw jedynym, w którym przedstawiciele władzy sądowniczej nie dokonują wyboru członków rady, jest Polska. Jako że obecnie członkami KRS z mocy prawa są Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, sędziowie mogą wpływać na skład tego organu tylko w sposób pośredni. Brak wpływu sędziów na ostateczny kształt rad można wskazać również w Holandii, Irlandii, USA, Hiszpanii, Estonii, Finlandii oraz na Cyprze. Jedynie w 6 państwach: na Łotwie, w Grecji, Austrii, Japonii, Danii i Luksemburgu politycy nie mają żadnego wpływu na kształt organów wybierających kandydatów na sędziów, a w USA w skład takiego Ciała wchodzi Prezydent, wybierany w wyborach.

Podmioty uprawnione do wyboru członków rad posiadają samodzielność w podejmowaniu decyzji. Zdarza się, że system konkretnego państwa przewiduje konieczność zasięgnięcia opinii innego organu, jak we Francji, gdzie w odniesieniu do członków wybieranych przez Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego i Przewodniczącego Senatu wymagana jest opinia właściwej komisji stałej konkretnej izby. Opinia taka nie jest dla organu wybierającego wiążąca, w dalszym ciągu może on dokonać wyboru według swojego uznania.

Kadencyjność rad sądownictwa. Żadne państwo nie zdecydowało się na rozwiązanie, zgodnie z którym członkowie rady byliby wybierani dożywotnio. Dodatkowo, często wprowadzane są ograniczenia dotyczące możliwości wyboru na kolejną kadencję. W zdecydowanej większości krajów przyjmuje się, że jedna osoba może być członkiem rady przez maksymalnie dwie kadencje.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Krajowa Rada Sądownictwa	25 członków w tym: 15 sędziów – członków KRS wybieranych przez sędziów	Projektowana ustawa	Zmiana procedury powoływania członków będących sędziami – 15 członków wybieranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych.
Sędziowie (liczba etatów obsadzonych)	9 965 w tym: Sąd Najwyższy – 95 sądy administracyjne: – Naczelny Sąd Administracyjny – 118 – wojewódzkie sądy administracyjne – 430 sądy powszechne: – sądy apelacyjne – 476 – sądy okręgowe – 2 742 – sądy rejonowe – 6 059 sądy wojskowe – 45	Sąd Najwyższy Naczelny Sąd Administracyjny Ministerstwo Sprawiedliwości (dane wg stanu na 31.12.2024 r.)	Prawo kandydowania na członka KRS – sędziowie, którzy w dniu głosowania posiadać będą co najmniej 10-letni staż na stanowisku sędziowskim, w tym co najmniej 5-letni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku. Prawo wybierania członków KRS – sędziowie pozostający w dniu głosowania w stanie czynnym. Prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS – przez grupę sędziów (za pośrednictwem pełnomocnika).
Państwowa Komisja Wyborcza	1	Informacja ogólnodostępna	Zarządza wybory członków KRS – w drodze uchwały. Zarządza wydruk odpowiedniej liczby kart do głosowania oraz ich dostarczenie do właściwych sądów. Weryfikuje prawidłowość zgłoszeń kandydatów na członków KRS, wzywa do uzupełnienia braków lub poprawienia zgłoszenia. Możliwość utworzenia jednej komisji skrutacyjnej dla więcej niż jednego z

			sądów – na wniosek właściwych prezesów sądów. Organizuje wysłuchanie publiczne kandydatów na członków KRS, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wysłuchania – nie później niż 7 dni przed dniem wyborów. Ustala wyniki głosowania i wyniki wyborów oraz sporządza protokół wyborczy ze wskazaniem sędziów, którzy zostali wybrani na członków KRS – na podstawie protokołów głosowania ze wszystkich komisji skrutacyjnych. Ogłasza wyniki wyborów, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” – w terminie 3 dni od dnia sporządzenia protokołu wyborczego.
Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Prezesi sądów	404 w tym: Sąd Najwyższy – 1 Naczelny Sąd Administracyjny – 1 wojewódzkie sądy administracyjne – 16 sądy apelacyjne – 11 sądy okręgowe – 47 sądy rejonowe – 319 sądy wojskowe – 9	Informacja ogólnodostępna	Obowiązki związane z przeprowadzeniem wyborów na członków KRS, tj.: – informowanie Państwowej Komisji Wyborczej o aktualnej liczbie sędziów danego sądu, – zapewnienie środków organizacyjnych i technicznych niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia głosowania w sądzie, – powołanie komisji skrutacyjnej składającej się przynajmniej z trzech sędziów danego sądu, niebędących kandydatami na członków KRS, ani pełnomocnikami kandydatów.
Minister Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek zwołania pierwszego posiedzenia KRS – nie później niż w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wspólnej kadencji wybranych członków KRS.
Minister Sprawiedliwości Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego	3	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej informacji o sędziach w zakresie posiadania przez nich odpowiedniego statusu: – sędziego mającego prawo kandydowania na członka KRS, – sędziego mającego prawo poparcia zgłoszenia kandydata na członka KRS.
Naczelna Rada Adwokacka Krajowa Rada Radców Prawnych Krajowa Rada Notarialna Krajowa Rada Komornicza	8 (10 członków Rady Społecznej)	Projektowana ustawa	Wskazanie Przewodniczącemu KRS członków Rady Społecznej (Rada Działalności Pożytku Publicznego – trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych, każda z pozostałych instytucji – jedną

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzecznik Praw Obywatelskich Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym Rada Działalności Pożytku Publicznego			osobę) – w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia wyników wyborów.
Naczelna Rada Adwokacka Krajowa Rada Radców Prawnych Krajowa Rada Notarialna	3	Informacja ogólnodostępna	Prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS.
Rada Społeczna	10 członków w tym: przewodniczący i zastępca	Projektowana ustawa	Opracowywanie i przedstawianie opinii w sprawach należących do zadań KRS. Opracowanie regulaminu, który określa szczegółowy tryb działania Rady Społecznej przy KRS.
Biuro KRS	1	Projektowana ustawa	Obowiązek zapewnienia obsługi administracyjnej Rady Społecznej przy KRS.
Naczelny Sąd Administracyjny	1	Informacja ogólnodostępna	Rozpatrywanie protestów wyborczych zgłoszonych w związku z wyborami członków KRS. Rozpatrywanie skarg w sprawach o odmowie przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka KRS.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został zamieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 2025 r. poz. 677) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408). Projekt ustawy został przekazany do zaopiniowania:

1. Krajowej Radzie Sądownictwa,
2. Prezesom Sądów Apelacyjnych,
3. Prezesom Wojskowych Sądów Okręgowych,
4. Sądowi Najwyższemu,
5. Nacelnemu Sądowi Administracyjnemu,
6. Rzecznikowi Praw Obywatelskich,
7. Naczelnej Radzie Adwokackiej,
8. Krajowej Radzie Radców Prawnych,
9. Prokuraturze Krajowej,
10. Państwowej Komisji Wyborczej,
11. Krajowej Radzie Notarialnej,
12. Krajowej Radzie Komorniczej,
13. Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych,
14. Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Projekt ustawy został przekazany w ramach konsultacji publicznych następującym podmiotom:

1. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju,

2. Fundacja im. Stefana Batorego,
3. Helsińska Fundacja Praw Człowieka,
4. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych,
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych,
6. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP „Votum”,
7. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia”,
8. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA,
9. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”,
10. Stowarzyszenie Sędziów THEMIS,
11. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”,
12. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce,
13. Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP.

Z uwagi na priorytetowy charakter projektu – priorytet ID P9 polityki członków Rady Ministrów – Przywrócenie praworządności w wymiarze sprawiedliwości i związaną z tym konieczność pilnego procedowania projektowanej ustawy skrócono termin na przedstawienie stanowiska do 10 dni.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostaną omówione po ich zakończeniu w raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	1,3
budżet państwa	0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	1,3
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-1,3
budżet państwa	0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-1,3
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Zakłada się, że realizacja celów projektu ustawy nastąpi w ramach dotychczas posiadanych środków przez poszczególnych dysponentów części budżetowych i nie będzie podstawą do ich zwiększania zarówno w roku wejścia w życie ustawy, jak też w latach kolejnych.
	Zgodnie z projektem, podmiotem właściwym za pokrywanie wydatków związanych z przeprowadzaniem wyborów do KRS ma być Państwowa Komisja Wyborcza jako organ odpowiedzialny za organizację tych wyborów.
	Zadania PKW są finansowane zgodnie z zasadami określonymi w Kodeksie wyborczym również w odniesieniu do zadań określonych w innych ustawach, mianowicie zgodnie z art. 160 § 1 pkt 10 Kodeksu wyborczego do zadań Państwowej Komisji Wyborczej w sprawach związanych z przeprowadzaniem wyborów należy wykonywanie innych zadań określonych w ustawach.
	Zakłada się, że wybory będą przeprowadzane w ramach posiadanych przez sądy zasobów kadrowych i lokalowych oraz środków budżetowych:

	1) w sądach powszechnych w cz. 15 budżetu państwa – Sądy powszechne, 2) w Sądzie Najwyższym w cz. 04 budżetu państwa – Sąd Najwyższy, 3) w sądach administracyjnych w cz. 05 budżetu państwa – Naczelny Sąd Administracyjny, 4) w sądach wojskowych w cz. 29 budżetu państwa – Obrona Narodowa. Koszty funkcjonowania Rady Społecznej przy KRS będą pokrywane z budżetu państwa z części 52 – Krajowa Rada Sądownictwa.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	ZAŁOŻENIA: 1) Przeprowadzenie wyborów – Państwowa Komisja Wyborcza — liczba kart do głosowania – ok. 10 tys. szt. — koszt kart do głosowania (przygotowanie, wydruk i dystrybucja) – ok. 10 zł/szt. — przeprowadzenie wysłuchania publicznego – koszt organizacji wysłuchania publicznego kandydatów nie przekroczy kilku tys. zł i będzie ograniczał się jedynie do zapewnienia sali wraz z wyposażeniem (nagłośnienie, sprzęt do nagrywania i transmisji wydarzenia). Łączny maksymalny koszt przygotowania kart do głosowania – ok. 100 tys. zł (co 4 lata) Przeprowadzenie głosowania – Sąd Najwyższy oraz sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe Zakłada się, że wybory będą przeprowadzane w ramach posiadanych przez sądy zasobów kadrowych i lokalowych oraz środków budżetowych. Nie przewiduje się systemu informatycznego do obsługi tych wyborów, zaś koszty organizacji głosowania w sądach oraz liczenia głosów zostaną pokryte przez sądy organizujące. 2) Rada Społeczna W myśl projektowanej regulacji, członkom Rady Społecznej będzie przysługiwał zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania oraz dieta na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 775 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju. <u>Założenia przyjęte do obliczeń:</u> — Koszty funkcjonowania Rady Społecznej będą zależeć od liczby posiedzeń w danym roku. Na potrzeby obliczeń przyjmuje się, że spotkania Rady Społecznej będą odbywały się 2 razy w miesiącu (24 spotkania rocznie). — W skład Rady Społecznej wchodzić będzie 10 osób. — W czasie krajowej podróży służbowej pracownikowi przysługuje dieta, przeznaczona na pokrycie zwiększonych kosztów żywienia. Wysokość diety wynosi 45 zł. — Założenia: dwie doby dla 5 członków oraz jedna doba dla pozostałych 5 członków, tj.: a) dieta: 90 zł x 24 spotkania x 5 osób + 45 zł x 24 spotkania x 5 osób = 16 200 zł b) nocleg (cena noclegu 300 zł): 300 zł x 24 spotkania x 5 osób = 36 000 zł c) koszty podróży (300 zł i 100 zł): 300 zł x 24 spotkania x 5 osób + 100 zł x 24 spotkania x 5 osób = 48 000 zł Łączny koszt funkcjonowania Rady Społecznej: 100 200 zł (rocznie) <u>Dodatkowa informacja:</u> Nie jest możliwe przeprowadzenie analizy kosztów organizacji i przeprowadzenia wyborów na członków KRS w wariancie zależnym od liczby kandydatów na członków KRS, bowiem obecnie projektodawca nie jest w stanie przewidzieć ilu sędziów będzie miało czynne prawo wyborcze w momencie wejścia w życie ustawy.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.						
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby z niepełnosprawnością i starsze	Efektem wdrożenia projektowanej ustawy będzie przywrócenie porządku konstytucyjnego w zakresie wyboru członków KRS będących sędziami. W dalszej perspektywie następstwem wprowadzenia projektowanych zmian powinna być odbudowa społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów
☐ zmniejszenie liczby procedur
☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☒ zwiększenie liczby dokumentów
☒ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

Komentarz: Projektowana regulacja nakłada na Państwową Komisję Wyborczą obowiązki informacyjne, m.in.: związane z przebiegiem procedury ogłaszania i przeprowadzania wyborów do KRS.

Państwowa Komisja Wyborcza:

1. Obowiązek ogłaszania w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”:

— uchwał Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie zarządzenia wyborów. W uchwale określa się m.in. następujące informacje: dzień wyborów, liczbę wybieranych członków KRS, termin zgłaszania kandydatów na

członków KRS, terminy przeprowadzenia czynności wyborczych, wzory dokumentów (zgłoszenia kandydata na członka KRS, karty do głosowania, protokołu głosowania),

— wyników wyborów do KRS, w drodze obwieszczenia – w terminie 3 dni od dnia sporządzenia protokołu wyborczego.

2. Obowiązek udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej:

- zgłoszeń kandydatów na członków KRS oraz wykaz sędziów popierających zgłoszenia kandydatów na członków KRS,
- listy kandydatów na członków KRS,
- informacji o możliwości zgłoszenia udziału w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków KRS oraz terminie składania zgłoszeń – niezwłocznie po ogłoszeniu listy kandydatów na członków KRS (nie później niż 21 dni przed dniem wyborów),
- listy osób dopuszczonych do udziału w wysłuchaniu publicznym (nie później niż 2 dni przed dniem wysłuchania publicznego). Wraz z listą udostępnia się informację o kryteriach zastosowanych w celu ograniczenia liczby uczestników wysłuchania publicznego,
- nagrania z wysłuchania publicznego. Wysłuchanie to będzie transmitowane i utrwalane za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk,
- orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach ze skarg na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającą przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka KRS.

3. Obowiązek udostępnienia dokumentów związanych z wyborami – na wniosek sędziego, który kandydował na członka KRS. Dokumenty te udostępnia się w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej.

4. Obowiązek zorganizowania wysłuchania publicznego kandydatów na członków KRS, które będzie obejmować ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wysłuchania.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny oraz na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☒ sądy powszechne, administracyjne, wojskowe, Sąd Najwyższy	☐ inne:	

Omówienie wpływu	Wpływ projektowanych zmian na sądy powszechne, administracyjne, wojskowe oraz Sąd Najwyższy został opisany w pkt. 4 OSR – są to przede wszystkim obowiązki związane z przeprowadzeniem wyborów na członków KRS. <u>Dodatkowe informacje/ ewentualne ryzyka:</u> — Komisje skrutacyjne będą powoływane <i>ad hoc</i> i ich funkcjonowanie oraz organizacja głosowania nie wpłynie na bieżącą działalność sądów z uwagi na to, że wybory do KRS będą przeprowadzane raz na 4 lata (kadencja członków wybieranych w wyborach jest wspólna), a więc jest to sytuacja incydentalna. — Ryzyko rozbieżności w zakresie weryfikacji statusu sędziego przez poszczególne organy uprawnione na mocy projektowanych przepisów – w wyniku przeprowadzonej analizy projektodawca nie stwierdził występowania takich zagrożeń. — Ryzyko braku zapewnienia przez PKW równości szans kandydatów podczas wysłuchania publicznego czy organizacji wysłuchania w przypadku dużej liczby
------------------	--

	kandydatów na członków KRS – liczba członków PKW nie ma wpływu na ww. kwestie. Wysłuchanie nie odbywa się przed członkami PKW, lecz jest przez nich jedynie moderowane. To moderator – członek PKW – decyduje o kolejności i czasie wystąpień, liczbie pytań oraz czasie przeznaczonym na udzielenie odpowiedzi. W związku z tym nie występuje ryzyko związane z przeprowadzeniem wysłuchania publicznego, nawet przy dużej liczbie kandydatów. — Kadencje KRS nie pokrywają się z terminami wyborów powszechnych ani referendów ogólnokrajowych, co minimalizuje ryzyko kumulacji procesów wyborczych. Nakład pracy przy organizacji wyborów do KRS będzie istotnie mniejszy niż w przypadku wyborów powszechnych (mniejsza liczba kandydatów i wyborców, brak konieczności organizacji głosowania w skali ogólnokrajowej). Rola PKW w tym przypadku sprowadza się głównie do moderacji procedury i zapewnienia transparentności, a nie do pełnej obsługi logistycznej. Zatem obciążenie PKW w związku z wyborami do KRS jest relatywnie niewielkie i nie powinno mieć znaczącego wpływu na realizację jej podstawowych zadań. Z uwagi na brak ryzyka kolizji terminów wyborów do KRS z wyborami powszechnymi, znacznie mniejszy nakład pracy w porównaniu z organizacją wyborów ogólnokrajowych oraz ograniczoną rolę PKW w tym procesie, przeprowadzanie analizy rozwiązań alternatywnych nie jest zasadne.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Planuje się, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Zakłada się, że ewaluacja efektów projektowanych zmian zostanie przeprowadzona po upływie 5 lat obowiązywania przepisów, z zastosowaniem następujących mierników: — liczby zgłoszeń kandydatów na członków KRS z uwzględnieniem podmiotu zgłaszającego/grupy sędziów, — liczby kandydatów na członków KRS, — liczby sędziów biorących udział w głosowaniu na członków KRS, — liczby osób dopuszczonych do udziału w wysłuchaniu publicznym kandydatów na członków KRS.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak załączników.	

RAPORT Z KONSULTACJI PUBLICZNYCH I OPINIOWANIA
projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa

I. Informacje ogólne

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie obowiązku określonego w § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408), zgodnie z którym organ wnioskujący sporządza raport z konsultacji obejmujący omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania. Stosownie do postanowień tej uchwały *projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Projekt został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UPRO4.

II. Przebieg konsultacji publicznych i opiniowania

Projekt ustawy został skierowany do opiniowania i konsultacji publicznych pismami z dnia 20 listopada 2025 r., wysłanymi w dniu 21 listopada 2025, z wyznaczonym terminem 10 dni na zgłaszanie uwag. Skrócony termin na przedstawienie stanowiska został uzasadniony priorytetowym charakterem projektu i koniecznością jego pilnego procedowania.

Projekt ustawy został przekazany do zaopiniowania:

1. Krajowej Radzie Sądownictwa,
2. Prezesom Sądów Apelacyjnych,
3. Prezesom Wojskowych Sądów Okręgowych,
4. Sądowi Najwyższemu,
5. Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu,
6. Rzecznikowi Praw Obywatelskich,
7. Naczelnej Radzie Adwokackiej,
8. Krajowej Radzie Radców Prawnych,
9. Prokuraturze Krajowej,
10. Państwowej Komisji Wyborczej,
11. Krajowej Radzie Notarialnej,
12. Krajowej Radzie Komorniczej,
13. Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych,
14. Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Projekt ustawy został przekazany w ramach konsultacji publicznych następującym podmiotom:

1. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju,
2. Fundacja im. Stefana Batorego,
3. Helsińska Fundacja Praw Człowieka,
4. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych,
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych,
6. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP „Votum”,

7. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia”,
8. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA,
9. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”,
10. Stowarzyszenie Sędziów THEMIS,
11. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”,
12. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce,
13. Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP.

Podmioty, które zgłosiły uwagi w ramach konsultacji publicznych i opiniowania, oraz treść zgłoszonych przez nie uwag wraz ze stanowiskiem projektodawcy przedstawiono w załączonej tabeli.

III. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym

Projekt ustawy nie wymagał przedłożenia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

IV. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informacja o ich braku

Nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

Tabela uwag
wniesionych w toku opiniowania i konsultacji publicznych
do projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (UPRO4)

1. L.p.	2. Jednostka redakcyjna, do której odnosi się uwaga	3. Podmiot wnoszący uwagę	4. Treść uwagi	5. Odniesienie się projektodawcy do uwagi
1.	Uwagi ogólne	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Przedmiotem niniejszej opinii jest ocena projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej „Projekt”), przedstawionego przez Ministra Radzie Sądownictwa (UPRO4) (dalej: Sprawiedliwości Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej do zaopiniowania w dniu 21 listopada 2025 roku. Celem Projektu jest zmiana przepisów ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa ¹ zmierzająca do przywrócenia zgodności z Konstytucją RP sposobu wyłaniania IS sędziów Krajowej Rady Sądownictwa przez sędziów oraz usunięcie negatywnych konsekwencji wadliwego rozwiązania obowiązującego od 2018 roku, a ukształtowanego ustawą o zmianie ustawy o KRS z 8 grudnia 2017 roku ² . Projektowana zmiana ma również na celu dostosowanie przepisów ustawowych do standardów określonych w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) ³ , Europejskiego Trybunału praw Człowieka	Uwaga pozytywna

¹ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024r. poz. 1186), dalej „ustawa o KRS”.

² Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), dalej „ustawa o zmianie KRS”.

³ wyrok TSUE w sprawach połączonych nr C-585/18, C-624/18 i C-625/18 A.K. i in wyrok TWE z 2 marca 2021 r., w sprawie C-824/18 A.B i inni p. Krajowej Radzie Sądownictwa (Zb.Orz. 2021, s. 153); postanowienie TSUE z 14 lipca 2021 r., w sprawie C-204/21 KE p. Polsce w sprawach połączonych nr C-487/19 i C-508/19 W. 2. i sąd Najwyższy wyrok TSUE z 15 lipca 2021 r., w sprawie C-791/19 KE p. Polsce (Zb. Orz. 2021, s. 596); wyrok TSUE z 24 czerwca 2019 r., w sprawie C-619/18 KE p. Polsce wyrok TSUE z 5 listopada 2019 r., w sprawie C-192/18 KE p. Polsce wyrok TSUE z 26 marca 2020 r., w sprawach połączonych nr C-558/18 i C-563/18 Miasto Łowicz i Prokurator Generalny wyrok TSUE z 16 listopada 2021 r., w sprawach połączonych C-748/19 i C-754/19 W.B. i in. wyrok TSUE z 7 listopada 2024 r., w sprawie C-326/23 Prezes UOKiK (ECLI:EU:C:2024:940) oraz wcześniejsze wyroki w nim przywołane, a dotyczące statusu sędziów powołanych w procedurze nominacyjnej z udziałem KRS ukształtowanej na podstawie ustawy z 7 grudnia 2017 r., m.in.. postanowienie z 15 maja 2024 r., C-390/23 Rzecznik Finansowy (EU:C:2024:419); postanowienie z 29 maja 2024 r., C-720/21 Rzecznik Praw Obywatelskich (Skarga nadzwyczajna w polskim prawie) (EU:C:2024:489); postanowienie z 29 maja 2024 r., C-43/22 Prokurator Generalny (Skarga nadzwyczajna w polskim prawie II) (EU:C:2024:459); wyrok z 21 grudnia 2023 r., C-718/21 Krajowa Rada Sądownictwa (Dalsze zajmowanie stanowiska sędziego) wyrok z 4 września 2025 r., C-225/22 „R” S.A. p. AW „T” sp. z o.o. (ECLI:EU:C:2025:649).

			(ETPCz)⁴ oraz w orzeczeniach Sądu Najwyższego⁵ i Naczelnego Sądu Administracyjnego⁶, dotyczących gwarancji odrębności i niezależności Władzy sądowniczej Od innych władz państwowych, w tym gwarancji niezależności KRS Od innych Władz w procedurze powoływania sędziów. Stanowi tym samym wykonanie orzeczeń europejskich trybunałów oraz sądów polskich. Jednocześnie projektowana zmiana jest w znacznym stopniu zbieżna z zaleceniami i dyrektywami płynącymi z opinii Komisji Weneckiej⁷, w świetle których konieczne jest przeprowadzenie reformy sądownictwa w celu wyeliminowania systemowych problemów sądownictwa w Polsce, wskazanych przez ETPCz, TSUE oraz organizacje międzynarodowe. Podstawowym celem Projektu jest przywrócenie Krajowej Radzie Sądownictwa zdolności do prawidłowej realizacji jej konstytucyjnych funkcji i zadań, doprowadzenia do stanu zgodnego z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP⁸, a także art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁹, oraz art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej¹⁰, wykonując wyroki europejskich trybunałów oraz Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.	
--	--	--	--	--

⁴ Wyrok ETPCz z 23 listopada 2023 r. w sprawie Watęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21; wyrok ETPCz z 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19, HUDOC VII.510.103.2020; wyrok z 8 listopada 2021 r., w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga nr 49868/19 i 57511/19; wyrok z 3 lutego 2022 r., w sprawie nr 1469/20 Advance PHARMA sp. z o.o. przeciwko Polsce; wyrok ETPCz z 29 czerwca 2021 r. w sprawie Broda i Bojara przeciwko Polsce, skarga nr 26691/18 i 27367/18, HUDOC VII.150; wyrok ETPCz z 19 maja 2021 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce, skarga nr 43572/19, HUDOC VII.511.51.2019.

⁵ Uchwała z 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA1-4110-1/20, wydana w składzie trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego - Izby Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wyrok SN Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 5 grudnia 2019 r., sygn. III PO 7/18, wydany w następstwie wykonania wyroku TWE z dnia 19 listopada 2019 r., w sprawach połączonych nr C-585/18, C-624/18 i C-625/18 A.K. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa (EU:C:2019:982).

⁶ Wyroki NSA m.in. z 6 maja 2021 r. w sprawach: II GOK 2/18, II GOK 3/18, II GOK 5/18, II GOK 6/18, II GOK 7/18, wydane w wykonaniu orzeczenia TSUE z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18 A.B i inni p. Krajowej Radzie Sądownictwa (Zb. Orz. 2021, s. 153); czy wyroki NSA z 21 września 2021 r. w sprawach: II GOK 8/18, II GOK 10/18, II GOK 11/18, II GOK 12/18, II GOK 13/18 i II GOK 14/18, wydanych w następstwie wyroku TSUE z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, A.B i inni p. Krajowej Radzie Sądownictwa.

⁷ Europejska Komisja na rzecz Demokracji przez Prawo (tzw. „Komisja Wenecka”) - Opinia z 14 października 2024 r. CDL-AD (2024)029 Komisji Weneckiej w sprawie Europejskich Norm Regulacyjnych dotyczących statusu sędziów, przyjęta na 140 sesji plenarnej (11-12 października 2024 r.), a także Pilna Przejściowa Opinia w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 4 kwietnia 2024 r. JUD-POL/500/2024 [NR/AIC] oraz pilna Wspólna opinia Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej ds. Praw Człowieka i Praworządności Rady Europy w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wydanej 8 maja 2024 r. CDL-46- Opinie Nr 1181/2024 (tzw. Pilna opinia Komisji Weneckiej z 8 maja 2024 r.).

⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 ze zm.), dalej „Konstytucja RP”

⁹ Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 roku (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284), dalej „EKPCz” lub „Europejska Konwencja”

¹⁰ Traktat o Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r. - wersja skonsolidowana 2016), dalej „TUE”.

			Nadrzędnym celem Projektu jest natomiast odbudowanie gwarancji dostępu każdego do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa. Inicjatywa legislacyjna mająca na celu wyjście naprzeciw postulatowi płynącemu ze strony znaczącej większości środowiska prawniczego co do niekonstytucyjności sposobu kształtowania Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 roku, oraz stanowiska Komisji Europejskiej co do istnienia poważnych wątpliwości w zakresie łamania zasady praworządności wyrażonej w art. 2 TUE a stanowiącej fundament Unii Europejskiej, uruchomienia wobec Polski postępowania przeciwnaruszeniowego w trybie art. 258 TFUE¹¹ czy opinii Komisji Weneckiej¹², jest niewątpliwie założeniem słusznym. Co do zasady zaproponowane w Projekcie rozwiązania należy ocenić pozytywnie. Projekt zmierza bowiem do rozwiązania stanu niekonstytucyjności, który powstał w związku z uchwaleniem ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 roku i na jego podstawie skrócenia konstytucyjnie określonej 4-letniej kadencji dotychczasowej KRS oraz powołania 15 sędziów (15 z 25 członków KRS) przez Sejm. Projekt obejmuje pięć artykułów: art. 1 wprowadza zmiany do ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, art. 2-4 zawierają regulacje intertemporalne, regulacje związane z kształtowaniem składu Krajowej Rady Sądownictwa w wyniku przeprowadzenia pierwszych wyborów oraz pierwszego składu Rady Społecznej, natomiast art. 5 określa moment wejścia w życie ustawy zmieniającej. Zmiany zaproponowane w Projekcie polegają na uchyleniu art. 9a oraz art. 11a-11e ustawy o KRS oraz dodaniu art. 11f-11v, a także zmianie art. 14 oraz dodaniu art. 27a. Przy czym podkreślenia wymaga, że art. 9a oraz art. 11a-11e zostały wprowadzone do ustawy o KRS na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.	
--	--	--	---	--

¹¹ Postanowienie TS z 14 lipca 2021 r., w sprawie C-204/21 KE p. Polsce wyrok TS z 15 lipca 2021 r., w sprawie C-791/19 KE p. Polsce (Zb. orz. 2021, s. 596).

¹² Europejska Komisja na rzecz Demokracji przez Prawo (tzw. „Komisja Wenecka”) - Opinia 904/2017 CDL (2017)035 Komisji Weneckiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym, zaproponowanych przez Prezydenta RP, oraz w sprawie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych („CDL (2017)035”). Podobnie Grupa Państw przeciwko Korupcji (GRECO) w raporcie ad hoc dotyczącym Polski z 23 marca 2018 r.

2.	Uwagi ogólne	Sędziowie Sądu Okręgowego w Płocku	1. Nie ulega wątpliwości, że obecny tryb wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa nie jest właściwy i nie zapewnia w sposób należyty wykonywania przez Radę podstawowego zadania konstytucyjnego, jakim jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Wynika to zarówno z bogatego orzecznictwa sądów i trybunałów, jak też z własnej oceny działalności Rady w latach 20-18-2023. Zmiana trybu powoływania sędziów do KRS jest więc niezbędna, zwłaszcza wobec upływu obecnej kadencji Rady. 2. Na wstępie warto podkreślić, że art. 187 ust.1 pkt 2 Konstytucji nie precyzuje gremium, które ma dokonywać wyboru 15 sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa, a jedynie wskazuje grono sędziów, spośród których dokonywany jest wybór. Można zatem przyjąć, że wyboru tych 15 członków mogą dokonywać także sami sędziowie. Takie rozwiązanie oczywiście wzmacnia niezależność władzy sądowniczej, budzi jednak pewne wątpliwości w kontekście art.4 ust.1 i 2 oraz art.10 ust. 1 Konstytucji. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu, który sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio (art.4). Z kolei, ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej (art.10 ust.1). Rozwiązanie obowiązujące w latach 1990-2018 sprawiło, że zwierzchnia władza Narodu wobec władzy sądowniczej stała się iluzoryczna, bowiem w istocie – z uwagi na wyraźną przewagę sędziów w KRS oraz na ogół symboliczną rolę Prezydenta RP w procesie nominacyjnym - skład władzy sądowniczej był kształtowany w drodze kooptacji, co nigdy nie jest dobrym rozwiązaniem z punktu widzenia obywateli. 3. W tej sytuacji uznać należy, że tryb wyboru sędziów wskazany w projekcie jest konstytucyjnie dopuszczalny, lecz nie jest optymalny z punktu widzenia ustroju państwa i dobra obywateli. Lepszy byłby model, w którym wstępnej selekcji kandydatów dokonywałby samorząd sędziowski lub wszyscy sędziowie w wyborach powszechnych. Natomiast ostatecznego wyboru dokonywałby organ dysponujący legitymacją demokratyczną, np.: Sejm większością kwalifikowaną. Taki model mógłby zapewnić realizację konstytucyjnej zasady niezależności władzy sądowniczej, gdyż kandydaci dysponowaliby należyłą legitymacją środowiska sędziowskiego, w przeciwieństwie do aktualnego stanu prawnego.	Uwaga niezasadna. Preferowany jest inny kierunek zmian.
----	--------------	------------------------------------	--	---

			Jednocześnie wypełniona byłaby zasada zwierzchniej władzy Narodu poprzez wybór przez organ mający legitymację demokratyczną.	
3.	Uwagi ogólne	Sąd Apelacyjny w Krakowie IV Wydział Wizytacji	Uważam, że powołanie Rady Społecznej przy KRS jest zabiegiem zbędnym i nieprzemyślanym. Autorzy projektu chcą utworzyć organ o niejasnych doradczych i opiniotwórczych o kompetencjach, który w swojej istocie miałby wypowiadać się przede wszystkim w opinie w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, a także, na wniosek Prezydium Rady w innych sprawach należących do zadań Rady. Oznacza to ni mniej ni więcej, że członkowie Rady Społecznej będą przede wszystkim wypowiadać się w przedmiocie oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych. Skoro proces powoływania sędziów jest wielostopniowy to trudno zrozumieć dlaczego miałyby w nim uczestniczyć osoby będące przedstawicielami wskazanymi przez instytucje wymienione w proponowanym art. 27a ust 2 Ustawy o KRS. Jest to w mojej ocenie niepotrzebne mnożenie bytów. Wskazany powyżej przepis nie wskazuje żadnych kryteriów w oparciu o które przewodniczący KRS zwracałby się do Rady Społecznej o wydanie opinii. W praktyce mogłoby to spowodować, że owa Rada nie będzie wydawać żadnych opinii o ile Przewodniczący KRS o nie się nie zwróci. Na marginesie należy dobitnie zaakcentować, że sędziowie nie uczestniczą w pracach żadnych samorządów prawniczych, więc niezrozumiałym powoływanie ich członków do organu powołującego sędziów. Na koniec chciałbym zwrócić uwagę na okoliczność, że cały system powoływania sędziów winien ulec radykalnym zmianom. Dotychczasowy model jest nieprzejrzysty. W procesie konkursowym bierze udział wiele podmiotów a KRS, nie tylko ostatnich dwóch kadencji podejmował decyzję w oparciu o nieprzejrzyste kryteria, co stanowiło powód frustracji, czasem niestety uzasadnionej, osób kandydujących na stanowiska sędziowskie. Konsekwencją tego są głębokie podziały w środowisku sędziowskim. Nowo powołana Krajowa Rada Sądownictwa powołana w powszechnych wyborach, gdzie jak można przypuszczać kryterium wyboru będzie stanowiła umiejętnie prowadzona kampania wyborcza a nie kompetencje do	Uwaga niezasadna

			podejmowania decyzji w przedmiocie nie tylko powoływania sędziów, tego stanu rzeczy nie zmienia.	
4.	Uwagi ogólne	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	I. Przedmiot opinii Przedmiotem niniejszej opinii jest ocena konstytucyjnoprawna propozycji zawartych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (projekt z 19 listopada 2025 r. - UPRO4). II. Podstawy prawne opinii 1/ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946 – dalej też jako: „Konstytucja RP” lub „Konstytucja”); 2/ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r., (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284 – dalej też jako: „EKPC”); 3/ Traktat o Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202/13 z 7.6.2016, dalej też jako: „TUE”); 4/ Karta Praw Podstawowych UE, (Dz. Urz. UE C 202 z 7.6.2016, s. 389–405, Dz.U. z 2009 r., nr 203, poz. 1569 – dalej też jako: „KPP UE”); 5/ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202/47 z 7.6.2016, dalej też jako: „TFUE”); 6/ ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186 – dalej też jako „ustawa o KRS”); 7/ projekt ustawy z 19 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej jako: „projekt”, „projekt ustawy”, „projektowana regulacja”); 8/ inne akty normatywne wskazane w treści opinii. III. Główne założenia opiniowanego projektu ustawy Opiniowany projekt ustawy z 19 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej jako: „projekt”, „projekt ustawy”, „projektowana regulacja”) wprowadza zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186) i zasadniczo dotyczy przywrócenia zgodnych z Konstytucją RP oraz ze standardami europejskimi zasad wyboru sędziów-członków Krajowej Rady Sądownictwa (dalej też jako: „KRS” lub „Rada”). W uzasadnieniu opiniowanej regulacji projektodawca wskazuje przede wszystkim, że obecny model wyboru członków KRS, wprowadzony ustawą z 8 grudnia 2017 r., został wielokrotnie zakwestionowany przez	Uwaga pozytywna

			Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „TSUE”), Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej jako: „ETPC”), a także przez polskie sądy, w tym przez Sąd Najwyższy i Naczelny Sąd Administracyjny. Kluczowe orzeczenia, na które powołuje się projekt, to m. in.: wyrok TSUE z 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18, C-625/18), w którym stwierdzono, że sposób powoływania sędziów w Polsce narusza wymogi niezależności sądów w rozumieniu właściwych norm TUE, KPP UE oraz TFUE; wyrok ETPC w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (z 22 lipca 2021 r.), uznający między innymi na skutek wad ustrojowych KRS Izbę Dyscyplinarną SN za organ niebędący sądem w rozumieniu EKPC oraz kluczowy dla opiniowanego projektu wyrok pilotażowy ETPC w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (z 23 listopada 2023 r.), w którym wskazano na systemowy problem związany z wadliwą procedurą powoływania sędziów i w którym zobowiązano Polskę do podjęcia środków naprawczych do 23 listopada 2025 r. Opiniowany projekt ustawy jest w konsekwencji konieczną odpowiedzią na zobowiązania międzynarodowe państwa polskiego (art. 9 Konstytucji) oraz konieczności wykonania wyroków, które jednoznacznie wskazują, że obecne ukształtowanie KRS na podstawie ustawy z 2017 r. nie gwarantuje niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Projektodawca podkreśla w tym kontekście, że objęta projektem reforma KRS ma charakter systemowy i jest kluczowa dla przywrócenia praworządności w Polsce. Przywrócenie sędziom prawa wyboru członków KRS jest przy tym warunkiem odbudowy zaufania do sądów i zapewnienia ich niezależności od władzy politycznej. Opiniowany projekt ustawy jest w efekcie kompleksową odpowiedzią na kryzys praworządności związany z funkcjonowaniem KRS w obecnym kształcie. Wprowadza demokratyczny, transparentny mechanizm wyboru członków KRS przez środowisko sędziowskie, co jak deklaruje projektodawca jest zgodne z Konstytucją RP i ze standardami europejskimi. Projekt uwzględnia zarazem potrzebę udziału społeczeństwa (głównie przedstawicieli prawniczych zawodów zaufania publicznego) w procesie nominacyjnym sędziów poprzez powołanie Rady Społecznej jako organu doradczego KRS. Realizacja projektu ustawy jest przy tym niezbędna w celu wykonania wyroków TSUE i ETPC oraz uniknięcia dalszych sankcji wobec Polski.	
--	--	--	--	--

			Proponowane rozwiązania są zgodne z prawem Unii Europejskiej, ze standardami Rady Europy i z zaleceniami Komisji Weneckiej. Przechodząc do szczegółowej analizy projektu należy wskazać, że najważniejszą zmianą objętą projektowaną regulacją jest przywrócenie zasady, zgodnie z którą 15 członków KRS wybieranych spośród sędziów będzie wybieranych wyłącznie przez sędziów, a nie przez Sejm. Projekt wprowadza równocześnie mechanizm bezpośrednich, odbywających się w tajnym głosowaniu wyborów, w których uczestniczą wszyscy czynni zawodowo sędziowie. Podział mandatów został zaprojektowany tak, aby zapewnić reprezentację wszystkich szczebli sądownictwa: 1 sędzia Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędzia sądu wojkowego, 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego. Łącznie daje to 15 mandatów sędziów-członków KRS, co jest zgodnie z treścią art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Projekt przewiduje również wymóg co najmniej 10-letniego stażu sędziowskiego, w tym 5 lat na aktualnym stanowisku, co ma w ocenie projektodawcy zapewnić odpowiednie i niezbędne doświadczenie sędziów-członków KRS. Co istotne projektowana regulacja przewiduje jednak, że do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane do niej przez Sejm (tj. w sposób wadliwy konstytucyjnie) na podstawie poprzednich regulacji. Wybory sędziów-członków KRS mają być zgodnie z przyjętymi założeniami organizowane przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej też jako: „PKW”), co ma zagwarantować ich transparentność i profesjonalizm. PKW będzie w szczególności odpowiedzialna za zarządzenie wyborów w drodze uchwały ogłaszanej w Monitorze Polskim, określenie dnia głosowania, terminów zgłaszania kandydatów i wzorów dokumentów, przeprowadzenie wystuchania publicznego kandydatów (nowość w procedurze), ustalenie wyników wyborów i ich ogłoszenie w Monitorze Polskim. Projektodawca zakłada, że prawo zgłaszania kandydatów przysługuje grupom co najmniej 100 sędziów oraz samorządom zawodów prawniczych (adwokaci, radcowie prawni, notariusze). Każdy sędzia może poprzeć tylko jednego kandydata i nie może poprzeć samego siebie. Projekt wprowadza zarazem mechanizmy kontroli i odwołań w procedurze	
--	--	--	--	--

			wyborczej i przewiduje możliwość zaskarżenia uchwały PKW odmawiającej przyjęcia zgłoszenia kandydata do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów w terminie 14 dni od ogłoszenia wyników. NSA rozpoznaje protesty w trybie przyspieszonym, co ma zapewnić racjonalną sprawność całej procedury. Zgodnie z przyjętymi w projekcie założeniami kadencja członków KRS rozpoczynać się będzie dzień po ogłoszeniu wyników wyborów. W przypadku wygaśnięcia mandatu przed upływem kadencji, mandat obejmuje z kolei kandydat z największą liczbą głosów w danej kategorii sędziów. Jeśli nie będzie to możliwe, PKW zarządzi wybory uzupełniające. Projekt zakłada jak wskazano istotne <i>novum</i> przewidując, że Państwowa Komisja Wyborcza organizuje publiczne wystuchanie kandydatów na członków KRS najpóźniej na siedem dni przed wyborami, umożliwiające ich wystąpienia oraz zadawanie pytań przez uczestników wystuchania. Po ogłoszeniu listy kandydatów PKW informuje w Biuletynie Informacji Publicznej o możliwości zgłoszenia udziału w wystuchaniu i o terminie składania zgłoszeń, który musi przypadać nie później niż dwadzieścia jeden dni przed wyborami. Udział może zgłosić każda osoba fizyczna, podając swoje dane, adres zamieszkania oraz wskazując kandydatów, którym chce zadać pytania, wraz z liczbą tych pytań; zgłoszenia niespełniające warunków formalnych pozostawia się bez rozpoznania. Formę i porządek wystuchania określa uchwała PKW, a ze względów organizacyjnych Państwowa Komisja Wyborcza może ograniczyć liczbę uczestników lub liczbę pytań kierowanych do poszczególnych kandydatów, stosując obiektywne i jednakowe dla wszystkich kryteria, które nie mogą całkowicie pozbawiać możliwości zadania pytań któremukolwiek z kandydatów. Jeżeli dokonano takich ograniczeń, PKW publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej listę dopuszczonych uczestników wraz z zastosowanymi kryteriami najpóźniej na dwa dni przed wystuchaniem. Samo wystuchanie prowadzi Przewodniczący PKW lub osoba przez niego upoważniona, ustalając kolejność i czas wystąpień. Przebieg wystuchania jest transmitowany, nagrywany, a zapis udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej. Nowością normatywną proponowaną w projekcie jest też utworzenie Rady Społecznej przy KRS, tj. organu doradczego, którego zadaniem	
--	--	--	---	--

			będzie opiniowanie spraw należących do kompetencji KRS, w tym w szczególności w zakresie oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie. W jej skład wejdą przedstawiciele środowisk prawniczych, naukowych, organizacji pozarządowych oraz Rzecznika Praw Obywatelskich. Kadencja Rady Społecznej wynosić ma 4 lata. W założeniu organ ten ma zapewnić większą transparentność prac KRS i zagwarantować udział społeczeństwa w procesie nominacyjnym sędziów. Zgodnie z przepisami wprowadzającymi Państwowa Komisja Wyborcza ma obowiązek zarządzić pierwsze wybory członków Krajowej Rady Sądownictwa, przewidzianych w nowym brzmieniu ustawy, najpóźniej cztery miesiące przed zakończeniem wspólnej kadencji osób wybranych do KRS przez Sejm na podstawie dotychczasowych przepisów, tj. nowelizacji ustawy o KRS z 2017 r.. Na potrzeby tych wyborów za dzień zakończenia wspólnej kadencji nowych członków KRS uznaje się dzień zakończenia kadencji członków wybranych przez Sejm według starych zasad. W wyborach tych nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane przez Sejm do Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie poprzednich regulacji. Po ogłoszeniu wyników wyborów Minister Sprawiedliwości zwoła pierwsze posiedzenie KRS w terminie nie późniejszym niż czternaście dni, a obradom do czasu wyboru nowego przewodniczącego przewodniczy najstarszy wiekiem sędzia należący do nowo wybranych członków KRS. Reasumując, opiniowany projekt ustawy odnosi się do następujących zasadniczych kwestii objętych jego zakresem: 1/ do niezbędnej naprawy aktualnej kryzysowej sytuacji ustrojowej w obrębie władzy sądowniczej, spowodowanej wadami ustrojowymi obecnej KRS ukształtowanej niekonstytucyjnie ustawą nowelizującą z 2017 r. i do próby przywrócenia w efekcie nadrzędności normom konstytucyjnym, europejskim i unijnym, a także do niezbędnego wykonania orzeczeń ETPC i TSUE; 2/ do przywrócenia mechanizmu wyborów sędziów-członków KRS wyłącznie przez sędziów; 3/ do wprowadzenia mechanizmu bezpośrednich, odbywających się w tajnym głosowaniu wyborów sędziów-członków KRS, w których uczestniczą wszyscy czynni zawodowo sędziowie; 4/ do podziału mandatów sędziów-członków KRS tak, aby zapewnić	
--	--	--	---	--

			reprezentację wszystkich szczebli sądownictwa (1 sędzia Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędzia sądu wojskowego, 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego); 5/ do wprowadzenia wymogu co najmniej 10-letniego stażu sędziowskiego, w tym 5 lat na aktualnym stanowisku, co ma zapewnić odpowiednie doświadczenie sędziów-członków KRS; 6/ do propozycji, zgodnie z którą wybory sędziów-członków KRS będą organizowane przez Państwową Komisję Wyborczą (PKW); 7/ do propozycji przeprowadzania wystuchania publicznego kandydatów na sędziów-członków KRS; 8/ do propozycji utworzenia Rady Społecznej przy KRS jako jej organu doradczego; 9/ do propozycji normatywnej, zgodnie z którą do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane do niej przez Sejm na podstawie poprzednich regulacji. IV. Uwagi ogólne Przechodząc do analizy ogólnej projektu należy przede wszystkim zauważyć, że opiniowany projekt ustawy stanowi kolejny przejaw prób naprawy ustrojowej trwającego w Polsce od 2015 roku kryzysu konstytucyjnego. Projektowana regulacja odnosi się w konsekwencji w tym kontekście do zagadnienia ustrojowego będącego częścią szerszego problemu konstytucyjnego, dotyczącego nie tylko statusu prawnego obecnej KRS, lecz także do jednego z kluczowych elementów wskazanego kryzysu, czyli do aktualnych istotnych wad ustrojowych organów władzy sądowniczej w Polsce. Szczególnie istotnym aspektem tej wyjątkowo niekorzystnej sytuacji ustrojowej jest zaś wadliwość procedur nominacyjnych na urzędy sędziowskie w Polsce, co wprost związane jest z wielokrotnie potwierdzonym już formalnie faktem (co słusznie podkreślono w projekcie) ukształtowania obecnej KRS w 2018 r. (na podstawie ustawy z 2017 r.) niezgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 Konstytucji RP, w tym przez niekonstytucyjne „skrócenie” kadencji poprzedniej Rady. Uchwały aktualnej Krajowej Rady Sądownictwa dotyczące przedstawiania Prezydentowi kandydatów na sędziów, jako obarczone wadą konstytucyjnoprawną, skutkują kolejno wadliwościami procedur	
--	--	--	--	--

			nominacyjnych na stanowiska sędziów powołanych od 2018 r. W praktyce oznacza to generalnie, w ramach pokryzysowej naprawy ustrojowej, konieczność pilnego podjęcia sanacyjnych działań legislacyjnych zmierzających do przywrócenia konstytucyjnego modelu KRS i do usunięcia skutków wadliwych powołań sędziowskich. Dokonując bliższej syntetycznej charakterystyki wskazanego kryzysowego problemu ustrojowego należy bowiem zauważyć, że Krajowa Rada Sądownictwa jest organem konstytucyjnym szczególnie istotnym dla prawidłowego funkcjonowania organów „trzeciej władzy”, którego zasadniczym zadaniem jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji RP). Jej zakładana struktura ustrojowa została określona przy tym w art. 187 Konstytucji, który w szczególności w ust. 1 pkt 2 przewiduje, że w skład KRS wchodzi piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych i wojskowych. Przepis ten, choć nie wskazuje wprost (literalnie) kto dokonuje wyboru tych sędziów, w świetle zasad racjonalnej wykładni systemowej, celowościowej i funkcjonalnej regulacji konstytucyjnych i w ścisłym powiązaniu z zasadami demokratycznego państwa prawnego, trójpodziału władzy oraz niezależności sądów i niezawisłości sędziów, musi być interpretowany jednoznacznie – wybór sędziów-członków KRS należy wyłącznie do środowiska sędziowskiego, a nie do organów władzy ustawodawczej lub innych. Art. 187 ust. 1 Konstytucji należy bowiem interpretować systemowo, a nie wyłącznie literalnie, i wskazać w efekcie, że w skład KRS wchodzi zarówno osoby spoza środowiska sędziowskiego, jak i spośród sędziów. Są to zarazem osoby, które wskazują (wybierają) inne z natury organy – racjonalny ustrojodawca nie dokonywałby bowiem podziału i różnicowania ustrojowego składu KRS, gdyby jego wolą było dokonywanie ich wyboru przez ten sam organ – w szczególności przez organ władzy politycznej, tj. Sejm. Art. 187 ust. 4 Konstytucji nie wprowadza zatem nieograniczonej swobody ustawodawcy w tym obszarze, która jest ograniczona przez właściwie interpretowane inne regulacje konstytucyjne, z uwzględnieniem także ich kontekstu systemowego, funkcjonalnego i celowościowego.	
--	--	--	--	--

			Art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP należy w szczególności interpretować we wskazanym kontekście systemowym, celowościowym i funkcjonalnym - w zgodzie przede wszystkim z zasadą niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 173 i art. 178 ust. 1 Konstytucji) , co oznacza w analizowanym tutaj zakresie, że wybór piętnastu członków KRS „spośród sędziów” oznacza nie tylko kryterium podmiotowe (kto może być sędziowskim członkiem KRS), ale także wymóg, aby proces wyboru był wolny od wpływów politycznych i był powierzony wyłącznie sędziom. Taki model ustrojowy, zgodny z przywołanymi normami konstytucyjnymi, obowiązywał w Polsce aż do nowelizacji z grudnia 2017 r. Nowelizacja ta, bazując w sposób nieuzasadniony i sprzeczny z kompleksowymi zasadami wykładni regulacji konstytucyjnych w państwie prawnym (art. 2 Konstytucji) wyłącznie na interpretacji językowej art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, wprowadziła zaś w tym obszarze zasadniczą i niekonstytucyjną zmianę, która zakładała, że wyłanianie piętnastu sędziowskich członków KRS zostało powierzone Sejmowi. Oznaczało to (i oznacza nadal) pełne upolitycznienie procesu wyboru sędziów-członków KRS, gdyż stali się oni w pełni zależni od decyzji większości parlamentarnej. Naruszało to w sposób ewidentny zasadę trójpodziału władzy (art. 10 Konstytucji), a także zasadę odrębności władzy sądowniczej (art. 173 Konstytucji). Powierzenie tego wyboru Sejmowi było też sprzeczne z ustrojową funkcją KRS i konstytucyjnym celem jej działań, jako organu stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej. Ponadto „skrócenie” w 2018 r. kadencji poprzednich członków Rady naruszyło art. 187 ust. 3 Konstytucji RP, który gwarantuje jednoznacznie (tu wykładnia gramatyczna jest jednoznaczna) pełną czteroletnią kadencję członkom KRS, co pośrednio naruszało też zasadę ochrony zaufania obywateli do państwa i prawa (art. 2 Konstytucji). Instrumentalna interpretacja literalna, przyjęta przez ustawodawcę w 2017 r., ignorowała zatem konstytucyjne gwarancje niezależności władzy sądowniczej i zasadę równowagi władz, jednocześnie ignorując wykładnię językową w zakresie czteroletniej kadencji, co zostało potwierdzone formalnie w cytowanych w uzasadnieniu opiniowanego projektu orzeczeniach trybunałów europejskich i polskich sądów. Co istotne Europejska Sieć Rad Sądownictwa („ENCJ”) w 2018 r.	
--	--	--	---	--

			zawiesiła też polską KRS w prawach członka, wskazując, że organ ten, na skutek przywołanych okoliczności, utracił w istocie zdolność do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej. Stało się tak także z powodu wskazanego niekonstytucyjnego skrócenia kadencji poprzedniej KRS. Należy zaś w tym zakresie podkreślić, że polska ustawa zasadnicza w art. 187 ust. 3 przewiduje jednoznacznie (literalnie) czteroletnią kadencję członków KRS. Ustawa z 2017 r. „wygasła” zaś kadencję wszystkich sędziowskich członków Rady przed upływem tego okresu, co stanowiło rażące naruszenie zasady kadencyjności organów konstytucyjnych. To nieznanie normom konstytucyjnym ustawowe „skrócenie” kadencji nie było przy tym uzasadnione żadnymi wyjątkowymi okolicznościami, które mogłyby ewentualnie usprawiedliwiać ingerencję ustawodawcy w konstytucyjnie gwarantowany okres pełnienia funkcji w KRS. ETPC formalnie stwierdził ten fakt ustrojowy w wyroku wydanym w sprawie Grzęda przeciwko Polsce z 2022 r., w którym jednoznacznie wskazał, że „wygaszenie kadencji” członków KRS bez równoczesnego zapewnienia im prawa do sądu naruszyło art. 6 ust. 1 EKPC. Trybunał strasburski podkreślił przy tym, że kadencja KRS jako organu konstytucyjnego stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej jest generalnie istotnym elementem stabilności i niezależności władzy sądowniczej, a jej arbitralne przerywanie przez organy władzy politycznej godzi też pośrednio w zasady praworządności właściwe dla państwa chroniącego prawa podmiotowe. W pełni słusznie podkreśla się zatem w uzasadnieniu projektowanej regulacji, że aktualna KRS, ukształtowana na podstawie ustawy z 2017 r., została uznana przez ETPC za organ niespełniający wymogów niezależności, co ETPC potwierdził też formalnie w przywołanych w uzasadnieniu projektu sprawach Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (2021) oraz w kluczowym orzeczeniu pilotażowym w sprawie Wąteśa przeciwko Polsce (2023). Także TSUE w cytowanym w uzasadnieniu opiniowanego projektu wyroku z 19 listopada 2019 r. (sprawy C-585/18, C-624/18, C-625/18) stwierdził wyraźnie, że sposób powoływania członków KRS przez Sejm narusza standardy niezależności wymagane przez art. 19 TUE i art. 47 KPP UE. Wszystko to nakazuje jednoznacznie stwierdzić, że aktualne niekonstytucyjne ukształtowanie KRS na podstawie nowelizacji	
--	--	--	--	--

			ustawy z 2017 r. skutkuje także wadliwym powołaniem niektórych osób na stanowiska sędziowskie, a to z kolei wadliwym ukształtowaniem niektórych polskich sądów, zarówno w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, jak też w zakresie wiążących regulacji z art. 19 TUE i art. 267 TFUE oraz z art. 6 EKPC. Należy kolejno podkreślić, że ze względu na treść art. 9 Konstytucji oraz ze względu na polskie zobowiązania międzynarodowe w zakresie obowiązku respektowania norm EKPC oraz prawa unijnego, orzeczenia ETPC i TSUE muszą być respektowane przez władze państwa polskiego, a normatywne standardy orzecznicze wypracowane przez trybunały europejskie mają charakter ustrojowo wiążący dla państwa polskiego. Należy równocześnie podkreślić, że oceny niekonstytucyjności składu nowej KRS nie zmienia wadliwe konstytucyjnie „rozstrzygnięcie” Trybunału Konstytucyjnego z 25 marca 2019 r. (sygn. K 12/18), w którym stwierdzono, że art. 9a ustawy o KRS jest zgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji. Orzeczenie to, podobnie jak we wcześniejszej sprawie dotyczącej KRS (sygn. K 5/17¹³), wydane zostało bowiem przez TK w składzie, w którym występowała osoba nieuprawniona do orzekania¹⁴, co jednoznacznie wynika choćby z wcześniejszych wyroków TK z 3 grudnia 2015 r. w sprawie K 34/15¹⁵ oraz z 9 marca 2016 r. w sprawie K 47/15¹⁶. Generalnie w pełni słusznie podjęto zatem w opiniowanym projekcie ustawy kwestię wprowadzenia koniecznych zmian w zakresie ukształtowania KRS w zgodzie nie tylko z normami konstytucyjnymi, ale też z przywołanymi orzeczeniami europejskimi. Opiniowany projekt ustawy należy zatem ocenić generalnie pozytywnie jako istotny krok w kierunku przywrócenia prawidłowego funkcjonowania	
--	--	--	---	--

¹³ R. Balicki, *Nie-głosa do nie-wyroku, czyli kilka uwag na marginesie sprawy K 5/17*, „IUSTITIA” 2017, Nr 2, <http://www.kwartalnikiustitia.pl/nie-glosa-do-nie-wyroku-czyli-kilka-uwag-na-marginesie-sprawy-k-517,8912>.

¹⁴ Wadliwe konstytucyjnie jest też z analogicznych powodów „rozstrzygnięcie” TK z 20 listopada 2025 r. w sprawie Kp 2/24 dotyczące - zbliżonej treściowo do opiniowanego projektu - ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.

¹⁵ OTK ZU 11A/2015, poz. 185.

¹⁶ Dz.U. z 2018 r., poz. 1077 oraz OTK ZU A/2018, poz. 31. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw 5 czerwca 2018r., a w OTK ZU 13 czerwca 2018r., przy czym wbrew nie mającej podstaw konstytucyjnych uwadze zawartej w urzędowym publikatorze („*Rozstrzygnięcie wydane z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293), dotyczyło aktu normatywnego, który utracił moc obowiązującą.*”) - wyrok ten jest w pełni wiążący od dnia jego wydania, tj. od 9 marca 2016 r.

			władzy sądowniczej w Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w zakresie zapewnienia zgodności mechanizmów ustrojowych dotyczących KRS z normami konstytucyjnymi oraz ze standardami normatywnymi wynikającymi z prawa europejskiego i unijnego. W obecnym stanie prawnym mamy bowiem do czynienia z głębokim kryzysem ustrojowym, którego podstawowym źródłem są wskazane wady konstrukcyjne Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z 2017 r. w sposób niezgodny z Konstytucją RP oraz z wiążącymi Polskę normami europejskimi. W tym kontekście opiniowany projekt ustawy stanowi niezbędną ustrojową próbę przywrócenia nadrzędności norm konstytucyjnych oraz wykonania zobowiązań państwa polskiego wynikających z prawa europejskiego i z prawa unijnego.	
5.	Uwagi ogólne	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów „Sędziowie RP”	Generalnie projektowaną ustawę należy ocenić zdecydowanie negatywnie. Jest ona sprzeczna z Konstytucją, Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto sama ustawa jest niecelowa, nie rozwiązuje żadnych problemów występujących w wymiarze sprawiedliwości, a ponadto będzie ona źródłem pogłębiających się podziałów wymiarze sprawiedliwości. Na obecnym etapie, jedynym trwałym sposobem rozwiązania sporu politycznego wokół Krajowej Rady Sądownictwa jest szerokie porozumienie, które doprowadzi do zmian w Konstytucji i na nowo zostanie przeddefiniowany sposób doboru kadry na stanowiska sędziowskie oraz ich awanse. Projekt ustawy wprowadza zasadę, że sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa będą wybierać sędziowie. Zmianę opiniujemy negatywnie zarówno z punktu widzenia zgodności z Konstytucją jak i celowością wprowadzenia takiego rozwiązania. Na tą problematykę należy popatrzeć z punktu widzenia konstytucyjnej zasady zwierzchniej władzy narodu (art. 4 Konstytucji RP). Otóż władza sądownicza jest trzecią władzą. Ma niezwykle istotny wpływ na funkcjonowanie jednostek jak również może oddziaływać na działalność administracji. W sposób władczy może wkraczać w życie ludzi. Istnieje cały aparat przymusu wykonywania orzeczeń sądów. Czy zatem można stworzyć system w którym społeczeństwo nie będzie miało żadnego (nawet pośredniego) wpływu na wybór	Uwaga niezasadna

		sędziów. Otóż w ten sposób tworzy się system oligarchiczny, który jest bardzo niebezpieczny dla demokracji i w ogóle dla funkcjonowania państwa prawa. Ktoś może powiedzieć, że przecież sejm, senat i prezydent przedstawiają swoich kandydatów. W sumie jest to jednak tylko 7 osób. Jeżeli do tego doliczymy Prezesa NSA i I Prezesa SN na wybór których jakiś wpływ ma Prezydent oraz Minister Sprawiedliwości to osób z demokratyczną legitymacją jest 10. Tymczasem sami sędziowie wybieralni to 15 osób, a więc posiadają bezwzględną większość i mogą zmarginalizować pozostałą grupę członków. Wybór sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa, w taki sposób jak to jest projektowane, z całkowitym pominięciem demokratycznej kontroli jest sprzeczny z zasadą zwierzchniej władzy narodu tj. z art. 4 Konstytucji. Sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądowniczej nie jest właściwy i jest sprzeczny z art. 2 Konstytucji RP tj. z zasadą równych i demokratycznych wyborów oraz z art. 178 ust 1 Konstytucji. Wg. projektu każdy sędzia będzie miał tyle głosów ile jest miejsc w poszczególnych grupach. Oznacza to, że jedna grupa sędziów wybierze wszystkich kandydatów, wszak ta grupa będzie głosowała na tych samych kandydatów i zawsze będzie miała większość. Powstanie system oligarchiczny. Jest to ogromne zagrożenie dla niezawisłości sędziowskiej, albowiem niezależni sędziowie orzekający zgodnie z prawem, a nie tak jak jest to oczekiwane przez największą organizację sędziowską będą pozbawieni możliwości bycia wybranym do Krajowej Rady Sądownictwa i w konsekwencji niezawisli sędziowie będą pozbawieni możliwości awansu. Co więcej taki sposób wyboru spowoduje, że sędziowie nie będą się zgłaszali do wyborów, aby nie podpaść przyszłym decydom. Ograniczenie biernego prawa wyborczego do Krajowej Rady Sądownictwa poprzez wprowadzenie stażu orzeczniczego 10 lat w ogóle i 5 lat na aktualnie zajmowanym stanowisku jest niezgodne z art. 187 ust.1 pkt 2 Konstytucji, a wynika to z wyroku TK z 18 lipca 2007r. w sprawie K 25/07. We wskazanym wyroku Trybunał Konstytucyjny przesądził, że na poziomie konstytucyjnym nie przewidziano ograniczenia, aby któryś z sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych lub wojskowych, wskazanych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, nie mógł wybierać lub	
--	--	---	--

		nie mógł być wybranym do składu KRS. Ustawodawca zwykły, zobowiązany jest do uregulowania organizacji, zakresu działania i trybu pracy Krajowej Rady Sądownictwa, ale nie ma prawa do ustanawiania dodatkowych reguł, który z sędziów może ubiegać się o wybór do Rady i może być do Rady wybrany, a który ma być tego prawa pozbawiony. Ustawodawca został jedynie zobowiązany do uregulowania sposobu wyboru sędziów do Rady. Ograniczenie biernego prawa wyborczego do Krajowej Rady Sądownictwa poprzez wprowadzenie stażu orzeczniczego 10 lat w ogóle i 5 lat na aktualnie zajmowanym stanowisku jest niezgodne z art. 60 Konstytucji, tj. z zasadą równego dostępu do służby publicznej. Określona grupa sędziów zostaje w sposób arbitralny pozbawiona prawa do służby w ramach Krajowej Rady Sądownictwa. Ograniczenie biernego prawa wyborczego do Krajowej Rady Sądownictwa poprzez wprowadzenie stażu orzeczniczego 10 lat w ogóle i 5 lat na aktualnie zajmowanym stanowisku jest niezgodne z art.32 Konstytucji, art. 14 karty Praw Podstawowych UE, art.21 Konwencji Praw Człowieka. Pozbawienie prawa wyboru tej grupy osób jest wyrazem dyskryminacji i narusza nakaz traktowania wszystkich równo. Wszyscy sędziowie mają równy status i nie ma żadnych podstaw do ich różnego traktowania. Sam fakt, że któryś z sędziów ma inny staż orzeczniczy nie jest na tyle różnicujący, że mógłby być podstawą do pozbawienia kogokolwiek jakichkolwiek praw. W tym kontekście należy zauważyć, że w istocie rzeczy jest to pozbawienie biernego prawa wyborczego sędziów powołanych po 2017r., a więc po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). To ci sędziowie nie będą mieć stażu orzeczniczego 10 lat w ogóle lub 5 lat na danym stanowisku. Wg. tego rozwiązania może dochodzić do sytuacji w której sędziowie z długoletnim stażem pracy np. trzydziestoletnim, którzy awansowali w okresie ostatnich 5 lat nie będą mieli biernego prawa wyborczego, ale 10 letni sędziowie już tak. Nie jest to do pogodzenia z zasadą równości wobec prawa. Przyznanie prawa zgłoszenia kandydatów na członka Rady grupom innym niż sędziowie i obywatele, jest sprzeczne z art. 178 ust. 1 Konstytucji tj. z zasadą niezawisłości. Wybrani członkowie będą bowiem zależni od zgłoszonych środowisk, a w zasadzie nawet nie od	
--	--	---	--

			środowisk tylko od aktualnej większości w określonych gremiach. Wybrani członkowie będą mieli zobowiązania wobec tych osób co ich zgłosili. Ponadto takie rozwiązanie nie jest celowe, albowiem należy wątpić, aby osoby zgłoszone z poza środowiska sędziów, skoro wyboru mają dokonać sędziowie, realnie mieli szansę na wybór. Podział sędziów wg. kryterium ilu sędziów może pochodzić z danego szczebla sądownictwa jest niezgodny z art. 187 ust.1 pkt 2 Konstytucji, a wynika to z wyroku TK z 18 lipca 2007r. w sprawie K 25/07. We wskazanym wyroku Trybunał Konstytucyjny przesądził, że na poziomie konstytucyjnym nie przewidziano ograniczenia, aby któryś z sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych lub wojskowych, wskazanych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, nie mógł wybierać lub nie mógł być wybranym do składu Krajowej Rady Sądownictwa. Konstytucja również nie przesądza o tym, że każdy szczebel sądownictwa musi być reprezentowany w Radzie. Określa tylko ogólny zbiór z którego sędziowie mają pochodzić. Ponadto przewidywany układ ma zagwarantować obecnie dominującej grupie sędziów kontrolę na Krajową Radę Sądownictwa, tak aby wybitni przedstawiciele z sądów apelacyjnych, okręgowych nie mogli znaleźć poparcia. Sposób ukształtowania systemu wyborów i przyznania sędziom określonych szczebli określonej liczby miejsc w KRS powoduje, że wybory są skrajnie nierówne w znaczeniu materialnym, a więc jest to sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji). I tak sędziowie SN, których jest około 92 (informacje na stronie internetowej SN), wybierają 1 sędziego, sędziowie sądów apelacyjnych, których w skali kraju jest 461 (wg. danych z ministerstwa na dzień 20.08.2025r.) również wybierają 1 sędziego, sędziowie sądów okręgowych, których jest około 2671 (wg. danych z ministerstwa na dzień 20.08.2025r.) wybierają 3 sędziów, a sędziowie sędziów rejonowych, których jest około 6111 i 768 asesorów (wg. danych z ministerstwa na dzień 20.08.2025r.) wybierają 6 sędziów. Tak więc na każdego sędziego określonego szczebla przypada odpowiednio ok. 1/92, 1/230, 1/889, 1/1146 miejsc w Radzie. Takie ukształtowanie systemu wyborczego nie ma nic wspólnego z demokratycznymi wyborami. Przypomina raczej wybory do sejmu kontraktowego w 1989 roku, kiedy to kandydaci PZPR i jej sojuszników	
--	--	--	--	--

			mieli zagwarantowane 65 % miejsc w sejmie, a w wolnych wyborach wybierano jedynie 35 % miejsc. Ustawa nie reguluje sposobu przeprowadzania kampanii wyborczej. Za regulację kampanii nie można uznać zorganizowanie jednego wystuchania publicznego. Prowadzenie kampanii wyborczej w skali całego kraju wymaga środków finansowych. Wydaje się, że ustawa była napisana pod dwa największe stowarzyszenia sędziowskie, które dysponują grantami. Zatem one na samym starcie będą uprzywilejowane. Ponadto wcześniej czy później prowadzenie kampanii będzie nabierało coraz większych rozmiarów. Dojdzie do zachowań podobnych jak w kampaniach politycznych do sejmu czy senatu, a sędziowie zaczną szukać pieniędzy u polityków. W sądach nie jest to potrzebne i przełoży się na wrogą atmosferę i nie będzie to sprzyjało wymiarowi sprawiedliwości. Niedługo już i tak zła atmosfera w sądach przybierze takie rozmiary jak w sejmie czy senacie. Już dzisiaj niektóre organizacje sędziowskie korzystają ze wsparcia finansowego ze źródeł zagranicznych, a więc istnieje realne zagrożenie, że uzależnią one finansowo sędziów. Wcześniej czy później pojawią się konkretne żądania. To te podmioty będą stawiać wymagania kto ma być przyjęty do sądu, kto ma awansować. Samo założenie prowadzenia jakiejś formy kampanii wyborczej, wymuszonej przecież i oczywistej w proponowanym systemie wyboru członków KRS, jest sprzeczne z art. 178 § 3 Konstytucji, który stanowi m.in., że sędzia nie może prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Prowadzenie takiej kampanii w jakiegokolwiek formie prowadzić będzie do powstania swego rodzaju klienteli kandydata. Przekonywanie przez niego do głosowania na swoją kandydaturę może się wiązać ze składaniem równego rodzaju obietnic, bardziej lub mniej konkretnych, a niewykluczone, że może być związane ze stosowaniem nacisków różnego rodzaju, przez osoby stojące wyżej w hierarchii sądowej. Nieuniknione powstanie systemu zabiegania o głosy sędziów podległych, wyeliminuje w takiej sytuacji całkowicie realność nadzoru administracyjnego sprawowanego przez prezesa sądu. Nie można bowiem realnie wyobrazić sobie sprawnego egzekwowania sprawności w prowadzonych postępowaniach przez	
--	--	--	---	--

			taką osobę, która dopiero co zabiegała o głosy sędziów, nad którymi obecnie sprawuje nadzór. Utworzenie Rady Społecznej jest całkowicie bezcelowe. I tak decyzja należeć będzie do Krajowej Rady Sądownictwa. Co więcej głównym zadaniem Krajowej Rady Sądownictwa jest ocena kandydatów na stanowiska sędziowskie i ich awanse. Zatem będzie to dublowanie stanowisk. Ponadto znacząco to zwiększy koszty działalności, albowiem członkowie Rady Społecznej będą otrzymywać diety tylko za to, że przyjdą, porozmawiają i nie podejmą żadnej wiążącej decyzji. Zwiększy to również potrzeby lokalowe, za czym pójdą konkretne dodatkowe koszty. Zadaniem Rady Społecznej ma być przedstawianie opinii w sprawach ocen kandydatów na stanowiska sędziowskie. Ukształtowanie tej rady zostało przewidziane w ten sposób, że tworzą ją m.in. osoby wskazane przez władze innych korporacji prawniczych (adwokatów, radców prawnych, notariuszy). Ponadto mają w jej skład wejść przedstawiciele organizacji pozarządowych. Takie ukształtowanie rady rodzi potencjalny konflikt interesów przy opiniowaniu kandydatów na stanowiska sędziowskie i ryzyko deprecjonowania kandydatów, którzy jako sędziowie nie akceptowali potencjalnych niedopuszczalnych zachowań pełnomocników procesowych, czy organizacji społecznych chcących występować w postępowaniach sądowych. Może to więc powodować po stronie sędziów zamierzających awansować do sądów wyższego rzędu obawy przed stanowczą ale uzasadnioną przepisami i stanem prawnym reakcją na nieodpowiednie postępowanie takich pełnomocników czy organizacji, by przypadkiem nie stało się to potem powodem negatywnej opinii przedstawicieli tych podmiotów będących członkami Rady Społecznej. Z drugiej strony rodzi potencjalny konflikt interesów rady społecznej reprezentującej m.in. korporacje prawnicze, w konkursach, w których na jedno stanowisko sędziowskie kandydować będzie np. sędzia i adwokat. Niezależnie od tego jednak nie określono, czy opinia Rady Społecznej ma jakiegokolwiek znaczenie przy ocenie kandydatów, nasuwa się więc wniosek postawiony na początku, że jej powołanie jest bezcelowe, jako organu pozbawionego realnego znaczenia, jedynie dla przedstawienia obrazu „nowej” KRS jako organu różniącego się diametralnie od obecnej KRS. Rozwiązanie polegające na tym, iż	
--	--	--	---	--

		jeden sędzia może poprzeć tylko jednego kandydata, a jeżeli poprze większą ilość to poparcie uznaje się za udzielone tej osobie, która wcześniej złożyła zgłoszenie, jest niewłaściwe. Poparcie nie jest głosowaniem, tylko uznaniem w ocenie popierającego, że dany kandydat zasługuje na wybór do Krajowej Rady Sądownictwa. Takie rozwiązanie jest również nielogiczne w odniesieniu do zasad głosowania. Otóż głosować można na tylu kandydatów ile jest miejsc, ale poprzeć można tylko jednego. Projektowana zasada, że odwołanie w sprawach wyborczych przysługuje do Naczelnego Sądu Administracyjnego jest sprzeczne z art. 184 Konstytucji, zgodnie z którym Naczelny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej. Kontrola ta obejmuje również orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej. Czynności w ramach procesu wyborczego nie są związane z działalnością administracji publicznej. Dotyczą one kwestii publicznoprawnych. Należy tu przywołać wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2019r. (K 12/18) w którym Trybunał zakwestionował odwołanie od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa do Naczelnego Sądu Administracyjnego. wypowiedział się, że „Zgodnie z art. 184 Konstytucji kognicja NSA i sądów administracyjnych ogranicza się do kontroli działalności administracji publicznej. W przepisie tym ustrojodawca nie użył pojęcia "sprawy" i określił zakres obowiązywania tego przepisu przez odniesienie do kontroli działalności administracji publicznej. Trybunał w dotychczasowej historii orzeczniczej rozważał kwestię własności rzeczowej sądów administracyjnych i wskazał kryteria, którymi powinien kierować się ustawodawca, przekazując sprawy do rozpoznania sądom administracyjnym. Kryteria te ograniczone są: - "«rodzajem»" (por. wyroki z: 9 listopada 1999 r., sygn. K 28/98, OTK ZU nr 7/1999, poz. 156; 31 marca 2008 r., sygn. SK 75/06, OTK ZU nr 2/A/2008, poz. 30; 4 lipca 2002 r., sygn. P 12/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 50 oraz postanowienie z 8 marca 2000 r., sygn. K 32/98, OTK ZU nr 2/2000, poz. 64) albo «charakterem» sprawy (por. powołany wyrok o sygn. P 12/01 oraz wyrok z 10 maja 2000 r., sygn. K 21/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 109),- charakterystyką ustrojową danego typu sądu:	
--	--	---	--

			«sądowa kontrola danej kategorii spraw powinna zostać powierzona sądowi, który jest najlepiej przygotowany do jej rozpoznania - czy to ze względu na swą specjalizację, czy też miejsce w strukturze sądownictwa» (wyrok z 10 czerwca 2008 r., sygn. SK 17/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 78);- procedurą stosowaną przez konkretny rodzaj sądu: «Konstytucja nakazuje ukształtować właściwość poszczególnych sądów tak, by rodzaj rozpatrywanych przez nie spraw był adekwatny do stosowanej procedury» (powołany wyrok o sygn. SK 17/07);- koniecznością zapewnienia, aby wszystkie sprawy w znaczeniu konstytucyjnym były objęte kontrolą sądową, przy czym w razie «milczenia ustawodawcy» należy uznać dopuszczalność rozpoznania sprawy przez sąd powszechny (por. wyrok z 10 lipca 2000 r., sygn. SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143, odwołujący się do wyroku z 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 50: «gwarancja prawa do sądu oznacza, że ustawodawcy zwyktemu pozostaje jedynie swoboda wyboru właściwej drogi sądowej: przed sądem powszechnym lub administracyjnym (...) W braku wskazania, iż w konkretnej sprawie, z którą zainteresowany zwrócił się do sądu powszechnego, kompetentny jest inny sąd - sąd powszechny powinien sprawę rozpoznać merytorycznie. Tak należy rozumieć konsekwencje konstytucyjnego domniemania ustanowionego w art. 177 ustawy zasadniczej»; teza powtórzona m.in. w wyroku z 9 grudnia 2003 r., sygn. P 9/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 100 i postanowieniu z 14 listopada 2007 r., sygn. SK 53/06, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 139)" (wyrok z 19 października 2010 r., sygn. P 10/10, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 78).Wobec powyższych kryteriów Trybunał zwrócił uwagę na specyfikę uregulowania z art. 44 ust. 1a ustawy o KRS. Przekazanie do rozpoznania spraw, o których w nim mowa, nie jest uzasadnione żadnym z trzech ostatnich kryteriów, bowiem ani procedura, w której są one rozpatrywane, ani charakterystyka ustrojowa NSA nie predestynuje go do rozpatrywania spraw dotyczących uchwał KRS. Co więcej, trudno przyjąć, że ustawodawca zakłada, że "rodzaj" lub "charakter" uchwały KRS, o której mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o KRS oddaje ją we właściwość rzeczową sądów administracyjnych, skoro co do zasady do kontroli powołany jest Sąd Najwyższy, a jedynie w przypadku lex specialis z art. 44 ust. 1a ustawy o KRS odwołanie rozpatrywać miałby Naczelny Sąd Administracyjny. Sama instytucja	
--	--	--	--	--

			odwołania się od uchwały KRS w sprawie indywidualnej jest, jak Trybunał przypominał powyżej, efektem wykonania wyroku TK o sygn. SK 57/06, jednak nie powinna być ona wcielana w życie w postaci postępowania, które podlega zupełnie różnym sądom. Jest to rodzaj hybrydowego postępowania, gdzie nie sądy różnych instancji, ale sądy zupełnie różnego rodzaju rozpatrują te same sprawy, w oparciu o te same przepisy, w odniesieniu do różnych podmiotów. Skoro ustawodawca przekazał sprawy tego typu kognicji sądów powszechnych, należy uznać, że ich istotą nie jest kontrola administracji publicznej, którą Konstytucja powierza sądownictwu administracyjnemu. W związku z tym Trybunał stwierdził, że art. 44 ust. 1a ustawy o KRS jest niezgodny z art. 184 Konstytucji.”. Odwołując się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego należy stwierdzić, że przekazanie spraw Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu spraw w ramach jakiegokolwiek procesu wyborczego nie jest uzasadnione żadnym ze wskazanych przez Trybunał kryteriów, bowiem ani procedura, w której są one rozpatrywane, ani charakterystyka ustrojowa NSA nie predestynuje go do rozpatrywania spraw wyborczych. W ramach procesu wyborczego zajmują się tym sądy powszechne i Sąd Najwyższy Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a więc trudno przyjąć, że ustawodawca zakłada, że "rodzaj" lub "charakter" spraw wyborczych do Krajowej Rady Sądownictwa byłby swoistym wyjątkiem w sprawach wyborczych. Skoro ustawodawca przekazał sprawy tego typu kognicji sądów powszechnych i Sądowi Najwyższemu, należy uznać, że ich istotą nie jest kontrola administracji publicznej, którą Konstytucja powierza sądownictwu administracyjnemu. Należy się również odnieść do samych założeń projektu, które są błędne i w konsekwencji ten błąd rzutuje na cały projekt. Na dzień dzisiejszy nie ma żadnych prawnych konieczności do zmiany ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Niekonstytucyjna Rada została zlikwidowana w 2018r. Jeżeli więc mówimy o zmianie tych przepisów, to nie wynikają one z uwarunkowań prawnych wynikających z Konstytucji lub umów międzynarodowych, ale chęci przyjęcia odmiennych rozwiązań. Obecnie obowiązująca ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa jest zgodna z Konstytucją, co stwierdził Trybunał	
--	--	--	---	--

			Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 marca 2019 r., K 12/18. Tym samym szeroko prezentowane w uzasadnieniu projektu argumenty, że jest inaczej, są oczywiście błędne i nie mogą w sposób rzeczywisty uzasadniać zmiany ustawy. Jako punkt odniesienia projektodawca powołuje się na orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Nie są natomiast w żadnej mierze uwzględniane przez projektodawców orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, który badał reformowany model Krajowej Rady Sądownictwa oraz odnosił się do orzeczeń TSUE i ETPC (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2022r. sygn. K 7/21; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2021r. sygn. K 3/21). Chodzi przede wszystkim o argument, że Konstytucja nie przesądza w jaki sposób mają być powoływani sędziowie członkowie KRS, odsyłając w tym zakresie do ustawodawcy zwykłego. Pomija się milczeniem, że różne państwa Unii Europejskiej w różny sposób kształtują procedurę powoływania sędziów, a w niektórych z nich udział władzy wykonawczej w tej procedurze jest bardzo znaczący (Niemcy, Hiszpania). Pomija się milczeniem również fakt, że leżąca u podstaw uzasadnienia projektu uchwała z dnia 23 stycznia 2020r. wydana w składzie trzech połączonych izb Sądu Najwyższego (BSA1-4110-1/20) została uznana przez TK za niezgodna z konstytucją. Nie przeanalizowano również argumentów, które legły u podstaw reformy tego organu w 2018 roku. Wskazując arbitralnie, że dotychczasowy model nie jest zgodny z przepisami Konstytucji, projektodawca nie powołuje się na żadne z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które potwierdzałyby taką ocenę. Zważyć należy, że przywoływane przez projektodawcę orzecznictwo sądów międzynarodowych nie jest źródłem prawa w Polsce i nie może służyć do oceny konstytucyjności przepisów krajowych. Krajowa Rada Sądownictwa winna zaś być tak ukształtowana, aby jak najlepiej służyć społeczeństwu poprzez zagwarantowanie właściwego funkcjonowania Wymiaru Sprawiedliwości jako całości. Niezależność władzy sądowniczej nie oznacza zakazu wzajemnego oddziaływania pomiędzy dwoma pozostałymi władzami - ustawodawczą i wykonawczą. Przyjmując, że zasadniczą część członków KRS, jakimi są sędziowie, mają być powoływani - wg opiniowanego projektu	
--	--	--	--	--

			ustawy - wyłącznie przez sędziów daje asumpt do zarzutu o braku możliwości sprawowania należytej kontroli społecznej nad procedurą wyłaniania sędziów. Projekt nie bierze również pod uwagę szeroko publicznie dyskutowanych problemów Wymiaru Sprawiedliwości wynikających m.in. z braku zaufania do sędziów oraz wzmiankowanego już braku społecznej kontroli nad powoływaniem kadry sędziowskiej. Teza projektodawcy, iż powrót do systemu gdzie to sędziowie będą decydować ostatecznie o nominacji innych sędziów bez mechanizmów kontrolnych ze strony innych władz, pozwoli na odbudowę zaufania do Wymiaru Sprawiedliwości jest z gruntu błędna. Przyjęcie zatem projektowanych przepisów nie osiągnie zamierzonych celów.	
6.	Uwagi ogólne	Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie	Co do zasady należy zgodzić się z koncepcją przedstawioną w projekcie, aby członków Krajowej Rady Sądownictwa - sędziów powoływało środowisko sędziowskie w transparentnej i demokratycznej procedurze. Jeżeli zaś zgodzić się z wykładnią przepisu art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, rozumianego w ten sposób, że w skład KRS powinien wchodzić przynajmniej jeden sędzia sądu wojskowego, wówczas nasuwają się wobec projektu dwa spostrzeżenia. Po pierwsze, biorąc pod uwagę liczbę sędziów poszczególnych rodzajów sądów w stanie czynnym, a zwłaszcza sędziów sądów powszechnych (około 9 000), to w konfrontacji z liczbą sędziów sądów wojskowych (42) należy stwierdzić, iż w rzeczywistości w myśl zapisów projektu to nie sędziowie sądów wojskowych wybiorą swojego przedstawiciela do KRS, tak jak to miało miejsce do czasu zmiany art. 10 § 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2250, z późn. zm.), która nastąpiła w dniu 17 stycznia 2018 r. Do tego bowiem dnia członka KRS wybierało Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, które tworzą wszyscy sędziowie sądów wojskowych i które jest organem samorządu tychże sędziów. Powyższe, projektowane rozwiązanie budzi zatem wątpliwości co do swojej zgodności z Konstytucją RP. <i>Nota bene</i> podobna sytuacja ma miejsce w przypadku sędziów sądów administracyjnych.	Uwaga niezasadna
7.	Uwagi ogólne	Państwowa Komisja Wyborcza	Projekt nie reguluje kwestii związanych z zasadami uzyskania poparcia (tj. kto może zbierać podpisy, kto może udzielić poparcia, czy może to być np. kandydat, w jakiej formie mają być zbierane), a	Uwaga uwzględniona w zakresie określenia podstaw finansowania zadań PKW - projektowana ustawa

		także spraw związanych z nadużyciami z tym związanymi (przymus, podstęp, udzielania poparcia w zamian za korzyść, zakazy zbierania podpisów w określonych miejscach). Projekt nie przewiduje trybu postępowania z dokumentami z wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa. Zgodnie z art. 11q ust. 18 karty do głosowania wyjęte z urny wyborczej wraz z niewykorzystanymi kartami do głosowania, protokół głosowania oraz listy, o których mowa w ust. 5, komisja skrutacyjna przekazuje niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej. Należy mieć na uwadze, że w odniesieniu do wyborów powszechnych przeprowadzanych przez Państwową Komisję Wyborczą kwestie te uregulowane są w rozporządzeniu Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 11 października 2018 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów (Dz. U. poz. 1995). Z uwagi na całkowicie odmienną specyfikę wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa nie ma możliwości odpowiedniego zastosowania przepisów tego rozporządzenia. Zatem kwestia ta musi wynikać wprost z przepisów ustawy. Poza tym Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że nie jest organem właściwym do przechowywania tego rodzaju dokumentów, ani do określania trybu ich udostępniania oraz brakowania. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża pogląd, że w ogóle niecelowa jest propozycja, aby komisje skrutacyjne przekazywały Państwowej Komisji Wyborczej karty do głosowania po głosowaniu. Dokumentacja powinna pozostać w depozycie u prezesów sądów. Projekt nie przewiduje żadnych regulacji odnoszących się do zasad pokrywania kosztów wyborów. Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że kwestia ta musi zostać uregulowana w ustawie. Zatem zasady pokrywania kosztów wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa muszą zostać wskazane bezpośrednio w projekcie, albo ewentualnie należy przewidzieć odwołanie do przepisów Kodeksu wyborczego Kodeksu wyborczego. Brak uregulowań w tym zakresie w projekcie oznacza, że nie ma żadnej podstawy dla Szefa Krajowego Biura Wyborczego do wydatkowania środków i wskazania skąd te środki mają pochodzić. Mając powyższe na uwadze Państwowa Komisja Wyborcza raz jeszcze zwraca się o wskazanie innego organu (lub organów), który miałby zarządzać wybory, a także o uwzględnienie pozostałych zgłoszonych uwag.	zostanie uzupełniona o nowelizację ustawy - Kodeks wyborczy w zakresie art.160. W zakresie uwagi dotyczącej pominięcia w projekcie trybu postępowania z dokumentami z wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa - w ocenie projektodawcy regulacje zawarte w projekcie są wystarczające i nie zachodzi potrzeba ustanawiania regulacji wykonawczych tak szczegółowych, jak powołane w uwadze przepisy dot. dokumentów z wyborów powszechnych. Przechowywanie dokumentacji należy prowadzić zgodnie z ogólnymi przepisami. Przekazanie całości dokumentacji do PKW jest uzasadnione zapewnieniem sprawności procedur związanych z ewentualnymi protestami i zagwarantowaniem, że prawo do wniesienia protestu będzie uprawnieniem rzeczywistym, a nie pozornym.
--	--	---	---

8.	Uwagi ogólne	Naczelny Sąd Administracyjny	Przepisy projektowanej ustawy (dalej również: projekt) wprowadzają zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Ich celem jest przywrócenie przepisom regulującym sposób wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa (dalej również: KRS) ich zgodności z Konstytucją RP. Proponowane regulacje mają również dostosować przepisy ustawowe do standardów określonych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego) dotyczących gwarancji odrębności i niezależności władzy sądowniczej od pozostałych władz, w tym niezależności KRS od organów władz ustawodawczej i wykonawczej w procedurze powoływania sędziów. Projektowane rozwiązania budzą wątpliwości dotyczące w szczególności: (1) prawa zgłaszania kandydata na członka KRS (projektowany art. 11j ust. 1 i 2 w zw. z art. 11f ust. 1 ustawy zmienianej), (2) wyłączenia prawa kandydowania na członka KRS dla wybranej kategorii sędziów (projektowany art. 11f ust. 2 ustawy zmienianej).	Uwaga niezasadna.
9.	Uwagi ogólne	Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”	Przedłożony do zaopiniowania projekt zawiera propozycje przepisów zmieniających ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zaś przedmiotem projektu są nowe zasady wyboru sędziów będących członkami Krajowej Rady Sądownictwa oraz utworzenie Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej także jako: „KRS”). W pierwszej kolejności Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” (dalej także jako: „Stowarzyszenie”) z satysfakcją odnotowuje, że przedstawiony projekt oraz propozycje odnoszące się do zmiany zasad i trybu wyboru sędziów będących członkami KRS, mogą być traktowane jako ważny krok zmierzający do przywrócenia porządku prawnego przez zapewnienie zgodnego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej wyboru i składu KRS. W szczególności chodzi o wybór części sędziowskiej KRS oraz zapewnienie reprezentacji wszystkich rodzajów sądów (art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP). To także projekt ustawy zmierzający do wykonania wyroku pilotażowego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako ETPCz) z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wąłęsa przeciwko Polsce.	Uwaga pozytywna.

10.	Uwagi ogólne	Sąd Najwyższy	Projekt ustawy z dnia 19 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa dotyczący zmiany zasad funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa ma charakter tzw. „reformy ustrojowej”, której nadrzędnym celem – zdaniem projektodawców – ma być przywrócenie zgodności polskiego systemu powoływania sędziów z Konstytucją oraz standardami wynikającymi z prawa europejskiego oraz Unii Europejskiej. Projektodawca wychodzi z założenia, że obecny model, w którym piętnastu sędziów – członków KRS jest wybieranych przez Sejm, prowadzi do nadmiernego wpływu władzy ustawodawczej i wykonawczej na organ mający konstytucyjnie stać na straży niezależności sądów. W projekcie ustawy przewiduje się zatem powrót do modelu, w którym członkowie KRS będący sędziami są wybierani przez środowisko sędziowskie w bezpośrednich i tajnych wyborach. Ustawa szczegółowo opisuje nową procedurę wyborczą, powierzając jej przeprowadzenie Państwowej Komisji Wyborczej, co ma zagwarantować bezstronność i techniczną rzetelność całego procesu. Sędziowie będą wybierać swoich przedstawicieli z uwzględnieniem proporcji odpowiadających strukturze sądownictwa: w skład Rady mają wejść reprezentanci Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, okręgowych, rejonowych, wojskowych oraz administracyjnych. Kandydaci muszą spełniać wymóg odpowiedniego stażu zawodowego, a do ich zgłaszania uprawnieni będą nie tylko sędziowie, ale również samorządy zawodów prawniczych, takich jak adwokaci, radcowie prawni czy notariusze. Nową i ważną częścią systemu wyborczego jest wymóg przeprowadzenia publicznego wystuchania kandydatów. Każdy z nich będzie musiał zaprezentować swoje stanowisko i odpowiedzieć na pytania uczestników wystuchania, co znacząco zwiększa jawność procesu i umożliwia obywatelom oraz środowisku prawniczemu ocenę poglądów kandydatów. Samo głosowanie odbędzie się w siedzibach sądów, przy zachowaniu tradycyjnych gwarancji wyborczych, takich jak tajność, kontrola urny, obecność komisji skrutacyjnych i możliwość składania protestów wyborczych do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Ustawa tworzy również mechanizm obejmowania wakatów w Radzie oraz przeprowadzania wyborów uzupełniających. Integralną częścią reformy ma być również	Uwaga niezasadna. Uprawniona polemika nie mająca wpływu na treść regulacji.
-----	--------------	---------------	---	---

			powołanie Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa. Będzie to organ opiniodawczy złożony z przedstawicieli zawodów prawniczych, środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych oraz Rzecznika Praw Obywatelskich. Rada Społeczna otrzyma kompetencję do wyrażania opinii m.in. w sprawach dotyczących kandydatów na urząd sędziego, co wprowadza element społecznej kontroli nad pracą KRS i zwiększa przejrzystość jej działania. Przewidziano obowiązek udostępniania członkom Rady Społecznej dokumentów niezbędnych do wykonywania ich funkcji, a także możliwość prezentowania jej stanowiska na posiedzeniach Krajowej Rady Sądownictwa. Projekt ustawy określa również zasady przejścia między obecnym a nowym modelem funkcjonowania KRS. PKW zostaje zobowiązana do zarządzenia pierwszych wyborów według nowych zasad przed zakończeniem kadencji członków wybranych przez Sejm na podstawie obecnie obowiązujących przepisów. Osoby wybrane przez Sejm nie będą mogły kandydować w pierwszych wyborach, co ma zapobiec powieleniu obecnego modelu personalnego i zapewnić realny charakter reformy. Po ogłoszeniu wyników wyborów zostanie zwołane pierwsze posiedzenie nowej Rady, któremu do czasu wyboru przewodniczącego będzie przewodniczyć najstarszy wiekiem sędzia wybrany do KRS. Opiniowane przedłożenie należy ocenić jednoznacznie krytycznie, zwłaszcza w kontekście: przyjętego przez projektodawcę założenia o niekonstytucyjności aktualnie obowiązującego modelu wyboru sędziów do KRS, nieuprawnionego powrotu do wcześniej obowiązującego modelu wyboru sędziów do KRS, pozbawienia określonej grupy sędziów biernego prawa wyborczego, co w istocie jest formą dyskryminacji pośredniej, niezgodnej zarówno z przepisami polskiej ustawy zasadniczej, jak i uregulowaniami prawa Unii Europejskiej oraz rozszerzenia zakresu właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego.	
11.	Uwagi ogólne	Stowarzyszenie Sędziów „Themis”	1) Uwagi ogólne Projekt zmiany ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, zwłaszcza w zakresie zmiany sposobu wyboru jej członków-sędziów należy uznać za uzasadniony i trafny. W orzecnictwie TSUE, ETPCz i Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że aktualny skład Rady jest niezgodny z Konstytucją RP z uwagi na wybór sędziów – członków	Uwaga pozytywna.

			Rady przez polityków. W rezultacie Rada mająca, według założeń Okrągłego Stołu, być organem niezależnym od polityków, została ukształtowana w taki sposób, że to oni uzyskali wpływ na obsadę wszystkich stanowisk w Radzie. W dniu 28 października 2021 r. Krajowa Rada Sądownictwa została pozbawiona członkostwa w Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że sposób wyboru sędziów- członków Krajowej Rady Sądownictwa nie gwarantuje niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a taka niezależność jest warunkiem członkostwa w ENCJ. Funkcjonowanie Rady w obecnym jej kształcie przynosi niepowetowane szkody Państwu Polskiemu, a zwłaszcza jego obywatelom. Orzeczenia wydane z udziałem sędziów mianowanych na wniosek tej KRS nie są uznawane na arenie europejskiej co wiąże się z groźbą zapłaty przez Państwo ogromnych odszkodowań. Ponieważ wyroki takie mogą zostać uznane za niebyłe naruszona zostaje też zasada prawnej skuteczności orzeczeń i obywatelskie prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy sąd. ETPCz w sprawie Wąłesa p-ko Polska wyznaczył termin na podjęcie rzeczywistych działań zmierzających do zmiany stanu prawnego w tym zakresie i usunięcia wadliwości związanych z nominacjami udzielanymi na wniosek KRS po 7 marca 2018 r. Termin ten był już dwukrotnie przedłużany i upływa 26 listopada 2026r. Zmiana sposobu powoływania członków Rady, będących sędziami, jest w tej sytuacji potrzebą najpilniejszą w zakresie przywracania praworządności. Sposób wyboru sędziów- członków KRS nie powinien przy tym, stanowić osi sporu politycznego z Prezydentem RP. W istocie bowiem w żaden sposób nie dotyka to jego uprawnień, a w związku ze zmianą władzy wykonawczej, jest wręcz korzystny, gwarantuje bowiem daleko bardziej idącą apolityczność wyboru niżli wybór dokonywany przez Sejm.	
12.	Uwagi ogólne	Rzecznik Praw Obywatelskich	Projekt pomija istotny systemowy problem, jakim jest kwestia uzasadniania uchwał KRS w sprawie nominacji sędziowskich w latach 1989–2025. Uzasadnienia często są ogólnikowe, stanowiąc kompilację życiorysów kandydatów, bez wyjaśnienia, jakie konkretnie cechy przesądziły o aprobachie dla jednych kandydatur, a	Uwaga wykraczająca poza zakres projektu.

			dezaprobowanie dla pozostałych. Problem ten był wielokrotnie sygnalizowany przez Sąd Najwyższy⁸ oraz organizacje pozarządowe⁹. Jakość uzasadnień uchwał KRS ma fundamentalne znaczenie dla budowania zaufania społeczeństwa do władzy sądowniczej. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest brak w ustawie o KRS precyzyjnych wytycznych co do treści uzasadnienia uchwały. Ustawa o KRS określa jedynie kryteria dla 3-osobowego zespołu Rady do sporządzenia listy rekomendowanych kandydatów (art. 34), czym innym jednak jest ocena kandydatur dokonywana przez Radę in pleno. W związku z tym RPO postuluje uzupełnienie projektu o nowelizację art. 42 ustawy o KRS przez wyraźne wskazanie kryteriów, którymi powinna kierować się Rada przy wyborze kandydatów na sędziów oraz wyraźne wymienienie elementów uzasadnienia uchwały, w tym wymóg wskazania konkretnych powodów przemawiających za wyborem danej kandydatury.	
13.	Art. 1 pkt 1	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Po pierwsze, Projekt w art. 1 pkt 1 zakłada uchylenie art. 9a ustawy o KRS. Przewidziana zmiana polega na odstąpieniu od dotychczasowego sposobu wyboru sędziów do składu KRS przez Sejm. Przyjęcie rozwiązania mającego na celu odpolitycznienie wyboru 15 z 25 członków KRS poprzez powrót do zasady wyboru „sędziów przez sędziów”, uznać należy za słuszne i pożądane¹⁷. Służyłoby to przywróceniu Krajowej Radzie Sądownictwa statusu organu niezależnego i niezawisłego od innych władz, co jest zgodne z duchem zasady podziału władz wyrażonej w art. 10 Konstytucji RP,	Uwaga pozytywna.

¹⁷ Taki sposób wyboru 15 sędziów spośród 25 członków KRS nie budził wątpliwości w doktrynie prawa i orzecznictwie sądów. Zob. m.in. M. Masternak-Kubiak, M. Haczowska, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, M. Haczowska (red.), Warszawa 2014, s. 475; L. Garlicki, uwaga 3, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, tom IV, L. Garlicki (red.), Warszawa 2005, s. 3; B. Naleziński, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, P. Tuleja (red.), Warszawa 2019, s. 558; P. Mikuli, Konstytucyjność wyboru sędziów sądów powszechnych do KRS, „Krajowa Rada Sądownictwa” 2014, nr 4, s. II i n. Podobnie Trybunał Konstytucyjny m.in. w wyroku z 18 lipca 2007 r., K 25/07 (OTK ZU-A, 2007, nr 7, poz. 80). Natomiast odmiennie TK w wyroku z 25 marca 2029 r., K 12/18, w którym stwierdził zgodność z Konstytucją art. 9a ustawy o KRS w brzmieniu nadanym nowelizacją z 8 grudnia 2017 roku, przy czym skład TK nie był właściwie obsadzony. Taki sposób wyboru 15 sędziów spośród 25 członków KRS nie budził wątpliwości w doktrynie prawa i orzecznictwie sądów. Zob. m.in. M. Masternak-Kubiak, M. Haczowska, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, M. Haczowska (red.), Warszawa 2014, s. 475; L. Garlicki, uwaga 3, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, tom IV, L. Garlicki (red.), Warszawa 2005, s. 3; B. Naleziński, komentarz do art. 187 Konstytucji RP, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, P. Tuleja (red.), Warszawa 2019, s. 558; P. Mikuli, Konstytucyjność wyboru sędziów sądów powszechnych do KRS, „Krajowa Rada Sądownictwa” 2014, nr 4, s. II i n. Podobnie Trybunał Konstytucyjny m.in. w wyroku z 18 lipca 2007 r., K 25/07 (OTK ZU-A, 2007, nr 7, poz. 80). Natomiast odmiennie TK w wyroku z 25 marca 2029 r., K 12/18, w którym stwierdził zgodność z Konstytucją art. 9a ustawy o KRS w brzmieniu nadanym nowelizacją z 8 grudnia 2017 roku, przy czym skład TK nie był właściwie obsadzony.

			na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny przed 2016 rokiem. Jak stwierdził w swoim orzecznictwie, skoro podstawowym celem KRS jest zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP - strzeżenie niezależności sądów i niezawisłości sędziów, to winna ona kontrolować wzajemne relacje innych władz z władzą sądowniczą, tak żeby żadna z władz nadmiernie nie wpływała w zakres działania władzy sądowniczej, ale również tak, żeby władza sądownicza nie wkraczała w rolę pozostałych władz (P 6/99; 12/03; K 40/07) ¹⁸ .	
14.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1)	Sąd Apelacyjny w Krakowie IV Wydział Wizytacji	Pewne wątpliwości budzi w mojej ocenie zagwarantowanie w KRS aż 6 miejsc dla sędziów rejonowych. Zważyć należy, że zadaniem Rady jest przede wszystkim opiniowanie kandydatów na stanowiska sędziowskie w tym najwyższe. Dlatego wydaje się celowym aby decyzje w tym przedmiocie podejmowali sędziowie o najwyższych kwalifikacjach. Nic sędziom rejonowym nie ujmując, stwierdzić należy, że zdecydowana większość z nich takowych kwalifikacji nie posiada. Zaakcentować należy, że sędziowie rejonowi jak najlichniesza grupa wyborców będą mieli decydujący wpływ na obsadę Krajowej Rady Sądownictwa.	Uwaga niezasadna.
15.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1)	Mariusz Kucharczyk V Wydział Karny- Odwoławczy Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu	do art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy - w zakresie projektowanego nowego przepisu art. 11f ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – przepis wprowadzający staż pracy na stanowisku sędziowskim – 10-letni ogólny, w tym 5-letni na obecnym stanowisku sędziowskim jest sprzeczny z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, w którym zagwarantowano każdemu sędziemu prawo do kandydowania do Krajowej Rady Sądownictwa, bez względu na staż pracy. Poprzez proponowaną regulację pozbawia się sędziów, którzy awansowali do sądu wyższego rzędu, biernego prawa wyborczego w przypadku, gdy uzyskali awans wcześniej niż 5 lat od daty wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa. Nie negując konieczności posiadania odpowiedniego doświadczenia do tego, by móc ubiegać się o stanowisko w Krajowej Radzie Sądownictwa trzeba uznać, że już sama praca na wyższym szczeblu sądu powszechnego, przy dużym doświadczeniu na stanowisku sędziego niższego rzędu, gwarantuje prawidłowe wykonywanie mandatu członka Rady. Zwłaszcza, że projektowane	Uwaga niezasadna.

¹⁸ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 grudnia 1999 r., P 6/99 (OTK ZU 1999, nr 7, poz. 164); wyrok TK z 18 lutego 2004 r, K 12/03 (OTK ZU-A 2004, nr 2, poz. 8); wyrok TK z 16 kwietnia 2008 r., K 40/07 (OTK ZU-A 2008, nr 3, poz. 44)

			rozwiązanie uniemożliwia start w wyborach wielu sędziom, a tym samym bez żadnego powodu pozbawia się niektórych osób biernego prawa wyborczego, a taka regulacja jest sprzeczna z konstytucyjną zasadą równego traktowania. Z kolei w uzasadnieniu przedmiotowej regulacji w ogóle nie wskazano przyczyn wprowadzenia dwustopniowego stażu, dlatego też niemożliwa jest nawet polemika z tak przyjętym rozwiązaniem. Taka regulacja dodatkowo sprawi, że nie mógłby kandydować do Rady bardzo doświadczony sędzia sądu powszechnego, pełniący kiedyś różne funkcje administracyjne, mający kilkudziesięcioletnie doświadczenie orzecznicze w sądzie najniższego szczebla, a dodatkowo np. mający kilkuletnie doświadczenie na delegacji w sądzie wyższego rzędu, gdy ostatecznie awansuje do sądu do którego był delegowany i legitymuje się w nim tylko 2-letnim stażem. Propozycja zmiany: zlikwidowanie regulacji staży pracy na obecnym stanowisku sędziowskim	
16.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1)	Sąd Apelacyjny w Szczecinie	Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie jeden z sędziów zgłosił następujące uwagi: 1) Niewątpliwie aktualnie obowiązująca ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej: KRS) wymaga zmian ze względu na to, że przepisy normujące wybór sędziów do KRS są sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. 2) Co do zasady koncepcja upowszechnienia wyborów sędziowskich członków KRS jest słuszna i stwarza możliwość wyeliminowania patologii, jakie występowały podczas wyborów sędziów do KRS przez przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów. 3) Wydaje się jednak, że zaproponowana ordynacja wyborcza preferuje stowarzyszenia sędziowskie, które dysponują potencjałem organizacyjnym pozwalającym na zdominowanie tych wyborów i wprowadzenie do KRS wyłącznie własnych reprezentantów. 4) W mojej ocenie większą reprezentatywność ogólnie pojmowanego środowiska sędziowskiego sądów powszechnych (nie utożsamianą z proporcją do liczby sędziów, która nie oddaje specyfiki funkcjonowania sądów różnych szczebli) zapewniłoby rozwiązanie polegające na wprowadzeniu okręgów wyborczych pokrywających się z poszczególnymi obszarami apelacji i przyznanie każdemu obszarowi apelacji prawa wyboru jednego członka KRS.	Uwaga uwzględniona w zakresie wyłączenia możliwości udziału członków KRS w postępowaniach o powołanie na inne stanowisko sędziowskie. Pozostałe uwagi pozytywne albo nieuwzględnione.

		5) Wątpliwości co do efektów wywołuje projektowany sposób wystuchania publicznego ze względu na przewidywany termin tej czynności i możliwość ubiegania się o wybór nieograniczonej liczby sędziów. 6) Stusznym założeniem jest wprowadzenie biernego prawa wyborczego dla sędziów legitymujących się określonym stażem pracy, co już proponowałem podczas opiniowania poprzedniego projektu ustawy zmieniającej ustawę o KRS. 7) Powinien zostać utrzymany zakaz ubiegania się o powołanie na wyższe stanowisko orzecznicze przez okres trwania kadencji członka KRS. Ze swojej strony w pełni podzielam pogląd, że lepszym rozwiązaniem byłoby przyznanie każdemu obszarowi apelacji prawa wyboru jednego członka KRS i to spośród sędziów tej apelacji, co zapobiegłoby argumentowi dotyczącemu ponownego umawiania się sędziów największych apelacji. Oczywiście wymagałoby to korekty w zakresie przyznania prawa wyboru członków KRS sędziom Sądu Najwyższego, sądów wojskowych i sądów administracyjnych, jak również likwidacji, czy raczej skorygowania, zawartego w art. 11f ust. 1 parytetu. Uważam również, że winna zostać skorygowana treść projektowanego artykułu 11f w części dotyczącej ustępu drugiego, albowiem nie znajduję uzasadnienia dla przyznania prawa zgłaszania kandydatów na członka KRS, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych i Krajowej Radzie Notarialnej. Projekt opiniowanej ustawy zakłada powstanie Rady Społecznej, w skład której wchodzi przedstawiciele innych zawodów prawniczych i jest to właściwe gremium dla wypowiadania się na interesujące inne grupy tematy, oczywiście przy rozszerzeniu opiniowania poza tematykę wskazaną w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (zgłaszanie kandydatów przez inne grupy zawodowe będzie wywoływało wrażenie reprezentowania interesów tych grup przez owych kandydatów). Uważam również, że zawarty w projektowanym przepisie art. 11f ust. 1 wymóg zgłoszenia kandydata na członka KRS przez co najmniej stu sędziów jest zbyt rygorystyczny i może ograniczyć możliwość kandydowania. Za zbędny i komplikujący procedurę wyboru uważam zapis dotyczący powoływania komisji skrutacyjnej dla więcej niż jednego sądu (art. 11n ust 2 projektu ustawy). Uważam też, że w celu transparentności procesu	
--	--	---	--

			nominacyjnego sędziów, członkowie KRS w czasie trwania kadencji winni mieć zakaz awansowania na wyższe stanowiska sędziowskie (automatycznie winno to skutkować usunięciem zawartego w projekcie ustawy art. 14 ust. 1a). W pozostałym zakresie popieram przedstawiony projekt, zwłaszcza w zakresie stażu sędziowskiego wymaganego od kandydata (nie podzielam przy tym tych poglądów, które sugerują by staż ten obejmował asesurę, bo to prowadziłoby do możliwości obsadzania KRS przez sędziów z niewielkim doświadczeniem).	
17.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1)	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	Mając na uwadze powyższą generalnie pozytywną ocenę projektowanej regulacji, należy odnieść się kolejno do propozycji szczegółowych w niej zawartych. Poniższe uwagi będą przy tym dotyczyć wskazanych powyżej zasadniczych elementów proponowanych w projektowanej regulacji, tj. 1/ przywrócenia mechanizmu wyborów sędziów-członków KRS wyłącznie przez sędziów; 2/ wprowadzenia mechanizmu bezpośrednich, odbywających się w tajnym głosowaniu wyborów sędziów-członków KRS, w których uczestniczą wszyscy czynni zawodowo sędziowie; 3/ podział mandatów sędziów-członków KRS tak, aby zapewnić reprezentację wszystkich szczebli sądownictwa (1 sędzia Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędzia sądu wojkowego, 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego); 4/ wprowadzenia wymogu co najmniej 10-letniego stażu sędziowskiego, w tym 5 lat na aktualnym stanowisku, co ma zapewnić odpowiednie doświadczenie sędziów-członków KRS; 5/ propozycji, zgodnie z którą wybory sędziów-członków KRS będą organizowane przez Państwową Komisję Wyborczą (PKW); 6/ propozycji przeprowadzania wystuchania publicznego kandydatów na sędziów-członków KRS; 7/ propozycji utworzenia Rady Społecznej przy KRS jako jej organu doradczego; 8/ propozycji normatywnej, zgodnie z którą do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane do niej przez Sejm na podstawie poprzednich regulacji. Ocena wskazanych kwestii zostanie dokonana z uwzględnieniem właściwych wzorców konstytucyjnych. Po pierwsze, należy jednoznacznie wskazać, że opiniowany projekt słusznie zmierza do	Uwaga pozytywna.

			niezbędnej naprawy aktualnej kryzysowej sytuacji ustrojowej w obrębie władzy sądowniczej. Obecny model Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowany ustawą z 8 grudnia 2017 r., wprowadził bowiem wadliwy ustrojowo mechanizm wyboru sędziów-członków Rady przez Sejm, który, jak już wielokrotnie podkreślono, jest niezgody z prawidłowo dekodowanym normom Konstytucji RP. Zgodnie z treścią przywoływanego art. 187 ust. 1 Konstytucji, w skład KRS wchodzi m. in. (obok przedstawicieli innych władz) „piętnastu sędziów wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych i wojskowych”. Ustrojodawca nie przewidział zarazem udziału w procesie wyboru sędziowskich członków KRS władzy ustawodawczej lub jakiegokolwiek innej poza „władzą trzecią”. Przyjęte w 2017 r. rozwiązanie ustawowe doprowadziło więc do ewidentnego naruszenia w szczególności zasady podziału i równowagi władzy (art. 10 Konstytucji) oraz zasady odrębności i niezależności sądów oraz niezawisłości sędziów (art. 173 i art. 178 ust. 1 Konstytucji). Wprowadzenie mechanizmu wyboru członków KRS przez Sejm w praktyce stworzyło realne ryzyko, zrealizowane zresztą w pełni przez władzę polityczną i niektórych sędziów, nadmiernego wpływu władzy politycznej na proces nominacji sędziowskich, co godzi także w zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) i prawo obywateli do prawidłowo ukształtowanego i niezależnego sądu (art. 45 Konstytucji i jego „odpowiedniki” w normach EKPC i traktatach unijnych oraz w KPP UE). Dlatego też należy wskazać, że opiniowany projekt, który zmierza do przywrócenia konstytucyjnego modelu funkcjonowania KRS, ocenić trzeba w pełni pozytywnie, jako konieczne ustrojowo działanie naprawcze, przywracające równowagę władz i gwarancje niezależności sądów, będących fundamentem właściwej ochrony praw i wolności obywatelskich. Po drugie, trzeba kolejno wskazać, że propozycję przywrócenia mechanizmu wyborów sędziów-członków KRS wyłącznie przez sędziów należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Jest to rozwiązanie zgodne zarówno z Konstytucją RP, jak i z utrwalonymi standardami europejskimi, które wymagają, aby organ odpowiedzialny za nominacje sędziowskie był wolny od wpływów politycznych. Jest to rozwiązanie w pełni zgodne z normami Konstytucji RP, w tym w szczególności z kluczowym dla oceny	
--	--	--	--	--

			opiniowanego projektu art. 187 ust. 1 polskiej ustawy zasadniczej. Przywrócenie wyboru wyłącznie przez środowisko sędziowskie 15 sędziów-członków KRS jest ustrojowo niezbędne i w szczególności minimalizuje istniejące obecnie i realizowane w praktyce ustrojowej ryzyko upolitycznienia procesu nominacyjnego sędziów, wzmacnia legitymację KRS jako sędziowskiego organu samorządowego w ramach władzy sądowniczej, a także realizuje konstytucyjną zasadę odrębności i niezależności od innych władz władzy sądowniczej (art. 173 w zw. z art. 178 ust. 1 Konstytucji). Ponadto trzeba też podkreślić, że proponowane w projekcie rozwiązanie jest w pełni zgodne z normatywnymi standardami europejskimi, a także z rekomendacjami Komisji Weneckiej, w których podkreśla się w szczególności, że organ odpowiedzialny za proces nominacji sędziowskich powinien być wolny od wpływów politycznych. Przywoływana już w tej opinii Europejska Sieć Rad Sądownictwa (ENCJ) wskazuje zaś, że większość członków takiego organu państwowego powinna pochodzić z wyboru przez sędziów, a nie przez polityków, co w założeniu ma gwarantować niezależność i transparentność procedur nominacyjnych sędziów⁶. Wybór sędziów do KRS wyłącznie przez środowisko sędziowskie ma zarazem na celu wzmocnienie zaufania do organów wymiaru sprawiedliwości jako organów niezależnych od władzy politycznej i bezstronnych, co w pełni nawiązuje do konstytucyjnej koncepcji demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), w którym prawa i wolności obywatelskie są chronione przez niezależne sądy (art. 5 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji). Na pozytywną ocenę zasługuje równocześnie propozycja gwarantująca samorządom zawodów prawniczych (adwokaci, radcowie prawni, notariusze) prawo wskazywania kandydata sędziego do Rady, co ma niewątpliwie swojej umocowanie konstytucyjne w art. 17 ust. 1 Konstytucji, który zakłada, że wskazane samorządy działają między innymi w celu ochrony interesu publicznego. W tym zakresie „interese publicznym” jest zaś zapewnienie pełnej niezależności osób wchodzących w skład KRS, co uzasadnia powierzenie prawa och wskazania także samorządom innych zawodów prawniczych, a nie tylko sędziom. Po trzecie, zawartą w projekcie propozycję wprowadzenia mechanizmu bezpośrednich wyborów, odbywających się w tajnym głosowaniu, w których uczestniczą wszyscy czynni	
--	--	--	---	--

			zawodowo sędziowie, należy ocenić pozytywnie. W szczególności trzeba podkreślić, że proponowana tutaj tajność głosowania jest gwarancją pełnej swobody wyboru i eliminuje presję zewnętrzną, co poza innymi kontekstami pozostaje też w zgodzie z zasadą niezawisłości sędziów (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Powszechność udziału sędziów (ale nie osób wadliwie powołanych na ten urząd) w procesie wyborczym zapewnia z kolei pełną reprezentatywność tego procesu, wzmacniając zarazem demokratyczny charakter wyborów sędziów – członków KRS i realizując także konstytucyjną zasadę równości (art. 32 Konstytucji). Zaproponowany mechanizm sprzyja równocześnie transparentności i pełnej legitymacji Krajowej Rady Sądownictwa jako szczególnego sędziowskiego organu samorządowego w ramach władzy sądowniczej, co jest niewątpliwie zgodne z treścią art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, który przewiduje wybór piętnastu sędziów spośród przedstawicieli różnych szczebli sądownictwa. Jednocześnie należy rozważyć dodanie do ustawy wyraźnej regulacji, która zakłada, że czynne prawo wyborcze (a w konsekwencji, co oczywiste bierne) nie przysługuje osobom, które zostały wadliwie powołane na stanowisko sędziowskie (po raz pierwszy) z udziałem KRS ukształtowanej na podstawie ustawy z 2017 r. Takie rozwiązanie wydaje się być niezbędne dla uniknięcia sytuacji, w której osoby powołane w sposób niekonstytucyjny wpływałyby na kształt osobowy nowej Rady, co nadal mogłoby podważać jej legitymację i naruszać wskazane powyżej szczegółowo zasady konstytucyjne. Wprowadzenie tego ograniczenia jest bez wątpienia zgodne z ogólną intencją projektodawcy oraz z deklarowanym przez projektodawcę celem systemowego i pełnego przywrócenia konstytucyjnego ładu w zakresie funkcjonowania organów władzy sądowniczej w Polsce. Po czwarte, proponowany w projektowanej regulacji podział mandatów sędziów-członków KRS tak, aby zapewnić reprezentację wszystkich szczebli sądownictwa (1 sędzia Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędzia sądu wojskowego, 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego) należy ocenić generalnie pozytywnie. Zapewnienie reprezentacji różnych szczebli sądownictwa jest zgodne z zasadami ustrojowymi dotyczącymi organów władzy	
--	--	--	--	--

			sądowniczej i pozwala na uwzględnienie specyfiki poszczególnych segmentów organów wymiaru sprawiedliwości, co niewątpliwie wzmacnia legitymację KRS jako sędziowskiego organu samorządowego w ramach systemu „trzeciej władzy”. Takie rozwiązanie sprzyja zarazem realizacji zasad demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) w ramach procesu wyborczego do KRS oraz zasady równości (art. 32). Należy jednak też podkreślić, że normy Konstytucji RP, w tym w szczególności art. 187 ust. 1 pkt 2, określa jedynie ogólny skład sędziowskiej części KRS, wskazując, iż w jej skład wchodzi piętnastu sędziów wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych i wojskowych, nie narzucając przy tym konkretnego podziału mandatów w tym zakresie. Oznacza to, że dopuszczalne są także inne rozwiązania normatywne, o ile zapewniają one równowagę i reprezentatywność poszczególnych sądów oraz nie naruszają zasady niezależności władzy sądowniczej i niezawistości sędziowskiej (art. 173 Konstytucji). W tym kontekście projektowana regulacja wydaje się być jednak zgodna z konstytucyjnymi standardami normatywnymi i zasadniczo uwzględnia aktualną strukturę sądownictwa w Polsce. Po piąte, wprowadzenie wymogu co najmniej 10-letniego stażu sędziowskiego, w tym 5 lat na aktualnym stanowisku, należy ocenić pozytywnie. Przyjęte tutaj kryterium doświadczenia zawodowego jest bowiem istotne dla zapewnienia, że członkowie Krajowej Rady Sądownictwa będą posiadać odpowiednią wiedzę i praktykę na stanowisku sędziowskim, co jest niewątpliwie kluczowe przy podejmowaniu decyzji dotyczących przede wszystkim nominacji sędziowskich oraz oceny kandydatów na urząd sędziego. Takie rozwiązanie normatywne w słusznym i proporcjonalnym założeniu wzmacnia profesjonalizm tego organu konstytucyjnego i sprzyja realizacji zasad związanych z prawidłowo ukształtowanym prawem do sądu. Gwarantuje bowiem, że decyzje w sprawach personalnych będą podejmowane przez osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych i znajomości realiów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Jednocześnie należy zauważyć, że regulacje Konstytucji RP nie określają szczegółowych kryteriów dotyczących stażu sędziowskiego członków KRS. Oznacza to, że ustawodawca ma pewną swobodę w kształtowaniu wymogów, o ile nie naruszają one	
--	--	--	--	--

			zasad równości (art. 32 Konstytucji) i proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Możliwe są zatem także inne rozwiązania w tym obszarze, które spełniają wymogi konstytucyjne, np. różnicowanie stażu w zależności od szczebla sądu, co pozwoliłoby uwzględnić specyfikę poszczególnych segmentów sądownictwa. Kluczowe jest jednak, aby przyjęte kryteria były racjonalne, obiektywne i służyły realizacji celu, jakim jest zapewnienie niezależnego od wpływów politycznych składu części sędziowskiej KRS.	
18.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1)	Sąd Najwyższy	Zmiana modelu wyboru sędziów do KRSW pierwszej kolejności należy podkreślić, że aktualnie obowiązujący model wyboru sędziów do KRS, wprowadzony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3, dalej jako „ustawa zmieniająca KRS 2018”) był przedmiotem wyroku TK z dnia 25 marca 2019 r., K 12/18, OTK-A 2019/17, który uznał jego zgodność z Konstytucją RP. W ocenie Trybunału, powierzenie Sejmowi wyboru piętnastu sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa – mieści się w granicach swobody ustawodawcy, ponieważ Konstytucja w ogóle nie przesądza, kto ma dokonywać tego wyboru. Konstytucja w art. 187 ust. 1 pkt 2 wskazuje jedynie, że w skład KRS wchodzi piętnastu członków wybranych spośród sędziów, natomiast nie zawiera żadnego przepisu, który określałby podmiot dokonujący wyboru. Trybunał podkreślił, że skoro ustrojodawca w odniesieniu do posłów i senatorów wskazał wprost, że wybiera ich odpowiednio Sejm i Senat, a w odniesieniu do sędziów tego nie uczynił, to należy przyjąć, że decyzję w tym zakresie pozostawił ustawodawcy zwyktemu. TK odrzucił również argument, jakoby oczywistym założeniem Konstytucji było, że sędziowie muszą być wybierani wyłącznie przez własne środowisko. Wręcz przeciwnie – Trybunał zwrócił uwagę, że takie przekonanie nie wynika z literalnego brzmienia Konstytucji, a wyprowadzanie go drodze interpretacji byłoby ingerencją w zakres kompetencji ustawodawcy. Zgodnie z wyrokiem, Konstytucja określa jedynie, kto może zostać wybrany, lecz nie określa, kto ma wybierać, co oznacza, że system wyboru może przybrać różne formy, w zależności od decyzji ustawodawcy. Trybunał odwołał się także do historii prac nad Konstytucją – wskazał, że w trakcie debat konstytucyjnych rozważano różne modele funkcjonowania KRS i nie	Uwaga niezasadna. Rozwiązania zaproponowane w projekcie mieszczą się w zakresie swobody legislacyjnej ustawodawcy. Projektowane regulacje zapewnią spójność ustawy z Konstytucją.

			przesądzone, że wybór sędziów musi być dokonywany przez sędziów. Wskazywano jedynie na potrzebę zapewnienia, aby w Radzie przeważali przedstawiciele środowiska sędziowskiego, ale nie określono, w jaki sposób mają oni być wyłaniani. W ocenie TK oznacza to, że sam fakt przewagi sędziów w składzie KRS stanowi konstytucyjną gwarancję równowagi, a sposób ich wyboru jest już kwestią organizacyjną, którą Konstytucja świadomie przekazuje do regulacji ustawowej. TK zwrócił również uwagę, że KRS nie jest organem władzy sądowniczej w sensie ścisłym – nie sprawuje wymiaru sprawiedliwości. Jest organem „usytuowanym pomiędzy władzami”, który ma zapewniać współdziałanie oraz równowagę władz. Właśnie dlatego jej skład może obejmować przedstawicieli różnych władz, a jej funkcjonowanie nie podlega tym samym standardom co niezawisłość sędziów orzekających. Z tego powodu model, w którym Sejm dokonuje wyboru sędziów – członków KRS, nie narusza zasad rozdziału władz ani niezależności sądów. W uzasadnieniu TK powołał się także na praktyki europejskie. Zauważył, że w wielu krajach UE rady sądownictwa mają bardzo zróżnicowaną strukturę, a w niektórych państwach w ogóle nie istnieją. W krajach, w których funkcjonują, sposób wyboru członków jest różny i nie ma jednego modelu „wymaganego” przez standardy demokratycznego państwa prawnego. To dodatkowo potwierdza, że Konstytucja RP nie narzuca jednego określonego sposobu wyboru sędziów do KRS, a ustawodawca może przyjmować różne rozwiązania, dopóki zachowany jest podstawowy standard przewagi sędziów w składzie Rady. Z tych względów aktualnie obowiązujący model wyboru sędziów do KRS należy uznać za zgodny z Konstytucją. Jednoznacznie negatywnie należy natomiast ocenić próbę „powrotu” do modelu wyboru sędziów do KRS obowiązującego przed ustawą nowelizującą KRS 2018. Wynika to wyraźnie z dwóch rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego. Pierwszy zapadł już w dniu 20 czerwca 2017 r., K 5/17, OTK-A 2017/48 i miał on fundamentalne znaczenie dla całego systemu funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa. Po raz pierwszy bowiem, w sposób jednoznaczny, zakwestionowano konstytucyjność dotychczasowego modelu wyboru sędziów do tego organu oraz zdefiniowano, w jaki sposób należy rozumieć konstytucyjną kadencję członków Rady. Trybunał uznał, że ówczesny	
--	--	--	--	--

			sposób wyłaniania piętnastu członków KRS będących sędziami – poprzez system wyborów pośrednich, w którym prawo kandydowania przysługiwało tylko wybranym grupom sędziów wskazanym przez zgromadzenia przedstawicieli – naruszał zasadę równości i był niezgodny z Konstytucją. Konstytucja stanowi bowiem, że w skład KRS wchodzi piętnastu sędziów wybranych spośród sędziów, co oznacza, że ustawodawca nie może dowolnie ograniczać kręgu osób uprawnionych do kandydowania. Trybunał podkreślił, że skoro ustrojodawca zdecydował, iż w Radzie mają zasiadać przedstawiciele całego środowiska sędziowskiego, to ustawa nie może wprowadzać barier, które wykluczają część sędziów z możliwości ubiegania się o mandat. Ograniczenie biernego prawa wyborczego tylko do pewnych grup wybranych sędziów – na przykład tych, którzy uzyskali rekomendacje zgromadzeń elektorów – Trybunał uznał za nieuzasadnione i sprzeczne z zasadą równego traktowania. Drugim kluczowym elementem wyroku było określenie charakteru kadencji członków Krajowej Rady Sądownictwa. Trybunał jednoznacznie stwierdził, że konstytucyjna kadencja piętnastu sędziów-członków KRS jest kadencją wspólną, a zatem wszyscy członkowie powinni rozpoczynać i kończyć ją w tym samym czasie. Oznacza to, że model, w którym poszczególni członkowie Rady kończą swoje kadencje w różnych terminach – na przykład w zależności od daty wyboru – jest nie do pogodzenia z art. 187 ust. 3 Konstytucji. Zdaniem Trybunału wspólna kadencja jest elementem systemowym, który gwarantuje stabilność działania KRS oraz chroni ją przed stopniowym, rozciągniętym w czasie wymienianiem składu, co mogłoby prowadzić do utraty jej ustrojowej niezależności. Wyrok miał charakter przełomowy także dlatego, że w uzasadnieniu Trybunał wyraźnie wskazał, iż Konstytucja w ogóle nie rozstrzyga, jaki podmiot ma dokonywać wyboru sędziów – członków KRS. Artykuł 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji określa wyłącznie to, kto może zostać wybrany – czyli sędzia – ale nie wskazuje, kto ma dokonać aktu wyboru. Oznacza to, że szczegółowe zasady i mechanizmy wyboru członków Rady należą do kompetencji ustawodawcy, o czym była już mowa powyżej. Drugi wyrok TK został z kolei wydany w dniu 20 listopada 2025 r., Kp 2/24. Przedmiotem rozstrzygnięcia była ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej jako „ustawa	
--	--	--	--	--

			zmieniającą KRS 2024”), w której dokonano pierwszej próby „powrotu” do modelu wyboru sędziów do KRS obowiązującego przed ustawą zmieniającą KRS 2018. Rozstrzygnięcie to jest kluczowe dla oceny opiniowanego projektu, albowiem oceniane przedłożenie w całości powiela rozwiązania z ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. W istocie jest to więc druga próba „powrotu” do wcześniejszego modelu wyboru sędziów do KRS. Należy więc wyraźnie przypomnieć, że w sprawie Kp 2/24, Trybunał Konstytucyjny wyraźnie uznał za niezgodny z Konstytucją: 1) powrót do modelu wyboru sędziów do KRS obowiązujący przed ustawą zmieniającą KRS 2018, 2) pozbawienie biernego prawa wyborczego sędziów, którzy objęli stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a wprowadzonego ustawą zmieniającą KRS 2018, 3) rozszerzenie właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego o sprawy dotyczące: a) rozpatrywania skarg na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiające przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka KRS oraz b) rozpatrywania protestów przeciwko ważności wyboru członka KRS. Jeżeli chodzi o powrót do modelu wyboru sędziów do KRS obowiązujący przed ustawą zmieniającą KRS 2018, to Trybunał Konstytucyjny przyjął, że takie rozwiązanie ustrojowe jest jednoznacznie niekonstytucyjne. Dał temu wyraz w pkt. 4 sentencji wyroku, w którym uznał całą ustawę zmieniającą KRS 2024 za niezgodną z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji. Argumentacja dotycząca tego naruszenia, nawiązuje do uzasadnienia stanowiska przedstawionego przez KRS w uchwale Nr 852/2024 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 11 października 2024 r. w przedmiocie przystąpienia do postępowania w sprawie o sygnaturze akt Kp 2/24, w którym stwierdza się, że określony w ustawie zmieniającej KRS 2024 kształt Krajowej Rady Sądownictwa jest niezgodny ze standardami państwa demokratycznego. Wprowadzony bowiem sposób wyboru sędziowskiej części KRS stanowi w istocie rzeczy powrót do obowiązującego przed 2018 r. modelu korporacyjno-kurialnego, będącego zaprzeczeniem modelu demokratycznego, opierającego się na prawie obywateli do ukształtowania bezpośrednio lub pośrednio	
--	--	--	--	--

			składu wszystkich władz (art. 4 ust. 1 i 2 Konstytucji), w tym Krajowej Rady Sądownictwa i władzy sądowniczej, które to prawo obywateli realizowane jest przez funkcję kreacyjną Sejmu RP (art. 104 ust. 1 Konstytucji). W demokracji wszelka władza państwowa pochodzi od obywateli, którzy sprawują ją w wyborach, przede wszystkim za pośrednictwem organów prawodawczych, wykonawczych oraz władzy sądowniczej. Dla zapewnienia standardów państwa prawa każda władza powinna posiadać legitymację demokratyczną, która bezpośrednio lub pośrednio ma swe źródło w woli suwerena (tzw. „łańcuch legitymacji demokratycznej”). Sędziowie nie stanowią przy tym grupy niepodlegającej demokratycznym regułom, nie są bowiem reprezentantami „eksterytorialnej”, pozapaństwowej władzy nad państwem i jego obywatelami. Przeciwnie, podobnie jak piastuni innych władz państwa, podlegają regułom wynikającym z konstytucyjnej zasady państwa demokratycznego, choć w wypadku sędziów reguły te muszą być godzone z konstytucyjnymi gwarancjami niezawisłości w sprawowaniu urzędu. Dla uznania, iż dysponują legitymacją demokratyczną, reprezentanci poszczególnych władz nie muszą być wybierani bezpośrednio przez obywateli. Konstytucyjnie niezbędny jest natomiast, tzw. nieprzerwany łańcuch legitymizacji. W świetle zasady demokracji, o ile nic innego nie wynika z samej Konstytucji, wystarczające jest pośrednie powiązanie legitymizacyjne, które jest ustanawiane przez nieprzerwany łańcuch legitymizacji od obywateli poprzez wybraną przez nich reprezentację do organów, którym powierzono zadania państwowe. Zasada demokracji i wymaganie istnienia nieprzerwanego łańcucha legitymizacji w powyższym znaczeniu stanowi fundament ustrojowy dotyczący także organów władzy sądowniczej. Stanowi zatem podstawowy parametr dla oceny, czy przyjęty przez ustawodawcę w ustawie kształt ustrojowy organów władzy publicznej tam, gdzie sposób wyboru piastunów tych organów ustawa zasadnicza pozostawia ustawodawcy jest zgodny z art. 2 i art. 4 Konstytucji RP. Z tych względów standardom konstytucyjnym wynikającym z powoływanych przepisów nie może odpowiadać sposób nominacji według tzw. modelu kooptacyjno-korporacyjnego, lecz obecnie istniejący sposób powoływania sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa według standardu tzw. łańcucha demokratycznej	
--	--	--	--	--

			legitymizacji tego organu, tym bardziej, że zgodność z Konstytucją obecnego modelu wzmocniło domniemanie konstytucyjności wyroku TK z 25 marca 2019 r., K 12/18 (OTK ZU poz. 17/2019). Zwrócić również należy uwagę na fakt, że wybór członków konstytucyjnego organu kolegiального, takiego jak Krajowa Rada Sądownictwa jest podstawowym elementem demokratycznego państwa prawa. Jest on realizowany albo w drodze demokracji pośredniej – z reguły wyboru dokonywanego przez parlament wyłaniany w drodze wyborów powszechnych – albo w drodze demokracji bezpośredniej – wyborów powszechnych. Wszelkie inne rozwiązania mają charakter degradujący wybory do tego organu konstytucyjnego z uwagi na zawężenie liczby obywateli biorących w nich udział. Jest to podyktowane prostym argumentem, gdzie uczestnictwo obywateli w procesie wyborczym oraz reprezentacja różnorodnych społecznych interesów jest kluczowe dla zachowania legitymacji i sprawiedliwości systemu politycznego. Odejście od ww. zasady na rzecz korporacjonizmu zawodowego środowiska sędziowskiego jest w istocie kierunkiem odwrotnym od postulowanego w debacie publicznej, odbierającym większości społeczeństwa wpływ na kształt Krajowej Rady Sądownictwa i polityki kadrowej sądownictwa polskiego. Zgodnie z art. 187 Konstytucji RP, ustrój, zakres działania i tryb pracy Krajowej Rady Sądownictwa oraz sposób wyboru jej członków określa ustawa. Przepis ten upoważnia ustawodawcę do określenia zasad wyboru członków KRS i nieprzypadkowo (wbrew sugestiom zwolenników modelu kooptacyjnego) nie przesądza o tym, że tzw. sędziowska część Rady (15 z 25 członków) ma być wybierana przez sędziów (inaczej niż wskazano w tym przepisie w odniesieniu do członków KRS wybieranych przez inne gremia). Konstytucja w przeciwieństwie do zasiadających w Radzie reprezentantów innych władz nie precyzuje, że mają być oni wybierani „przez sędziów”, lecz jedynie „spośród sędziów”. Odeślanie w art. 187 ust. 4 Konstytucji do ustawy, która ma określić sposób wyboru członków KRS, pozwala nie tylko na urzeczywistnienie modelu demokratycznego, lecz także na demokratyzację tej procedury poprzez przypisanie sposobu wyłaniania Rady przynajmniej pośrednio woli obywateli, a to z powodu pozostawienia w tym zakresie rozstrzygnięcia władzy demokratycznie wybranej – posłom, senatorom oraz Prezydentowi	
--	--	--	--	--

			RP. Mając na względzie powyższe, krytycznie należy ocenić model wyboru sędziów do KRS w opiniowanym projekcie ustawy, albowiem, podobnie jak w sprawie Kp 2/24, musi być on uznany za niezgodny z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji. Pozbawienie biernego prawa wyborczego – dyskryminacja pośrednia W odniesieniu z kolei do biernego prawa wyborczego, należy stwierdzić, że w opiniowanym projekcie, w porównaniu z ustawą zmieniającą KRS 2024 praktycznie nic nie uległo zmianie. Wprawdzie zrezygnowano z wyraźnie brzmiącej regulacji wyrażającej pozbawienie biernego prawa wyborczego sędziów, którzy objęli stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a ustawy zmieniającej KRS 2018, lecz wprowadzając prawo kandydowania na członka Rady wyłącznie dla sędziego, który w dniu głosowania ma co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziego, w tym co najmniej pięcioletni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu apelacyjnego, sędziego sądu okręgowego, sędziego sądu rejonowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu garnizonowego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego albo sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego, doprowadzono do dyskryminacji pośredniej, mającej identyczny skutek, jak zakaz kandydowania. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że dyskryminacja pośrednia ma miejsce wtedy, gdy pozornie neutralny przepis, kryterium, zasada lub praktyka w rzeczywistości prowadzi do niekorzystnego traktowania określonej grupy osób w porównaniu z innymi. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w przypadku art. 11 pkt 3 ustawy zmieniającej, w której do ustawy o KRS dodaje się art. 11f, w tym jego ust. 2. Bez głębszej analizy oczywiste jest, że wprowadzenie 10-letniego stażu, wyklucza z możliwości kandydowania do KRS, głównie te osoby, które objęły stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a ustawy zmieniającej KRS 2018. Przedmiotowe rozwiązanie jest zatem niekonstytucyjne	
--	--	--	---	--

			w zakresie zarówno biernego prawa wyborczego sędziów do KRS, jak i niedopuszczalności kwestionowania prerogatywy Prezydenta RP do powołania osoby do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego oraz zasady niezawisłości sędziowskiej, równoważenia się władz i legalizmu. Z tych samych więc względów, jak w sprawie Kp 2/24 projektowane rozwiązanie należy uznać za niezgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 32, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz w związku z art. 10 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 173, art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.	
19.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 2)	Sąd Apelacyjny w Gdańsku	Stanowisko SSO Hanny Kaflak-Januszko: „Wyjaśnię tylko, że ograniczam niniejszą konsultację do wzmianki, gdyż doświadczenie wskazuje, że żadna regulacja KRS nie gwarantuje jej tzw. praworządnego funkcjonowania. Brakuje bowiem właściwej kultury prawnej, która powinna pochodzić z wypracowania procedur działania tego organu. Podkreślę więc tylko tę oczywistą wątpliwość, że wydaje się, że projekt zmierza do odsunięcia od kandydowania do KRS sędziów, którzy zostali powołani poprzez obecnie funkcjonującą KRS, mimo że regulacja taka już została poddana krytyce. Rzec w treści art. 11 f ust. 2 projektu: „Prawo kandydowania na członka Rady przysługuje sędziemu, który w dniu głosowania ma co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziego, w tym co najmniej pięcioletni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu apelacyjnego, sędziego sądu okręgowego, sędziego sądu rejonowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu garnizonowego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego albo sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego.” W nawiązaniu do powyższego podkreślenia, powstaje pytanie, czy jeśli wejdzie w życie ustawa skutująca podważaniem powołań, to czy osoba, której status zostanie nią zmieniony, spełnia przesłankę „zajmowania stanowiska” w miejscu, w którym zastaną ją nowe regulacje (niniejsza i z projektu <i>ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018- 2025</i>). Nadto dodam, że nie odnoszę się tym razem do powołania Rady Społecznej, choć lektura wniosków z lat minionych o powołanie sędziego z odnotowanym zdaniem przedstawiciela samorządu	Uwaga niezasadna, Rada Społeczna nie ma kompetencji władczych.

			korporacji prawniczej mogła budzić wątpliwości (zaznaczę, że mam na uwadze jeden przypadek, bo nie mam tak bogatego przeglądu personalnego, ale na tyle zwrócić moją uwagę, by wzmiankować o tym). Zgłaszam jednak zastrzeżenie co do enigmatyczności opcji powołania 3 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Niezależnie bowiem od regulacji ustawowych i koncepcji związanych z funkcjonowaniem tzw. społeczeństwa obywatelskiego, doświadczenie prowadzi do poważanych wątpliwości, w tym związanych z finansowaniem tych podmiotów, jak i pochodzeniem - a to prowadzi do pytania o legitymację - komu jest ona udzielna. Uważam, że nie doszliśmy do takiego etapu rozwoju społeczeństwa, by sankcjonować prawnie wprowadzenie do regulacji ustrojowych tak dookreślonych przedstawicieli (a nie tylko pozostawić udział organizacji pozarządowych w życiu społecznym). Droga wyborów jest jedynym gwarantem kontroli społecznej. Inaczej budujemy sobie znowu system znanych przed 1989 r. „domów (komitetów) partii”, bo zmiana polegająca na odmłodzeniu kadr, nie stwarza nowej jakości. Tu nadmienię, że bazuję w tej ocenie m.in. na doświadczeniu z różnych spotkań z czasów mojego zaangażowania w SSP „Iustitia”, jak i obserwacji późniejszych. I w nawiązaniu należy podkreślić, że projekt niezasadnie promuje sędziów sądów apelacyjnych, skoro mimo rangi SN ma on jednego członka, sędziowie sądów okręgowych mimo swej liczby - 3 przy 6 z sądów rejonowych, a sądy apelacyjne aż 2. I tu także można zastanawiać się, czemu służy próg 100 sędziów, by zgłosić kandydata. Sprzyja to jednak grupom o nieformalnych powiązaniach, bo takie można było już zauważyć na kanwie gromadzenia podpisów pod różnymi apelami z ostatnich lat. Podobne faworyzowanie wynika z opcji zgłaszania kandydata przez korporacje prawnicze. Na marginesie wspomnę, że proste wybory na zgromadzeniach wywoływały wiele perturbacji formalnych, więc pozostanie poczekać na wynik, ile głosów będzie nieważnych ze względu na skomplikowaną formułę głosowania. Mam nadzieję, że informacja będzie przygotowana na tyle czytelnie, że wyrażam tu przesadzone obawy”.	
20.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie	Naczelny Sąd Administracyjny	2. Zgodnie z projektowanym art. 11f ust. 2 ustawy zmienianej prawo kandydowania na członka KRS przysługuje sędziom, którzy w dniu głosowania mieli co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku	Uwaga niezasadna. W Krajowej Radzie Sądownictwa powinni

	zmiany art. 11f ust. 2)		sędziego, w tym co najmniej pięcioletni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku. Proponowana regulacja może zostać uznana za naruszającą konstytucyjne zasady równości w prawie (art. 32 ust. 1) i niedyskryminacji (art. 32 ust. 2 Konstytucji RP) oraz Konstytucji RP), proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). W uzasadnieniu projektu brak jest merytorycznego wyjaśnienia dla proponowanych rozwiązań. W szczególności nie jest nim ogólne stwierdzenie o chęci zagwarantowania przez projektodawcę składu sędziowskiego KRS legitymującego się odpowiednim doświadczeniem i wiedzą w zakresie funkcjonowania różnych rodzajów i szczebli sądownictwa (str. 31 uzasadnienia). Wprowadzenie w projektowanym przepisie art. 11f ust. 2 ustawy zmienianej wyłącznie kryterium długości stażu na stanowisku sędziego nie może być uznane za odpowiednie, konieczne i proporcjonalne do osiągnięcia przyjętego przez projektodawcę celu. Dla właściwego wykonywania mandatu członka KRS bez znaczenia pozostaje bowiem, jak się wydaje, wspomniana już długość stażu na stanowisku sędziego. Odnosząc te uwagi do sytuacji sędziów sądów administracyjnych należy wskazać, że projektowane przepisy mogą pozbawić prawa do ubiegania się o członkostwo w KRS wielu sędziów, którzy, jakkolwiek nie mają dziesięcioletniego stażu na stanowisku sędziego, w tym co najmniej pięcioletniego służy próg 100 sędziów, by zgłosić kandydata stażu na aktualnie zajmowanym stanowisku, to jednak posiadają ogromne doświadczenie zawodowe. Sędziami sądów administracyjnych zostają bowiem często osoby, które wykonywały wcześniej inne zawody prawnicze, są co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych, zajmowały stanowiska asesorskie lub też były zatrudnione w tych sądach jako asystenci sędziów i referendarze.	znajdować się tylko doświadczeni sędziowie.
21.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 4)	Sąd Apelacyjny w Gdańsku	Stanowisko SSO Marka Nadolnego: „W mojej ocenie proponowane rozwiązanie w zakresie zgłaszania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz sposób ich wyboru, praktycznie eliminuje potencjalnych kandydatów z mniejszych jednostek - zarówno Sądów Okręgowych jak i Sądów Rejonowych. Ponieważ każdy sędzia może poprzeć tylko jednego kandydata - w przypadku np. obszaru Sądu Okręgowego w Słupsku liczącego łącznie około 100 sędziów (rejonowych i okręgowych) - teoretycznie będzie to być mogła tylko	Uwagi nieuwzględnione. W zakresie wątpliwości dot. kosztów wyborów należy wyjaśnić, że projekt przewiduje możliwość przeprowadzenia wspólnych wyborów w małych sądach.

			jedna osoba (sędzia sądu okręgowego lub rejonowego), która będzie musiała uzyskać prawie 100% poparcie, co znając realia będzie co najmniej utrudnione lub wręcz niemożliwe. Dodatkowo w procesie wyboru kandydaci z takich mniejszych jednostek - w sposób oczywisty - liczyć mogą na zdecydowanie mniejsze poparcie niż kandydaci z okręgów o znacznie większej liczbie sędziów (rejonowych i okręgowych), w gronie których nie są anonimowi. Prowadzi to w istocie do marginalizacji mniejszych okręgów sądowych. Zdaję sobie sprawę, że mogę poprzeć osobę zgłaszającą się na kandydata z innego okręgu, jednak oczywistym jest, że o ile znani sędziowie zasiadający w sądach bezpośrednio wyższego szczebla, to już znajomość sędziów z innych okręgów czy rejonów - nawet w ramach jednej apelacji jest już raczej znacznie mniejsza. Chcąc oddać głos na kandydata, chciałbym aby to był głos oddany na osobę która jest mi znana, znane mi są jej poglądy na kwestie, którymi zajmuje się Krajowa Rada Sądownictwa. Dodatkowo wskazuję, że z projektu ustawy nie wynika w jakich sądach ma odbywać się głosowanie. W obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Słupsku funkcjonują Sądy Rejonowe o obsadzie orzeczniczej wynoszącej faktycznie 4 etaty. Rodzi to konieczność powoływania komisji skrutacyjnej - spośród tychże sędziów, finansowania zakupu stosownej urny, do której wrzucane będą głosy. Być może zasadnym byłoby przeprowadzenie głosowania w Sądach Okręgowych i Sądach Apelacyjnych w ramach zwołania „zgromadzeń” sędziów danego okręgu, co umożliwiłoby finalne zaprezentowanie się kandydatów, a ponadto umożliwiło spotkanie sędziów i omówienie bieżących problemów związanych z funkcjonowaniem sądów, wymianę informacji”.	
22.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1 i art. 11j)	Naczelny Sąd Administracyjny	1. Zgodnie z projektowaną treścią art. 11f ust. 1 ustawy zmienianej sędziowie wybierają na członków KRS 15 sędziów, odpowiednio, z Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, sądów okręgowych, sądów rejonowych, sądu wojskowego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz wojewódzkich sądów administracyjnych. Przepis ten powtarza zasadniczo regulację konstytucyjną dotyczącą „sędziowskiego” składu KRS (art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP) wprowadzając dalsze, bardziej szczegółowe podziały, obejmujące m.in. wyróżnienie Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych. Wskazuje to na dostrzeżenie przez projektodawcę	Uwaga niezasadna. Projekt przewiduje reprezentację ogółu sędziów.

			odrębności i specyfiki sądownictwa administracyjnego na tle Sądu Najwyższego, sądownictwa powszechnego oraz sądownictwa wojskowego. Zaskakuje zatem jej nie uwzględnienie w proponowanej procedurze zarówno na etapie zgłaszania kandydata na członka KRS (projektowany art. 11j ust. 1 ustawy zmienianej), jak i głosowania (projektowany art. 11f ust. 3 i 4 ustawy zmienianej). Możliwość wyboru kandydatów do KRS z ramienia Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych, a ostatecznie także członków KRS, powinna być zarezerwowana wyłącznie dla sędziów sądów administracyjnych. Sędziowie Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz sądów wojskowych nie posiadają z reguły wystarczającej wiedzy na temat sędziów piastujących stanowiska w sądach administracyjnych. Jest to związane z odmienną drogą do objęcia stanowiska sędziego sądu administracyjnego, której wyrazem jest m.in. odrębna regulacja w zakresie wymagań stawianych kandydatom na to stanowisko. Sędziowie sądów administracyjnych wywodzą się niejednokrotnie z innych zawodów prawniczych lub są pracownikami naukowymi. Nie kończyli oni również często aplikacji sędziowskiej, przez co ich dorobek zawodowy oraz zdolność wykonywania zawodu sędziego bywają nieznane w środowisku sędziów reprezentujących pozostałe sądy. Znacznie mniejsza liczba sędziów sądów administracyjnych w stosunku do liczby sędziów sądów powszechnych może także spowodować, że ci pierwsi nie będą mieli realnego wpływu na wybór najpierw kandydatów, a następnie reprezentantów sądownictwa administracyjnego w KRS. Może to spowodować, że wybrani zostaną sędziowie, którzy nie zostali obdarzeni wystarczającym zaufaniem sędziów sądów administracyjnych. Odrębność i specyfika sądownictwa administracyjnego uzasadniają przyznanie wyłącznie sędziom sądów administracyjnych prawa do zgłaszania kandydatów i wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa reprezentujących Naczelnny Sąd Administracyjny i wojewódzkie sądy administracyjne. Negatywnie należy także ocenić propozycję przyznania prawa zgłaszania kandydata na sędziego — członka KRS organom samorządów prawniczych: Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych i Krajowej Radzie Notarialnej (projektowany art. 11j ust. 2 ustawy zmienianej).	
--	--	--	---	--

			Sędziowie nie uczestniczą w wyborach władz tych organów. Sam fakt, że wspomniane organy samorządów prawniczych ściśle współpracują z wymiarem sprawiedliwości, nie uzasadnia per se przyznania im tak daleko idących uprawnień. Do zadań Krajowej Rady Sądownictwa należy stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Kandydatów na sędziów —członków KRS powinni zatem móc zgłaszać wyłącznie sędziowie.	
23.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11f ust. 1, 3-5, art. 11j ust. 1, art. 11n ust 1 i 2)	Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”	Wybór sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa, podział miejsce oraz bierne i czynne prawo wyborcze. Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia aprobuje przewidziany w projekcie podział miejsc w Krajowej Radzie Sądownictwa (projektowany art. 11f ust.1). Podział mandatów, obsadzanych przez sędziów poszczególnych pionów lub szczebli sądownictwa, odpowiada rozwiązaniu zawartemu w ustawie z 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i jest również realizacją postulatów zgłaszanych wielokrotnie przez Stowarzyszenie. Wzorowany jest w istocie na założeniach projektu społecznego, opracowanego m.in. przez Stowarzyszenie w ramach prac Społecznej Komisji Kodyfikacyjnej. Projektodawcy słusznie więc przyjmują, że w Radzie powinni być reprezentowani wszyscy sędziowie. Stowarzyszenie zgadza się w tej kwestii ze zdaniem Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury, że proponowany sposób podziału miejsc uwzględnia w przybliżeniu proporcje pomiędzy liczbą sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych określonych szczebli, wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz sądów wojskowych, a ogólną liczbą sędziów. W ocenie Stowarzyszenia na aprobatę zasługują regulacje określające czynne prawo wyborcze sędziów, którzy mogą wybierać członków Krajowej Rady Sądownictwa, opisane w art. 11f ust 3-5 projektowanej ustawy. Stowarzyszenie konsekwentnie opowiadało się na powszechnym wyboem sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa. Członkowie KRS powinni reprezentować całe środowisko sędziowskie, nie zaś poszczególne piony, sądy, szczeble sądownictwa, apelacje czy okręgi. Wybory na członków KRS powinny mieć wśród sędziów charakter powszechny, ponieważ członkowie Rady są reprezentantami całego środowiska sędziowskiego, a nie tylko sędziów określonego pionu lub szczebla sądownictwa. W związku z	Uwaga pozytywna. W zakresie postulatu dot. zmiany wymogów stażowych uwaga nieuwzględniona.

			tym Stowarzyszenie z satysfakcją odnotowuje zmianę pierwotnych założeń projektu i przyznanie każdemu sędziemu prawa do oddania głosu na kandydata każdego szczebla w ilości odpowiadającej liczbie kandydatów reprezentujących poszczególne sądy i szczeble sądów powszechnych. Projektowane rozwiązanie niewątpliwie wzmacnia powszechność wyboru oraz reprezentatywność w ten sposób wybranych członków Krajowej Rady Sądownictwa. Bierne prawo wyborcze. Stowarzyszenie akceptuje co do zasady założenia opiniowanego projektu w odniesieniu do potrzeby wprowadzenia ograniczeń stażowych przy określaniu biernego prawa wyborczego w wyborach sędziów - członków Krajowej Rady Sądownictwa. Rozwiązania takie funkcjonują w innych systemach prawnych państw europejskich i są akceptowalne w świetle orzecznictwa sądów europejskich oraz opinii Komisji Weneckiej z dnia 8 maja 2024r. Aprobując wprowadzenie wymagania stażu jako przesłanki biernego prawa wyborczego w wyborach do KRS, Stowarzyszenie zwraca jednak uwagę, że wymóg 10-letniego stażu pracy na stanowisku sędziego wydaje się zbyt wygórowany. Stowarzyszenie w pełni rozumie intencję projektodawcy, aby sędziowie – członkowie Krajowej Rady Sądownictwa, dysponowali doświadczeniem oraz znajomością specyfiki orzekania i służby sędziowskiej. Zwracamy jednak uwagę na fakt, że w ustawie z 27 lipca 2001r. prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacjach określających wymagany staż służbowy na stanowisku sędziego, wliczany jest także staż na stanowisku asesora. Wydaje się więc zasadnym przyjęcie podobnej regulacji także w odniesieniu do biernego prawa wyborczego do KRS. Stowarzyszenie zauważa przy tym problem licznych powołań przez neo-KRS osób nie będących asesorami i absolwentami Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Mając powyższe na uwadze Stowarzyszenie proponuje, by bierne prawo wyborcze do KRS przysługiwało sędziom posiadającym 10-letni staż na stanowisku sędziego lub łącznie asesora i sędziego, w tym 5 lat na stanowisku sędziego w danym sądzie. Stowarzyszenie zwraca także uwagę, że przyjęty w art. 11j. ust 1 wymóg zgłoszenia kandydata przez grupę stu sędziów wydaje się być zbyt daleko idący i w praktyce trudny do realizacji, co prowadzić może z kolei do nadmiernego ograniczenia biernego prawa wyborczego. Łączyłoby się to z potrzebą aktywności	
--	--	--	--	--

			wyborczej dużej liczby sędziów już na pierwszym etapie wyborów do KRS. Przykładowo, przy zgłoszeniu się 25 kandydatów, łącznie musieliby oni uzyskać nie mniej niż 2500 głosów poparcia, co stanowi kilkadziesiąt procent łącznej liczby sędziów. W ocenie Stowarzyszenia wymogiem wystarczającym i wartym rozważenia byłoby wymóg zgłoszenia kandydata przez grupę 50 sędziów. Organizacja i przebieg wyborów do KRS. Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia w pełni akceptuje pogląd wyrażony w opinii Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury z 27 października 2025 r., że sposób organizacji i przebieg wyboru sędziów na członków KRS ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania tego organu i oceny jego statusu prawnego. Działanie KRS będzie uznawane za prawidłowe, a efekty jej pracy powszechnie akceptowane i szanowane, tylko wówczas, gdy wybór sędziów będących członkami Rady nastąpi nie tylko zgodnie z prawem, w tym z uwzględnieniem postanowień Konstytucji RP, ale także, a może nawet przede wszystkim, gdy ustawodawca zadba o maksymalną wiarygodność i rzetelność procesu wyboru jej członków, którzy będą wywodzić się spośród sędziów. Aby tak się stało, konieczne jest nie tylko uregulowanie możliwych do spełnienia wymogów w zakresie biernego i czynnego prawa wyborczego, ale także zapewnienie realizacji wszelkich kryteriów dotyczących tajności głosowania, transparentności systemu, w jakim głosowanie się odbędzie, a także ustalenia i ogłoszenia wyników głosowania oraz możliwości ich obiektywnej weryfikacji. Stowarzyszenie, co do zasady akceptuje zaprezentowany w opiniowanym projekcie sposób przeprowadzenia wyborów, przewidujący wybór członków KRS w formie tradycyjnej, przy użyciu kart do głosowania i pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej. Odnośnie do projektowanego sposobu wyborów Stowarzyszenie krytycznie ocenia uregulowania w zakresie przeprowadzenia procesu wyborczego przez przewidzianą w projekcie komisję skrutacyjną. Stowarzyszenie zwraca uwagę, że normujące tę instytucję przepisy art. 11n ust 1 i 2 są, w naszej ocenie, zbyt ogólne i wzajemnie sprzeczne. Przykładowo, o ile pkt 1 ust 1 art. 11n powierza kompetencję do powołania komisji skrutacyjnej prezesowi sądu, o tyle ust. 2 art. 11n stanowi, że dodatkowe komisje tworzy Państwowa Komisja Wyborcza na wniosek właściwego	
--	--	--	---	--

			prezesa, przy czym projektodawca w żaden sposób nie wyjaśnia przyczyn wprowadzenia takiego rozróżnienia. Nie wyjaśnia również, czy między powołaniem a utworzeniem komisji, jest jakaś istotna prawnie różnica uzasadniająca odmienne kompetencje w tym zakresie. W ocenie Stowarzyszenia bardziej spójne rozwiązanie w tym zakresie proponowane jest w opinii Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury z 27 października 2025r.	
24.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11h)	Państwowa Komisja Wyborcza	l. W art. 1 pkt 3 projektu: l) dotyczącym art. 11h ustawy: a) w ust. 2 określono obszerny zakres informacji wskazywanych w akcie zarządzenia wyborów, w tym m.in. tryb przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej przez komisję skrutacyjną dokumentów, wzór zgłoszenia kandydata na członka Rady oraz wzór wykazu sędziów popierających zgłoszenie kandydata na członka Rady przez grupę sędziów, wzór karty do głosowania oraz wzór protokołu głosowania. Należy zauważyć, że z obecnie obowiązujących przepisów prawa wyborczego wynika, że organ zarządzający wybory w akcie tego dotyczącym, poza datą wyborów, przede wszystkim określa dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w kodeksie (kalendarz wyborczy), ewentualnie liczbę postów do Parlamentu Europejskiego wybieranych w Rzeczypospolitej Polskiej (332 § 2 Kodeksu wyborczego), liczbę radnych wybieranych do danej rady podaje w wyborach przedterminowych do rady oraz w wyborach uzupełniających (art. 375 § 2 i 385 § 2 Kodeksu wyborczego), a także nazwiska osób, które utraciły mandaty, ze wskazaniem oznaczenia listy kandydatów w przypadku zarządzenia wyborów ponownych do rady (art. 395 § 2 Kodeksu wyborczego). Według opinii Państwowej Komisji Wyborczej kwestie odnoszące się do trybu przekazywania Komisji przez komisję skrutacyjną dokumentów, określenie wzoru zgłoszenia oraz wzoru karty do głosowania powinno wynikać z odrębnych delegacji ustawowych i powinno stanowić przedmiot innych aktów wydawanych przez organ zarządzający wybory do Krajowej Rady Sądownictwa, b) w ust. 2 pkt 4 wskazano, że organ zarządzający wybory określa w uchwale terminy czynności wyborczych, a jednocześnie kwestie wskazane w pkt 1 i 3 również stanowią czynności wyborcze. Kwestia ta powinna zostać uporządkowana; c) według oceny Państwowej Komisji Wyborczej termin zgłaszania	Uwaga niezasadna. Terminy czynności wyborczych, w tym te, które mają zostać wskazane w uchwale PKW, liczone są bądź od daty podjęcia uchwały, bądź wstecznie od daty wyborów (również wyznaczanej przez PKW), w związku z czym ustalenie całego kalendarza wyborczego nie powinno nastręczać trudności. Okres pomiędzy podjęciem uchwały a jej ogłoszeniem w M.P., który – przy założeniu niezwłocznego przekazania uchwały do ogłoszenia – nie powinien być dłuższy niż kilka dni, wydaje się pomijalny, w szczególności w świetle art. 11h ust. 2 pkt 3, który zakreśla dość szerokie „widelki”, w których ma się zmieścić termin zgłaszania kandydatów.

			kandydatów powinien być podany w kalendarzu czynności wyborczych. Organ zarządzający nie ma natomiast wiedzy, kiedy akt o zarządzeniu będzie ogłoszony w dzienniku urzędowym. Terminy upływu poszczególnych czynności wyborczych powinny być zatem liczone od dnia wyborów, tak jak ma to miejsce w przypadku innych wyborów;	
25.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11j)	Sędziowie Sądu Okręgowego w Płocku	4. Przechodząc do rozwiązań szczegółowych, wątpliwości budzi fakt przyznania każdemu sędziemu liczby głosów równych licznie miejsc w poszczególnych grupach. Jest to rozwiązanie nietypowe w standardowym procesie wyborczym, gdzie zasadą jest oddanie jednego głosu na jedną listę i jednego kandydata. Nie jest jasnym, dlaczego projektodawca akurat w tym zakresie zdecydował się na tak nietypowe rozwiązanie. Dodatkowo, wiąże się to z ryzykiem, że w przypadku listy kandydatów cieszących się wsparciem organizacji sędziowskich może dojść do zdobycia wszystkich mandatów przez kandydatów z jednej listy, co byłoby zaprzeczeniem idei samorządności sędziowskiej. 5. Pewne wątpliwości może budzić też fakt głosowania przez wszystkich sędziów na kandydatów z wszystkich grup sędziowskich. Wskazane wydaje się podzielenie kandydatów w systemie kurialnym na grupy sędziów: Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, przy czym sędziowie danej grupy mogliby głosować na kandydata wyłącznie z własnej grupy. 6. Negatywnie należy ocenić pozbawienie części sędziów biernego prawa wyborczego. Co prawda, nie ma w projekcie podziału na sędziów nominowanych przed i po 2018 roku, jednakże zakładany wymóg pięcioletniego stażu na danym stanowisku wyklucza w istocie wszystkich sędziów nominowanych po roku 2020. Tego rodzaju dyskryminacja jest wykluczona z punktu widzenia konstytucyjnego, gdyż art.187 nie pozwala na wykluczenia jakiejkolwiek grupy sędziów z posiadania biernego i czynnego prawa wyborczego, co zresztą wynika również z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2008 r. sygn. akt K 40/07). Oczywiście zgodzić się należy z tezą, że do Rady powinni być wybierani sędziowie z odpowiednim doświadczeniem, jednakże kwestię tę należy pozostawić rozsądkowi wyborców, a nie arbitralnej decyzji ustawodawcy. 7. Podsumowując, ogólny kierunek	Uwaga niezasadna.

			proponowanych zmian zasługuje na aprobatę, jednakże szereg szczegółowych rozwiązań budzi poważne wątpliwości natury konstytucyjnej.	
26.	art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11j ust. 1)	Mariusz Kucharczyk V Wydział Karny- Odwoławczy Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu	do art. 1 ust. 1 pkt 3 - w zakresie projektowanego nowego przepisu art. 11j ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – przepis wprowadzający regulację, że prawo do zgłaszania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa ma grupa 100 sędziów jest zbyt rygorystyczny, gdyż preferuje on duże stowarzyszenia sędziowskie, które mają ułatwioną możliwość zbierania podpisów. Propozycja: obniżyć liczbę sędziów mających prawo do zgłaszania kandydatów do 50 sędziów. Zresztą w uzasadnieniu projektu w żaden sposób nie wskazano, dlaczego akurat poparcie takiej liczby sędziów jest właściwe, co także utrudnia polemikę z przyjętym rozwiązaniem. Ponadto należy zaproponować, by takie prawo do zgłaszania kandydatów przyznać każdemu stowarzyszeniu sędziowskiemu z ograniczeniem możliwości zgłaszania liczby kandydatów do 1 na każdym szczeblu sądownictwa oraz z wprowadzeniem regulacji ograniczającej liczbę sędziów zasiadających w Radzie, a należących do poszczególnych stowarzyszeń sędziowskich - by każde stowarzyszenie w Radzie maksymalnie miało 3 przedstawicieli. Taka regulacja sprawi, że Krajowa Rada Sądownictwa nie zostanie zdominowana np. przez członków tylko jednego stowarzyszenia, zwłaszcza że jest to niepożądane w czasie obecnego sporu o przestrzeganie praworządności; - do art. 1 ust. 1 pkt 3 - w zakresie projektowanego nowego przepisu art. 11j ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – przepis wprowadzający regulację, że prawo do zgłaszania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa ma też Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych i Krajowa Rada Notarialna nie jest zgodny z autonomią i odrębnością wymiaru sprawiedliwości (sprzeczność regulacji z art. 173 Konstytucji RP), gdyż inne organy korporacyjne nie mogą mieć wpływu na obsadę stanowisk w sądach, ponieważ w ten sposób wybrani członkowie Rady mogą być w pewien sposób zależni od podmiotów proponujących ich kandydatury. Zwłaszcza że przecież Krajowa Rada Sądownictwa przeprowadza konkursy na wolne stanowiska sędziowskie i wybiera na nie także spośród kandydatów z owych korporacji prawniczych. Tym samym argumentacja przedmiotowej	Uwaga niezasadna.

			regulacji zawarta w uzasadnieniu projektu, a więc wskazanie na „ściłą współpracę samorządów prawniczych z wymiarem sprawiedliwości” nie jest przesłanką do przyznania tak dużego wpływu samorządów na obsadę stanowisk sędziowskich. Z kolei taka współpraca korporacji prawniczych z wymiarem sprawiedliwości, o jakiej mowa w uzasadnieniu projektu, z uwagi na charakter wolnych zawodów prawniczych, których przedstawiciele reprezentują przeciw różnym stronom sporu przed sądem, skłania do przeciwnego wniosku niż projektowane rozwiązanie. Propozycja zmiany: zlikwidowanie regulacji umożliwiającej organom samorządu korporacji prawniczych zgłaszanie kandydatów do Krajowej Rady Sądownictwa	
27.	art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11j ust. 1)	Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie	Po drugie, przewidziany w art. 11 j ust. 1 projektu wymóg zebrania przez sędziego kandydata do KRS poparcia przez grupę 100 sędziów, sprawia, że gdyby nawet kandydat wywodzący się ze środowiska sędziów sądów wojskowych cieszył się jego bezsprzecznym, stuprocentowym poparciem, to sędziowie sądów wojskowych nie będą w stanie zgłosić samodzielnie Państwowej Komisji Wyborczej swojego kandydata i muszą w tej mierze zabiegać o poparcie także pośród sędziów innych rodzajów sądów. Powyższa koncepcja może doprowadzić do sytuacji, w której żaden sędzia sądu wojskowego nie będzie w stanie skutecznie zgłosić swojej kandydatury, a w myśl projektu (i Konstytucji RP) w KRS powinien zasiadać jeden przedstawiciel sądownictwa wojskowego. Tymczasem projekt nie przewiduje w ogóle rozwiązania na wypadek braku zgłoszenia jakiegokolwiek kandydata będącego np. sędzią sądu wojskowego, czy sędzią SN, NSA, WSA, co jest szczególnie istotne w przypadku sądownictwa wojskowego, ponieważ obawa wystąpienia takiej sytuacji jest jak najbardziej realna, właśnie z powodu konieczności zebrania 100 podpisów poparcia danej kandydatury. Należy także podnieść, że co prawda projekt przewiduje wystuchanie publiczne, jednakże pomijając ocenę jego realnej przydatności i skuteczności dla możliwości poznania kandydata przez pozostałych sędziów posiadających czynne prawo wyborcze, w przypadku sędziów sądów powszechnych należałoby rozważyć utworzenie okręgów wyborczych, obejmujących jedną lub dwie apelacje. Truizmem będzie przecież twierdzenie, że wówczas sędziowie będą mogli wybierać kandydatów	Uwaga niezasadna.

			do KRS spośród osób, które zazwyczaj znają, i w ten sposób dokonają bardziej świadomego wyboru, niż spośród tych, które zaprezentują się jedynie w krótkim wystąpieniu podczas publicznego wystuchania.	
28.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11j ust. 3)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11j ustawy w ust. 3 wątpliwości budzi, czy jeden sędzia może należeć do więcej niż jednej grupy 100 sędziów zgłaszających kandydatów. Kwestia ta powinna jednoznacznie wynikać z ustawy.	Uwaga niezasadna, kwestię udzielenia przez jednego sędziego poparcia więcej niż jednemu kandydatowi reguluje wyraźnie art. 11k ust. 8.
29.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11k)	Państwowa Komisja wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11k ustawy: a) w ust. 4 wskazano, że sędzia może poprzeć zgłoszenie tylko jednego kandydata. Wątpliwości budzi, czy wskazanie, że sędzia może poprzeć zgłoszenie tylko jednej kandydatury oznacza, iż nie może on poprzeć żadnej innej kandydatury, czy tylko kandydatury ze swojej grupy. Wątpliwości budzi, w jaki sposób organ sprawdzający podpisy będzie mógł ustalić, czy dany sędzia nie poparł większej liczby kandydatów, w sytuacji gdy uzupełnienie lub poprawienie zgłoszenia kandydata na członka Rady możliwe jest do upływu terminu zgłaszania kandydatów, co przewiduje art. 11ust. 5 ustawy. Przy tego rodzaju regulacjach należy założyć także ewentualne celowe udzielenie poparcia dwóm zgłoszeniom po to, by uniemożliwić dokonanie skutecznego zgłoszenia kandydata zgłoszonego później, b) w ust. 6 wskazano, że dokument pełnomocnictwa uprawniającego do zgłoszenia kandydata na członka Rady przez grupę 100 sędziów, dołącza się do zgłoszenia. Według opinii Państwowej Komisji Wyborczej ustawa powinna przewidywać, że dokument ten powinien zawierać informacje dotyczące pełnomocnika, tj. jego imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL i adres zamieszkania. Rozważenia wymaga ewentualny wymóg podpisania zgody na przyjęcie pełnomocnictwa, tak jak ma to miejsce w wyborach powszechnych. Poza tym ustawa nie przewiduje, c) kto dokonuje zgłoszenia (podpisuje zgłoszenie) w imieniu organów wskazanych w art. 11j ust. 2, tj. Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Krajowej Rady Notarialnej, w ust. 7 wskazano, że w przypadku zgłoszenia przez grupę, o której mowa w art. 11j ust. 1, lub podmiot, o którym mowa w art. 11j ust. 2, więcej niż jednego kandydata na członka Rady, uwzględnia się to	W zakresie udzielenia poparcia więcej niż jednemu kandydatowi – jak w uwadze powyższej. W zakresie regulacji odnośnie pełnomocnika - uwaga niezasadna, proponowane uzupełnienie stanowiłoby nadregulację. Tryb działania NRA, KRRP, KRN regulują przepisy stosownych ustaw. W ocenie projektodawcy sytuacja jednoczesnego wpływu pakietu zgłoszeń dostarczonych np. przez Poczta Polską nie jest możliwa do uregulowania na poziomie ustawowym. W takim przypadku PKW powinna kierować się np. zasadą kolejności rejestrowania przesyłek lub inną wynikającą z przyjętych reguł postępowania z wpływającą korespondencją.

			zgłoszenie, które Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała wcześniej. Wątpliwości budzi sytuacja, gdy zgłoszenia wpłyną równocześnie (np. za pośrednictwem Poczty Polskiej);	
30.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11l ust. 4, 6, 8)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11l ustawy: a) w ust. 4 wskazano, że „Jeżeli Państwowa Komisja Wyborcza stwierdzi, że kandydat na członka Rady nie posiada statusu sędziego mającego prawo kandydowania na członka Rady, odmawia przyjęcia jego zgłoszenia”. Należy podkreślić, że Państwowa Komisja Wyborcza nie jest właściwa do stwierdzania, czy kandydat posiada status sędziego. Stwierdzenia powinny dokonać podmioty, o których mowa w art. 11l ust. 2 ustawy. Natomiast Państwowa Komisja Wyborcza powinna odmówić przyjęcia zgłoszenia po ustaleniu tego faktu, a nie po stwierdzeniu, czy kandydat posiada status sędziego, projekt nie przewiduje wydania rozstrzygnięcia dotyczącego przyjęcia zgłoszenia kandydata w przypadku, gdy spełnia ono warunki określone w ustawie (por. art. 304 § 1 Kodeksu wyborczego). Ponadto art. 111 ust. 6 przewiduje, że uzupełnienie lub poprawienie zgłoszenia kandydata na członka Rady jest możliwe do upływu terminu zgłaszania kandydatów. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża pogląd, że ustawa powinna przewidywać konkretny termin, liczony w dniach do „uzupełnienia” lub „poprawienia” zgłoszenia (por. np. art. 304 § 4 i 4a Kodeksu wyborczego). W przypadku zaproponowanej regulacji Państwowa Komisja Wyborcza będzie musiała czekać do upływu terminu, aby wydać rozstrzygnięcie w sprawie przyjęcia zgłoszenia kandydata, c) w ust. 8 wskazano, że skargę na uchwałę odmawiającą przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady wnosi się za pośrednictwem Państwowej Komisji Wyborczej. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że z uwagi na krótkie terminy w postępowaniu wyborczym, obowiązujące przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują wnoszenia skarg lub odwołań na rozstrzygnięcia w zakresie odmowy rejestracji listy kandydatów lub kandydata w wyborach za pośrednictwem organu, który wydał uchwałę. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że skarga na odmowę przyjęcia zgłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą powinna być składana bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. np. art. 205 § 1 i 420 § 1 Kodeksu wyborczego);	PKW jest właściwa do ustalenia statusu sędziego na podstawie otrzymanej informacji. Uwaga odnośnie terminu do uzupełnienia lub poprawienia złożenia - niezasadna. Rozwiązanie przyjęte w projekcie jest podyktowane ekonomią procesu wyborczego i opiera się na założeniu, że ryzyko złożenia niekompletnego zgłoszenia na krótko przed upływem terminu obarcza zgłaszającego. Wyznaczenie dodatkowego terminu na uzupełnienie braków liczonego od wezwania mogłoby prowadzić do znacznego wydłużenia procesu wyborczego. Uwaga niezasadna odnośnie składania skargi na odmowę przyjęcia zgłoszenia.

31.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11n ust. 1 pkt 2)	Państwowa Komisja Wyborcza	w zakresie dotyczącym art. 11n ustawy w ust. 1 pkt 2 wskazano, że prezesi sądów powołują komisję skrutacyjną, lecz projekt nie zawiera regulacji określających szczegółowy zakres zadań tej komisji. Ponadto ustawa nie przewiduje żadnych uprawnień nadzorczych nad tymi komisjami dla organu przeprowadzającego wybory oraz uprawnień do wydawania wiążących poleceń komisjom skrutacyjnym.	Uwaga niezasadna.
32.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11o ust. 1)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11o ust.1 wskazano, że Państwowa Komisja Wyborcza zarządza wydrukowanie kart do głosowania w liczbie uwzględniającej liczbę sędziów poszczególnych sądów i zapewniającej prawidłowe przeprowadzenie głosowania oraz dostarczenie kart do głosowania do właściwych sądów, w liczbie i terminie umożliwiających prawidłowe przeprowadzenie głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że projekt w zakresie tej regulacji powinien zostać zmieniony. Przede wszystkim to nie Państwowa Komisja Wyborcza powinna zapewniać dostarczenie kart do głosowania do właściwych sądów. Zadanie to powinno zostać przewidziane dla prezesów sądów. Poza tym projekt nie przewiduje żadnych zabezpieczeń na kartach do głosowania (por. art. 40 4 Kodeksu wyborczego). Według oceny Państwowej Komisji Wyborczej kwestia ta powinna mieć charakter regulacji ustawowej.	Uwaga niezasadna. PKW zarządza wydrukowanie kart i ich dostarczenie. Projekt ustawy dostatecznie reguluje przebieg wyborów.
33.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11p)	Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych	W projektowanym art. 11p ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa uregulowano zasady przeprowadzenia wystuchania publicznego kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa (KRS). Państwowa Komisja Wyborcza organizuje nie później niż na siedem dni przed dniem wyborów wystuchanie publiczne kandydatów na członków Rady, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wystuchania. W ust. 3 ww. przepisu wskazano, że udział w wystuchaniu publicznym kandydatów na członków Rady może zgłosić osoba fizyczna. Zgodnie natomiast z ust. 10 projektowanego art. 11p wystuchanie publiczne jest transmitowane i utrwalane za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, a jego nagranie udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) na stronie podmiotowej Państwowej Komisji Wyborczej. W uzasadnieniu do projektowanej ustawy wskazano, że: „projekt reguluje obligatoryjne wystuchanie publiczne i możliwość zadawania pytań kandydatom na członków KRS. Instytucja ta	Uwaga niezasadna.

			nawiązuje do nieformalnej instytucji Obywatelskiego Monitoringu Kandydatów na Sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Prokuratora Generalnego. Za właściwe należy uznać sformalizowanie tej instytucji, tak, aby opinia publiczna mogła zapoznać się z wszystkimi kandydaturami i skonfrontować je z wynikiem wyborów.”. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, nie kwestionując celu uregulowania instytucji wystuchania publicznego w związku z realizacją jawności życia publicznego, zwraca uwagę, że projektowane przepisy, zgodnie z którymi nagrania wystuchania publicznego będą transmitowane i publikowane w BIP, wymagają dodatkowych rozwiązań dla zapewnienia zgodności przetwarzania danych osobowych z rozporządzeniem 2016/679. Przepisy dotyczące transmitowania i utrwalania za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk wystuchania publicznego, w związku z realizacją zasady integralności i poufności (art. 5 ust. 1 lit. f rozporządzenia 2016/679), wymagają uzupełnienia, poprzez określenie przynajmniej ogólnie, kierunkowo warunków technicznych zapewniających bezpieczeństwo, autentyczność, poufność, jak i rozliczalność nagrań transmitowanych i publikowanych na stronach BIP, w tym przynajmniej podstawowych standardów / kryteriów jakie powinny spełniać wykorzystywane środki techniczne i organizacyjne, co odpowiadać będzie wymaganiom wynikającym z art. 32 rozporządzenia 2016/679. Rozwiązania te powinny uwzględniać ryzyka związane z upublicznianiem w Internecie wizerunków i nagrań głosu poszczególnych osób fizycznych uczestniczących w wystuchaniu publicznym, w tym ryzyka związane z potencjalnym nieautoryzowanym pozyskaniem tych danych i wykorzystywaniem ich do nielegalnych celów. Przyjęcie rozwiązań w tym zakresie uwzględniać powinno także przepisy z zakresu zachowania cyberbezpieczeństwa (autentyczność). Jednocześnie w opinii organu nadzorczego projektodawca, projektując przepisy dotyczące publikowania w BIP nagrań z wystuchania publicznego, powinien wziąć pod uwagę, że będą one zawierały również dane osób fizycznych uczestniczących w wydarzeniu wynikające także z treści pytań zadawanych kandydatom, mogące ujawniać np. ich poglądy polityczne i światopogląd. Osobom tym przysługują uprawnienia wynikające z rozporządzenia 2016/679, w tym np. prawo do bycia	
--	--	--	---	--

			zapomnianym (art. 17 rozporządzenia 2016/679). Z tego powodu, zgodnie z zasadą ograniczenia przechowywania danych (art. 5 ust. 1 lit. e rozporządzenia 2016/679), projektodawca powinien określić w przepisach okres, po którym nagranie wystuchania publicznego zostanie usunięte z BIP i podlegać będą archiwizacji. Jednocześnie pragnę zauważyć, że uwagi organu nadzorczego przedstawiane w toku prac legislacyjnych mają charakter eksperckich wskazówek dla projektodawcy, który podejmuje decyzję co do ostatecznego kształtu przyjmowanych przepisów i odpowiada za zapewnienie ich zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych.	
34.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11p)	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	Po siódme, propozycję przeprowadzania wystuchania publicznego kandydatów na sędziów-członków KRS należy ocenić pozytywnie. Mechanizm ten zwiększa transparentność procesu wyborczego do KRS i umożliwia w pewnym zakresie pośrednią społeczną kontrolę nad wyborem osób, które będą miały istotny wpływ na funkcjonowanie całego systemu wymiaru sprawiedliwości. Wystuchania publiczne są przy tym niewątpliwie zgodne z ogólną ustrojową zasadą jawności życia publicznego, wynikającą choćby z art. 61 Konstytucji RP, który gwarantuje obywatelom prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej. Wprowadzenie takiego rozwiązania sprzyja ponadto pełniejszej realizacji zasad demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), ponieważ zapewnia transparentność i otwartość procedur konstytucyjnych, co przynajmniej potencjalnie wzmacnia zaufanie obywateli do organów sądowniczych. Jawność procesu wyboru sędziów-członków KRS jest przy tym szczególnie istotna w kontekście funkcji, jakie pełni ten organ w zakresie nominacji sędziowskich, co ma nie tylko bezpośredni wpływ na niezależność sądów (art. 173 Konstytucji) i niezawistość sędziów (art. 178 ust. 1), ale też na demokratyczne legitymizowanie organów „trzeciej władzy”. Publiczne wystuchania kandydatów pozwalają bowiem na szerszą społeczną ocenę kompetencji zawodowych poszczególnych osób, ich doświadczenia prawniczego oraz postawy etycznej, co zwiększa z pewnością przejrzystość, kontrolę i legitymację demokratyczną całego procesu wyborczego. Jednocześnie należy znów podkreślić, że mechanizm ten nie jest wymagany przez Konstytucję, ale z pewnością nie może naruszać zasady niezależności władzy sądowniczej, ani też	Uwaga pozytywna.

			prorowadzić do wywierania jakiejkolwiek presji politycznej na kandydatów. Jego jedynym dopuszczalnym konstytucyjnie celem musi być wyłącznie zapewnienie jawności i kontroli społecznej procedury wyborczej w zakresie sędziowskiej części KRS, a nie nieuprawniona ingerencja w autonomię środowiska sędziowskiego w tym obszarze.	
35.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11p)	Sąd Najwyższy	Rozszerzenie zakresu kompetencji Naczelnego Sądu Administracyjnego W projektowanej ustawie, na krytykę zasługuje również, rozszerzenie zakresu właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego o sprawy dotyczące: 1) rozpatrywania skarg na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiające przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady (art. 11l ust. 8–10 ustawy o KRS) oraz rozpatrywania protestów przeciwko ważności wyboru członka Rady (art. 11t ust. 1–4 ustawy o KRS). Oznacza to, że opiniowany projekt przyznaje Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu dodatkowe (nowe) kompetencje w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zaskarżania rozstrzygnięć Państwowej Komisji Wyborczej związanych z procedurą wyborczą członków Krajowej Rady Sądownictwa. W zakresie nowych przyznawanych ustawą kompetencji Naczelny Sąd Administracyjny ma orzekać w zakresie zmiany lub utrzymania w mocy uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającej przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady oraz oceny ważności wyboru członka KRS. Rozszerzenia kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego o powyżej wskazane sprawy, nie można uznać za zgodne z obowiązującym porządkiem konstytucyjnym. W Konstytucji wyraźnie wyodrębniono dwa piony sądownictwa: sądownictwo powszechne z sądownictwem wojskowym i kompetencjami Sądu Najwyższego oraz sądownictwo administracyjne z kompetencjami Naczelnego Sądu Administracyjnego (art. 175 ust. 1 Konstytucji). Między tymi pionami sądownictwa nie zachodzą powiązania organizacyjne, funkcjonalne czy orzecznicze. W szczególności art. 183 ust. 1 Konstytucji przesądza, że Sąd Najwyższy w zakresie orzekania sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych, a dodatkowo art. 183 ust. 2 Konstytucji wskazuje, iż Sąd Najwyższy może wykonywać inne czynności określone w Konstytucji i ustawach. Natomiast norma wynikająca z art. 184	Uwaga niezasadna. Za powierzeniem rozpoznawania wskazanych spraw NSA przemawia argumentacja przedstawiona w stanowisku RPO.

			Konstytucji jednoznacznie ogranicza zakres kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego do spraw związanych z kontrolą administracji publicznej. Oznacza to, iż konstytucyjnie został jednoznacznie odróżniony status i właściwość Sądu Najwyższego od statusu Naczelnego Sądu Administracyjnego. Powyżej wskazane normy konstytucyjne należy odczytywać jako brak możliwości ingerowania przez sądy powszechne i wojskowe w kompetencje sądów administracyjnych oraz brak możliwości ingerowania przez sądy administracyjne w kompetencje sądów powszechnych, wojskowych i Sądu Najwyższego. W zakres kompetencji przewidzianych ustawą zasadniczą dla Naczelnego Sądu Administracyjnego i sądów administracyjnych z całą pewnością nie wchodzi zaś kontrola PKW i czynności wyborczych dokonywanych przez PKW. Rozstrzyganie tych spraw nie polega bowiem na kontroli działalności administracji publicznej. Określenie w opiniowanym projekcie kompetencji Naczelnego Sądu Administracyjnego do rozpoznawania spraw dotyczących zaskarżania rozstrzygnięć PKW związanych z procedurą wyborczą członków Krajowej Rady Sądownictwa nie może więc zostać uznane za zgodne z art. 183 ust. 1 i 2 (zakres kognicji Sądu Najwyższego), art. 184 (zakres kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego) i art. 177 Konstytucji (zgodnie z którym sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów). Sprzeciwia się temu charakter ustrojowy PKW oraz charakter spraw związanych z rozstrzygnięciami PKW, a także procedura postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym i charakterystyka ustrojowa tego sądu. Objęcie kognicją Naczelnego Sądu Administracyjnego spraw dotyczących zaskarżania rozstrzygnięć PKW związanych z procedurą wyborczą członków Krajowej Rady Sądownictwa ewidentnie pozostaje w kolizji z powyżej wskazanymi przepisami Konstytucji. Nie sposób uznać, aby uprawnienie Naczelnego Sądu Administracyjnego do sprawowania kontroli administracji publicznej obejmowało również sprawy dotyczące jakichkolwiek rozstrzygnięć związanych z procedurami wyborczymi prowadzonymi przez PKW. Funkcja Naczelnego Sądu Administracyjnego jest bowiem jednoznacznie określona na gruncie art. 184 Konstytucji. Brzmienie art. 184 Konstytucji nie obejmuje przy	
--	--	--	---	--

			tym formuły, która znalazła się w art. 183 ust. 2 Konstytucji, czyli w przepisie regulującym właściwość Sądu Najwyższego. Przepis ten jednoznacznie bowiem wskazuje, iż Sąd Najwyższy wykonuje także inne czynności określone w Konstytucji i ustawach. Natomiast w związku z treścią art. 184 Konstytucji należy uznać, że określony w Konstytucji katalog spraw, które podlegają kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego i sądów administracyjnych, jest katalogiem zamkniętym. Nie ulega wątpliwości, że czynności wyborczych dokonywanych przez PKW nie da się zaliczyć do żadnej z kategorii kompetencji określonych w art. 184 Konstytucji, w związku z czym Naczelny Sąd Administracyjny nie może być właściwy do orzekania w zakresie tych spraw. To wszystko powoduje, podobnie jak w sprawie Kp 2/24, że projektowane przepisy są niezgodne z art. 184 w związku z art. 177 oraz w związku z art. 183 ust. 2 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.	
36.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11p)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11p ustawy przewidziano, że Państwowa Komisja Wyborcza organizuje nie później niż na siedem dni przed dniem wyborów »słuchanie publiczne kandydatów na członków Rady, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez uczestników wystuchania. W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej to zadanie również nie powinno być wykonywane przez Komisję, gdyż nie powinna być ona organizatorem działań będących w pewnej mierze odpowiednikiem kampanii wyborczej. Poza tym w ust. 7 powołanego przepisu wskazano, że „Z przyczyn organizacyjnych Państwowa Komisja Wyborcza może ograniczyć liczbę uczestników wystuchania publicznego lub liczbę pytań zadawanych przez uczestnika poszczególnym kandydatom na członków Rady. Ograniczenia tego dokonuje się w oparciu o obiektywne kryteria zastosowane wobec wszystkich osób, które zgłosiły udział w wystuchaniu Ze wskazanych wyżej względów organ przeprowadzający wybory nie powinien być rozstrzygać o tego rodzaju kwestiach. Obiektywne kryteria to pojęcie ogólne, niedookreślone i uznaniowe, mające charakter klauzuli generalnej. W związku z tym decyzja w tym zakresie nie powinna należeć do organu przeprowadzającego wybory;	Uwaga niezasadna.
37.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11q ustawy: a) w ust. 1 użyto niedookreślonego zwrotu mającego charakter klauzuli generalnej „bezpieczeństwo głosowania”, b) w ust. 11 przewidziano, że „Głos	Uwaga niezasadna.

	zmiany art. 11q ust. 1 i ust. 11)		uznaje się za nieważny, jeżeli na karcie do głosowania postawiono znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwisk większej liczby kandydatów na członków Rady niż określona w ust. 9 albo nie postawiono c) tego znaku w kratce z lewej strony obok nazwiska żadnego kandydata na członka Rady.”. Regulacja ta wymaga doprecyzowania. Z ustawy powinno wynikać, czy niepostawienie znaku „x” przy jednej kategorii wybieranych sędziów oznacza nieważność głosowania w ogóle, czy tylko w danej kategorii (por. art. 11f ust. 4 i art. 11q ust. 9). Analogicznie wątpliwości budzi ważność głosu, jeżeli zostanie postanowionych więcej znaków „x”, ale wyłącznie przy jednej lub przy niektórych kategoriach wybieranych sędziów, c) w ust. 15 przewidziano, że od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili jego zakończenia w pomieszczeniu, w którym przeprowadza się głosowanie, muszą być równocześnie obecni członkowie komisji skrutacyjnej w liczbie stanowiącej co najmniej 1/2 jej pełnego składu. Natomiast w art. 1 lq w ust. 3 wskazano, że „Głosowanie odbywa się w dniu wyborów, w budynku sądu w godzinach urzędowania tego sądu”. Godziny pracy sądów są różne. W związku z tym w niektórych sądach głosowanie zostanie zakończone, a w innych nie. Poza tym z art. 11n ust. 1 pkt 3 ustawy wynika, że prezesi sądów powołują komisję skrutacyjną składającą się przynajmniej z trzech sędziów danego sądu, w tym przewodniczącego, niebędących kandydatami na członków Rady. W związku z tym rozważania wymaga, czy godziny przeprowadzania głosowania nie powinny zostać ujednolicone. Poza tym należy rozważyć, czy trzyosobowy skład komisji skrutacyjnej jest wystarczający;	Wykroczenie liczby znaków „x” poza limit skutkuje nieważnością całego głosu. Niezasadna uwaga odnośnie godzin pracy. W wypadku wyborów do KRS nie ma zastosowania cisza wyborcza.
38.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11r ust. 2 projektu)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11r ustawy w ust. 2 zbędny jest trzydniowy termin na ogłoszenie wyników przez organ zarządzający wybory. Organ właściwy do przeprowadzenia wyborów powinien przekazać protokół do ogłoszenia niezwłocznie po jego sporządzeniu.	Uwaga nieuwzględniona – 3-dniowy termin nie wyklucza niezwłocznego przekazania.
39.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11s projektu)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11s nie określono precyzyjnie, które z dokumentów stanowią, dokumentację związaną z wyborami”, podlegającą udostępnieniu sędziemu kandydującemu do Rady. Kwestia ta powinna być szczegółowo określona w ustawie, uwzględniając m.in. kwestie związane z ochroną danych osobowych.	Uwaga nieuwzględniona.

40.	Art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11t ust. 1)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11t w ust. 1 nie przewiduje możliwości wniesienia protestu przez podmiot zgłaszający kandydata. Wydaje się, że możliwość taka powinna być zapewniona.	Uwaga nieuwzględniona Zgłoszenie protestu jest uprawnieniem kandydata.
41.	art. 1 pkt 3 (w zakresie zmiany art. 11u ust. 1)	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie dotyczącym art. 11u w ust 2 wskazano, że Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie zawiadamia sędziego, o którym mowa w ust. 1, o możliwości złożenia oświadczenia o objęciu mandatu członka Rady w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że zawiadomienia powinien dokonać inny organ. Państwowa Komisja Wyborcza nie posiada informacji o sędziach i ich adresach zamieszkania. Poza tym regulację tę należy uzupełnić o wyrazy „w przypadku wygaśnięcia mandatu”.	Uwaga nieuwzględniona – PKW stwierdza, kto jest następny na liście. Uwaga niezasadna w zakresie dopisania wyrazów „w przypadku wygaśnięcia mandatu” – proponowane uzupełnienie czyniłoby regulację nadmiarową i nieczytelną.
42.	Art. 1 pkt 3	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Po drugie, Projekt w art. 1 pkt 3 (dodane art. 11f — 11v) przewiduje, że wyboru 15 członków Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, będą dokonywali sędziowie wszystkich rodzajów sądów w sposób bezpośredni i w głosowaniu tajnym. Projektodawca zmuszając do zapewnienia możliwie najszerszej reprezentacji sędziów w składzie KRS słusznie zaproponował, aby w każdym z rodzajów sądów powszechnych, administracyjnych czy Sądzie Najwyższym zagwarantowana została reprezentacja, proporcjonalna do ilości sędziów orzekających w Polsce w poszczególnych pionach lub szczeblach sądownictwa. Stąd zaproponowane w art. 1 pkt 3 Projektu rozwiązanie (w dodanym art. 11f), aby do składu KRS wybierani byli: 1 sędzia Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędzia sądu wojskowego, 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego — wydaje się co do zasady słuszne. Po trzecie, w celu zapewnienia transparentności w zakresie wyłaniania kandydatów KRS — członków, będących sędziami, Projekt zakłada przeprowadzenie procedury wyborczej przez Państwową Komisję Wyborczą jako organu zarządzającego wybory (art. 11g i następne). Jak wskazał wnioskodawca w uzasadnieniu do Projektu, wybór	Uwaga pozytywna. W zakresie postulatu rozszerzenia kręgu podmiotów mających prawo zgłaszania kandydatów – uwaga nieuwzględniona.

			przedstawicieli środowiska sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa powinien mieć charakter autonomiczny i być realizowany przez środowisko sędziów, bez możliwości czynnego udziału organów władzy ustawodawczej i wykonawczej. Stąd, aby zagwarantować niezależność i odrębność KRS w procedurze powoływania sędziów, nowością jest zaproponowane w Projekcie dokonywanie wyboru 15 sędziów w wyborach bezpośrednich i w głosowaniu tajnym, które ma zorganizować i przeprowadzić Państwowa Komisja Wyborcza. Powierzenie PKW kompetencji w tym zakresie ocenić należy co do zasady pozytywnie. W Projekcie nie przewidziano wprowadzenia nowelizacji Kodeksu wyborczego, jednak w Uzasadnieniu Projektu podkreślono, że „na poziomie ustawowym uregulowano podstawowe elementy procedury głosowania i ustalania wyników, przy czym z uwagi na charakter wyborów, w tym krąg kandydatów i głosujących, uznano, że nie zachodzi potrzeba ustanowienia regulacji na takim poziomie szczegółowości, jak w odniesieniu do wyborów regulowanych ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r— Kodeks wyborczy" Po czwarte, Projekt przewiduje rozwiązanie (dodany art. 11j ust. 1 i 2), aby kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa mogły proponować nie tylko środowiska sędziowskie (grupa 100 sędziów), ale również Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych oraz Krajowa Rada Notarialna. Projektodawca pominął natomiast możliwość zgłaszania kandydatów przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym czy organy uczelni publicznych uprawnionych do nadawania stopni naukowych w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie naukowej nauki prawne, jak uczynił to w pierwotnych projektach w 2023 i 2024 roku. W uzasadnieniu stwierdził jedynie, że prawo to przyznaje „organom samorządów zawodów prawniczych, które ściśle współpracują z wymiarem sprawiedliwości". Wydaje się zasadne uzupełnienie ust. 2 art. 11j o brakujące grupy przedstawicieli zawodów prawniczych. Po piąte, Projekt przewiduje możliwość oddania przez sędziów wszystkich szczebli i rodzajów nie więcej niż 15 głosów, przy czym w dodanym art. 11f ust. 4, zakłada rozłożenie głosów proporcjonalnie i z uwzględnieniem liczby miejsc przewidzianych dla przedstawicieli poszczególnych rodzajów oraz szczebli sądownictwa. Jak podkreślono w uzasadnieniu, członkowie KRS powinni bowiem	
--	--	--	--	--

			działać w interesie sądownictwa jako takiego, a nie w interesie grupy sędziów określonego rodzaju czy szczebla sądów. Zaproponowane rozwiązanie należy ocenić pozytywnie. Od sędziów oddających głos w wyborach będzie zatem zależało, czy skorzystają z możliwości oddania 15 głosów, czy tylko jednego. Po szóste, Projekt reguluje czynne i bierne prawa wyborcze do składu KRS, W przypadku prawa do wybierania członków KRS, Projekt przewiduje możliwość głosowania przez sędziów wszystkich szczebli i rodzajów, pozostających w dniu głosowania w stanie czynnym. Jeśli chodzi o prawo kandydowania na członka KRS, w świetle art. 11f ust. 2 Projektu, przysługuje ono sędziemu, który w dniu głosowania ma co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziego, w tym co najmniej pięcioletni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku sędziego odpowiedniego sądu. Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest zagwarantowanie, że w składzie KRS znajdą się sędziowie legitymujący się odpowiednim doświadczeniem i odpowiednią wiedzą z zakresu funkcjonowania różnych rodzajów i szczebli sądownictwa. Jednocześnie Projektodawca podkreśla, że rozwiązanie takie czyni zadość wspólnej opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Rządów Prawa z dnia 8 maja 2024 r., w której wskazano, że członkostwo sędziów w Radzie może być przedmiotem różnych kryteriów kwalifikacyjnych, nie wykluczając długości stażu sędziowskiego, w tym także w tej samej funkcji. W ocenie Naczelnej Rady Adwokackiej zaproponowane rozwiązanie nie budzi zastrzeżeń. Jeśli natomiast chodzi o art. 2 ust. 2 Projektu, w świetle którego prawo kandydowania na członka KRS nie przysługuje osobom wybranym przez Sejm na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy o KRS w brzmieniu nadanym nowelizacją z 8 grudnia 2017 roku, takie rozwiązanie może budzić wątpliwości co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości. Uzasadnieniem dla takiego rozwiązania, jak wskazuje Projektodawca jest „zapewnienie, by w Radzie zasiadały osoby dające rękojmię prawidłowego funkcjonowania tego organu, a także cechujące się przymiotami pozwalającymi na wykonywanie konstytucyjnego zadania w postaci strzeżenia niezależności sądów i niezawistości sędziów”.	
43.	Art. 1 pkt 3	Naczelny Sąd Administracyjny	3. Projektowane przepisy art. 11f ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy zmienianej przewidują możliwość wniesienia do Naczelnego Sądu	Uwaga niezasadna.

			Administracyjnego protestu przeciwko ważności wyboru członka KRS. Nałożenie na Naczelny Sąd Administracyjny nowych obowiązków, których realizacja ograniczona jest krótkimi terminami, może wiązać się ze zwiększeniem wydatków osobowych i rzeczowych. W ocenie skutków projektowanych regulacji zagadnienia tego nie uwzględniono.	
44.	Art. 1 pkt 3	Stowarzyszenie Sędziów „Themis”	2) Rozdzielenie mandatów między sędziów różnych pionów sądownictwa. Bierne i czynne prawo wyborcze Zgodnie z art. 187 ust.1 pkt. 2 Konstytucji, KRS składa się m.in. z 15 członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Spełnienie wymogu konstytucyjnego wymaga zatem podziału mandatów między sędziów różnych pionów sądownictwa tak, by w KRS reprezentowani byli sędziowie wszystkich wskazanych w Konstytucji pionów. W poprzednio sporządzonej opinii, dotyczącej wcześniej przedstawionego projektu ustawy zmieniającej ustawę o KRS, wyraziliśmy pogląd, że nie wynika z zapisu konstytucyjnego podział mandatów na poszczególne poziomy sądownictwa powszechnego. Uznajemy jednak, że zaproponowane rozwiązanie nie narusza art.187 ust.1 pkt.2 Konstytucji i równocześnie zapewnia sędziom sądów rejonowych reprezentację w Radzie odpowiednią do ich liczebności na sprawowanych urządach sędziowskich. Na aprobatę zasługuje regulacja zawarta w art. 11f ust.2 co do możliwości kandydowania przy co najmniej dziesięcioletnim stażu na stanowisku sędziego, a co najmniej pięcioletnim na aktualnie zajmowanym stanowisku. Pozwala to na kandydowanie sędziom o dużym doświadczeniu zawodowym funkcjonującym w środowisku, które mają reprezentować jako członkowie Rady. Zwracamy jednak uwagę na fakt, że brakuje ograniczenia biernego prawa wyborczego dla sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości. W czasie delegacji są oni ściśle związani z władzą wykonawczą i powinien istnieć formalny zakaz ich kandydowania na członków Rady. W równym stopniu dotyczy to prezesów sądów, których mianuje Minister Sprawiedliwości i którzy ściśle z nim współpracują. Proponujemy zapis wygaszający kadencję prezesa i wiceprezesa sądu z chwilą wybrania sędziego sprawującego taką funkcję na członka Rady oraz niemożność powierzenia tych funkcji członkowi Rady w	Uwaga pozytywna. Uwaga uwzględniona w zakresie wyłączenia możliwości łączenia członkostwa w KRS z pełnieniem funkcji w sądownictwie oraz ubiegania się o inne stanowisko sędziowskie w czasie sprawowania mandatu członka KRS. Uwaga nieuwzględniona w zakresie propozycji terytorialnego przeprowadzania wyborów.

			czasie trwania kadencji. Nie oznacza to zakazu kandydowania do Krajowej Rady Sądownictwa, które to rozwiązanie Trybunał Konstytucyjny uznał za sprzeczny z Konstytucją, nie pozwala jednak na łączenie obydwu funkcji co jest korzystne dla funkcjonowania Rady z uwagi na niezależność jej członków od władzy wykonawczej. Aprobujemy rozwiązanie zawarte w art. 2 ust.2 projektu wyłączone prawo kandydowania na członka Krajowej Rady Sądownictwa osobom wybranym przez Sejm do Rady na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art.1. Trafne jest także rozwiązanie dotyczące daty rozpoczęcia kadencji Rady (art. 11f ust.6). Przyznanie prawa do zgłoszenia kandydata na członka Rady grupie 100 sędziów pozwala uznać, że zaproponowany kandydat jest aprobowany w środowisku, cieszy się autorytetem i będzie tego środowiska należyty reprezentantem (art.11 j ust.1). Z kolei przyznanie prawa zgłoszenia kandydata podmiotom wymienionym w art.11 j ust.2 pozwoli na udział w wyborach kandydatom, których profesjonalizm i kultura urzędowania jest wysoko oceniana przez uczestników postępowań sądowych. Nie do zaakceptowania jest natomiast zapis stanowiący, że powołanie członka Rady na inne stanowisko sędziowskie nie powoduje wygaśnięcia jego mandatu. W okresie sprawowania mandatu członka Rady i członka Rady Społecznej powinien obowiązywać zakaz zgłaszania kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie. Ma to na celu utrzymanie jak największej niezależności członków Rady, przeciwdziałanie osiągnięciu osobistych korzyści z członkostwa a także przeciwdziałanie możliwym w takiej sytuacji aktom wzajemnego wspierania się i związanymi z tym naruszeniami zasad uczciwej konkurencji w konkursach na wolne stanowiska sędziowskie. Dotychczasowa praktyka bowiem wskazuje, iż wielu sędziów wybranych do KRS, w czasie trwania kadencji, zgłaszała się na wolne stanowiska. W takich sytuacjach nie sposób uznać, że konkursy z udziałem takiego sędziego- członka Rady były prowadzone obiektywnie. Warto podkreślić, że sędzia członek Rady orzeka w stopniu ograniczonym (w zakresie 25%) stąd też jego praca orzecznicza jest nieporównywalna do pracy orzeczniczej wykonywanej przez sędziów pełnoetatowych. Istnieje poza tym ryzyko, że w przypadku przejścia sędziego z jednego pionu	
--	--	--	---	--

			orzeczniczego do innego pionu skład Rady nie odpowiadałby wymogom konstytucyjnym (np. sędzia sądu wojskowego przeszedłby do Sądu Najwyższego, co w konsekwencji pozbawiłoby sądy wojskowe reprezentacji, zaś Sąd Najwyższy byłby nad reprezentowany). Ponadto niezrozumiałe jest zupełnie jak da się pogodzić proponowane parytety poszczególnych pionów sądownictwa z jednej strony, z drugiej zaś brak zakazu zgłaszania się, a w konsekwencji awanse członków Rady w czasie trwania kadencji co spowoduje nieuniknioną zmianę tych parytetów. 3) Sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa Uregulowania zawarte w projekcie zabezpieczają prawa osób kandydujących do Rady poprzez możliwość zaskarżenia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej dotyczącej odmowy przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Rady (art. 111 ust.8) oraz możliwość złożenia protestu przeciwko ważności wyboru członka Rady (art.111 t). Warto dodać, na co wskazywaliśmy w opinii sporządzonej do poprzednio przedstawionego projektu, że wybory powszechne nie zapewniają najszerzej reprezentacji środowiska sędziowskiego. Takie wybory prawdopodobnie spowodują, że niektóre obszary apelacji (regiony kraju) będą reprezentowane liczniej, a inne wcale. Proponowane w projekcie Themis ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wybory terytorialne zapewniają większą reprezentatywność Rady w związku z faktem, iż sędziowie w apelacjach w większości znają się, często nawet osobiście. Pozwala to na bardziej świadomy wybór oparty na znajomości dokonać orzeczniczych kandydata i jego postawy zarówno na sali rozpraw jak i poza nią. Wybory powszechne zapewnią przewagę kandydatom o dużej umiejętności autopromocji co może nie przekładać się na inne cechy, ważne dla środowiska przy sprawowaniu mandatu członka KRS. Problemu tego (nieznajomości kandydatów) nie rozwiązuje wystuchanie publiczne, zwłaszcza jeżeli kandydatów do Rady będzie bardzo wielu.	
45.	Art.1 pkt 3	Rzecznik Praw Obywatelskich	Zmiana sposobu wyboru 15 sędziowskich członków KRS stanowi krok w dobrym kierunku. Zastąpienie wyboru przez Sejm powszechnymi wyborami z udziałem wszystkich sędziów przyczyni się do uniezależnienia tego organu od władzy ustawodawczej i wykonawczej.	Uwaga pozytywna.

			W konsekwencji rozwiązanie to spowoduje, że uchylone zostaną zastrzeżenia odnoszące się do KRS, jakie od lat płyną z orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Warto odnotować, że projekt nie proponuje prostego powrotu do rozwiązań sprzed 6 marca 2018 r. – które również mogły budzić zastrzeżenia – lecz wyciąga wnioski z negatywnych doświadczeń związanych z poprzednim modelem. Projekt odchodzi od tzw. systemu kurialnego na rzecz systemu powszechnego, w którym wszyscy sędziowie będą mieli czynne prawo wyborcze, z możliwością oddawania głosów na kandydatów z całej Polski. Rzecznik Praw Obywatelskich jest zdania, że koncepcja zaproponowana przez projektodawcę mieści się w sferze swobody ustawodawcy, a ponadto jej wejście w życie stanowiłoby istotny krok w celu zażegnania kryzysu władzy sądowniczej, którego źródłem są zastrzeżenia dotyczące obecnych zasad kształtowania składu KRS.	
46.	Art. 1 pkt 3 (dot. dodanego art. art. 11f ust. 2 i art. 11j ust. 1)	Rzecznik Praw Obywatelskich	Projekt przewiduje, że prawo kandydowania do KRS przysługiwać będzie wyłącznie sędziom posiadającym 10-letni staż sędziowski, w tym co najmniej 5-letni staż na aktualnie zajmowanym stanowisku sędziego. Należy odnotować, że w wyroku z 18 lipca 2007 r., K 25/07, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że [n]a poziomie konstytucyjnym nie przewidziano ograniczenia, aby któryś z sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, administracyjnych lub wojskowych, wskazanych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, nie mógł wybierać lub nie mógł być wybranym do składu KRS. Zdaniem TK z art. 187 ust. 4 Konstytucji wynika, że kompetencję ustawodawcy należy interpretować ściśle, co oznacza, że ogranicza się ona do uregulowania materii wyraźnie wystawionych w tym przepisie: ustawodawca zwykły, zobowiązany tym przepisem do uregulowania organizacji, zakresu działania i trybu pracy KRS, nie ma prawa do ustanawiania dodatkowych reguł, który z sędziów może ubiegać się o wybór do Rady i może być do Rady wybrany, a który ma być tego prawa pozbawiony. Powyższe stwierdzenia TK zostały wyrażone w określonym kontekście, który nie pozostaje bez znaczenia z punktu widzenia oceny opiniowanego projektu. W sprawie o sygn. akt K 25/07 Trybunał kontrolował przepis, zgodnie z którym sędzia będący członkiem KRS	Uwaga pozytywna. W zakresie postulatu zmiany zasad zgłaszania kandydatów uwaga nieuwzględniona.

			nie mógł być powołany do pełnienia funkcji prezesa lub wiceprezesa sądu. Niekonstytucyjność tego rozwiązania nie oznacza, że ustawodawca nie może sformułować jakichkolwiek wymogów względem sędziów kandydujących do KRS. Jest bowiem naturalne i powszechnie przyjęte, że kształtując skład organu, który posiada tak istotne kompetencje w obszarze władzy publicznej, ustawodawca może wymagać od członków tego organu pewnego doświadczenia życiowego czy zawodowego. Stworzenie kryterium odwołującego się do takiego doświadczenia nie może być więc uznane samo w sobie jako niekonstytucyjne, o ile nie jest ono arbitralne i mieści się w granicach racjonalności, a jego rzeczywistym celem nie jest pozbawienie określonej kategorii osób możliwości ubiegania się o wybór w skład organu. Zdaniem RPO zaproponowane rozwiązanie mieści się w sferze swobody ustawodawcy. Kryterium stażu sędziowskiego ma charakter obiektywny i może być uznane za uzasadnione, gdy chodzi o skład takiego organu, jakim jest KRS. Organ ten podejmuje bowiem najważniejsze rozstrzygnięcia z punktu widzenia funkcjonowania władzy sądowniczej, w szczególności ocenia kwalifikacje osób ubiegających się o stanowiska sędziowskie, w tym w sądach najwyższych instancji. Nie można więc uznać za arbitralną propozycji, zgodnie z którą udział w podejmowaniu tego typu decyzji wymaga posiadania pewnego doświadczenia życiowego, a także stażu sędziowskiego. Mając na względzie kontekst ustrojowy, w jakim powstaje opiniowany projekt, trzeba też odnotować, że jego wejście w życie nie pozbawi biernego prawa wyborczego wszystkich sędziów powołanych na dane stanowisko po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw³. Ponadto wszyscy sędziowie będą posiadali czynne prawo wyborcze. Warto dodać, że w 2024 r. Komisja Wenecka zakwestionowała odebranie biernego prawa wyborczego wszystkim sędziom powołanym po 6 marca 2018 r.⁴ Komisja dopuściła jednak pewne zróżnicowanie prawa wyborczego w zależności od sędziowskiego⁵. Zdaniem RPO rozwiązanie zaproponowane w opiniowanym projekcie uwzględnia standardy, o których była mowa w tej opinii Komisji Weneckiej. Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie natomiast poddać pod rozagę	
--	--	--	---	--

			zasadność rozwiązania, które przewiduje, że prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS przysługuje grupie co najmniej 100 sędziów (art. 11j ust. 1 projektu). Może bowiem okazać się, że to rozwiązanie będzie stanowiło nadmierne ograniczenie biernego prawa wyborczego. Należy dodać, że na zebranie podpisów projektodawca przewidział stosunkowo krótki czas (zob. art. 11h ust. 2 pkt 3 projektu). Kumulacja tych ograniczeń może doprowadzić w praktyce do tego, że realną szansę na ubieganie się o członkostwo w KRS będą mieli wyłącznie sędziowie będący członkami największych stowarzyszeń zrzeszających sędziów. Będzie to stawiało w gorszej sytuacji tych sędziów, którzy nie korzystają z wolności zrzeszania się lub są członkami mniejszych stowarzyszeń.	
47.	Art.1 pkt 3 (dot. dodanego art. 11l oraz art. 11t)	Rzecznik Praw Obywatelskich	Kontrolę nad legalnością procedury wyborczej do KRS ma prowadzić Naczelny Sąd Administracyjny, który ma rozpoznawać skargi na uchwały PKW odmawiające przyjęcia zgłoszenia kandydatury (art. 11l ust. 8-10), jak również protesty wyborcze na ważność wyboru członka Rady (art. 11t). Można argumentować, że uchwała PKW jest formą działalności z zakresu administracji publicznej sensu largo⁶. Inaczej należy ocenić powierzenie NSA rozpoznawania protestów wyborczych. Nie sposób uznać za formę działalności administracji publicznej wyboru członka KRS. Ani wybory nie są „działalnością administracji publicznej” w rozumieniu art. 184 Konstytucji, ani sędziowie nie są „administracją publiczną” nawet w najszerszym znaczeniu tego sformułowania. Niezależnie od powyższego, zdaniem RPO nie jest tak, że w sytuacji, gdy dana sprawa nie mieści się w pojęciu „kontroli działalności administracji publicznej”, to przekazanie kompetencji do orzekania w takiej niejako automatycznie narusza art. 184 Konstytucji. Rzecznik nie podziela odmiennego poglądu, pojawiającego się m.in. w orzecznictwie TK (zob. np. wyrok TK z dnia 11 grudnia 2023 r., sygn. akt Kp 1/23). Zdaniem RPO o niekonstytucyjności możemy mówić dopiero wówczas, gdyby rozpoznanie danej sprawy, ze względu na jej specyfikę, wymagało tzw. pełnej jurysdykcji sądowej, a więc przede wszystkim pełnego postępowania dowodowego i możliwości wydania przez sąd orzeczenia o charakterze reformatoryjnym. Wówczas można by twierdzić, że aktualnie obowiązujące przepisy określające zakres kognicji sądów administracyjnych i zasady postępowania przed tymi	Uwaga pozytywna w zakresie kognicji NSA. Uwaga nieuwzględniona w zakresie postulatów dot. weryfikacji uchwał PKW. W ocenie projektodawcy sygnalizowany problem powinien zostać rozwiązany przez zmianę praktyki uzasadniania uchwał PKW, a nie przez rozszerzanie uprawnień do sprawdzania dokumentacji. Zarzut niewystarczającego uzasadnienia uchwały odmawiającej przyjęcia zgłoszenia może zostać podniesiony w skardze i będzie podlegał ocenie sądu.

			sądami są nieadekwatne z punktu widzenia charakterystyki danej sprawy. W ocenie RPO sprawy, jakie projektodawca zamierza powierzyć NSA, nie mają cech, które pozwalałyby uznać, że bezwzględnie konieczne jest powierzenie ich rozstrzygania sądom powszechnym czy Sądowi Najwyższemu. Proponowane uregulowania mieszczą się zatem w sferze swobody ustawodawcy. Warto natomiast odnotować w tym kontekście, że w projekcie brakuje przepisu gwarantującego pełnomocnikowi sędziów wgląd do listy podpisów z poparciem dla danego kandydata w razie ich zakwestionowania przez Państwową Komisję Wyborczą, co będzie utrudniać sformułowanie zarzutów w skardze do NSA na odmowę przyjęcia zgłoszenia przez PKW. Problemu tego nie rozwiązuje wymóg uzasadnienia uchwały PKW, bo praktyka tego organu pokazuje, że w analogicznych uchwałach odmawiających przyjęcia zgłoszeń do wyborów parlamentarnych, podaje się jedynie ogólne powody zakwestionowania określonej liczby podpisów. Istnieje więc ryzyko, że zaskarżając uchwałę odmowną PKW do NSA, skarżący będzie musiał zgadywać, z jakiego powodu Komisja zakwestionowała poszczególne podpisy. Brak gwarancji wglądu do wykazów z uwagami PKW może zostać uznany w takiej sytuacji za naruszenie prawa do skutecznego środka odwoławczego (art. 13 EKPC). Analogiczny problem występuje od dawna w przypadku skarg na uchwały PKW odmawiające przyjęcia zgłoszeń kandydatur na posłów i senatorów, na co zwracał już uwagę Sąd Najwyższy⁷. W związku z tym RPO postuluje uzupełnienie projektu o przepis wyraźnie przyznający pełnomocnikowi sędziów prawo wglądu do wykazów podpisów w celu ustalenia, które z nich zostały zakwestionowane przez PKW i z jakiego powodu.	
48.	Art.1 pkt 3 (w zakresie projektowanych art. 11f ust 2, art. 11j ust 4, 11j ust. 2 oraz 11 ust. 1)	Sąd Okręgowy w Łodzi Przewodniczący Wydziału XVIII Cywilnego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi	Projektowany art. 11f ust. 2 oraz art. 11j ust. 4 w mojej ocenie mogą zostać uznane za sprzeczne z art. 187 ust. 1 Konstytucji RP. Powołany przepis rangi konstytucyjnej ustanawia część „sędziowską” składu Krajowej Rady Sądownictwa, ustawodawca konstytucyjny nie przewidział w tym zakresie żadnego ograniczenia w stosunku do sędziów, co do ich wieku, miejsca pełnionej służby (z tym zastrzeżeniem, że KRS powinien składać się z sędziów reprezentujących różne szczeble sądownictwa powszechnego,	Uwagi niezasadne.

			wojskowego, administracyjnego oraz SN i NSA) oraz tego czy są w stanie czynnym czy w stanie spoczynku. W takiej sytuacji również ustawa nie powinna w tym zakresie czynić wyłączeń i ograniczać uprawnień sędziów do kandydowania i zasiadania w KRS od ich stażu pracy lub przejścia w stan spoczynku. Odnośnie projektowanego art. 11j ust. 2 nie jest zrozumiałe dlaczego pośród samorządów zawodów prawniczych mogących zgłaszać kandydatury sędziów do KRS nie przewidziano samorządu komorniczego, nadto wypada rozważyć umożliwienie zgłaszania kandydatur jednostkom naukowym (np. Uniwersytety oraz PAN) zajmującym się dydaktyką i nauką w zakresie prawa. Odnośnie projektowanego art. 11j ust. 1 zwracam uwagę, że wymóg uzyskania poparcia 100 sędziów celem zgłoszenia kandydatury na członka KRS może czynić iluzorycznym czynne prawo wyborcze do tego organu dla sędziów pełniących służbę w niewielkich jednostkach, w szczególności poza wielkimi ośrodkami miejskimi, co w konsekwencji może skutkować stanem w którym KRS nie będzie organem ukształtowanym w sposób pozwalający na stwierdzenie, że reprezentuje również orzeczników z mniejszych jednostek. W mojej ocenie zmniejszenie wymogu uzyskania poparcia do 50 sędziów wydaje się być pożądane.	
49.	Art. 1 pkt 4	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	Po szóste, propozycję, zgodnie z którą wybory sędziów-członków KRS będą organizowane przez Państwową Komisję Wyborczą (PKW), należy ocenić pozytywnie. PKW jest bowiem organem o szczególnej pozycji ustrojowej, posiadającym najszerze kompetencje i w założeniu także największe doświadczenie w organizacji wyborów powszechnych, co gwarantuje także większą potencjalną przynajmniej transparentność, profesjonalizm i bezstronność procesu wyborczego w zakresie elekcji sędziów-członków KRS. Takie rozwiązanie sprzyja tym samym realizacji zasad rzetelnego procesu wyborczego w demokratycznym państwie prawnym (art. 2 Konstytucji). Powierzenie organizacji wyborów wyspecjalizowanemu organowi państwowemu o klarownie określonych kompetencjach w zakresie minimalizuje (przynajmniej w założeniu) ryzyko ewentualnych nadużyć podczas wyborów sędziowskiej części KRS i zapewnia zasadniczo jednolite standardy procedury wyborczej. Warto jednak kolejny raz zaznaczyć, że Konstytucja RP nie przesądza, który organ	Uwaga pozytywna.

			państwa ma organizować wybory sędziów-członków KRS. Art. 187 ust. 1 Konstytucji określa jedynie skład Rady w tej części, co ponownie oznacza, że ustawodawca ma pewną swobodę w wyborze podmiotu odpowiedzialnego za przeprowadzenie procedury elekcyjnej, pod warunkiem że zapewnia ona wybór sędziów wyłącznie przez sędziów i gwarantuje rzetelność całego procesu wyborczego oraz tajność głosowania. W tym sensie powierzenie organizacji właśnie PKW jest z pewnością rozwiązaniem racjonalnym ustrojowo, ale dopuszczalne byłyby także inne modele, np. utworzenie specjalnej komisji wyborczej w ramach władzy sądowniczej, o ile spełniałaby wymogi konstytucyjne dotyczące niezależności i transparentności elekcji. Możliwe byłoby choćby nawiązanie do regulacji ustawy o KRS sprzed jej niekonstytucyjnej nowelizacji z 2017 r.	
50.	art. 1 pkt 4	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów „Sędziowie RP”	Zupełnie nieracjonalnym jest, przy przyjętej konstrukcji, wprowadzenie zasady, że powołanie na inne stanowisko sędziowskie nie powoduje wygaśnięcia mandatu (art. 1. pkt.4 lit a) projektu). Należy wskazać, że przydział miejsc w Radzie dla poszczególnych szczebli sądownictwa nie jest proporcjonalny do liczby sędziów. Im niższy szczebel orzecznictwa tym te proporcje są bardziej niekorzystne. Awanse będą dotyczyć wyższych szczebli orzeczniczych, a to oznacza, że w trakcie kadencji rady te proporcje będą się zmieniać na niekorzyść sądów niższych instancji, a w szczególności sądów rejonowych. Szczególnie silne jest „parcie” na awans z sądów rejonowych. Można się więc spodziewać, że po dwóch latach kadencji sądy rejonowe nie będą już mieć żadnego swojego przedstawiciela w Radzie.	Uwaga niezasadna.
51.	art. 1 pkt 4	Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”	Utrata mandatu członka Krajowej Rady Sądownictwa i zakaz kandydowania dla członka Rady. Podkreślenia wymaga, że utratę mandatu członka KRS w przypadku jego awansu należy odróżnić od zakazu kandydowania na wyższe stanowisko przez członka KRS. Nie chodzi bowiem o to, aby członek KRS po uzyskaniu awansu utracił stanowisko w tym organie. Kluczową sprawą jest to, by reprezentant sędziów w KRS nie mógł awansować w drodze konkursu przeprowadzonego przez organ, którego jest członkiem. Stowarzyszenie negatywnie ocenia projektowany przepis art. 14 ust 1a przewidujący, że powołanie członka Rady na inne stanowisko sędziowskie nie powoduje utraty mandatu. W naszej ocenie	Uwaga uwzględniona w zakresie wyłączenia możliwości udziału przez członka KRS w postępowaniu nominacyjnym i podlegania ocenie dokonywanej przez KRS, której jest członkiem. Jednocześnie utrzymanie regulacji art. 14 ust. 1a jest niezbędne ze względu na możliwość powołania na inne stanowisko sędziowskie na

		projektowany przepis utrwała negatywnie ocenianą przez Stowarzyszenie praktykę udziału w konkursach na wyższe stanowiska sędziowskie sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa. Stowarzyszenie ze zrozumieniem odnosi się do założenia, jakie wydaje się przyświecać projektodawcy, że sędzia – członek KRS, z uwagi na powszechność wyborów, jest przedstawicielem całego środowiska, nie zaś wyłącznie sędziów danego szczebla czy pionu sądownictwa, a więc jego ewentualny awans nie powinien skutkować utratą mandatu. Jednakże nie sposób w tym miejscu nie zauważyć, że praktyka awansowania sędziów – członków KRS od wielu lat wywoływała liczne kontrowersje zarówno w środowisku sędziowskim, jak i w opinii publicznej i była negatywnie oceniana. Sytuacja taka wywoływała liczne komentarze dotyczące transparentności i obiektywizmu oceny takiego kandydata przez innych członków Rady, podważając w pewnym stopniu zaufanie do samej Krajowej Rady Sądownictwa jak też do całego środowiska sędziowskiego. Warto przypomnieć, że w okresie funkcjonowania neo-KRS organ ten wielokrotnie podejmował niezwykle bulwersujące decyzje o awansach swoich członków w trakcie trwania kadencji. Istotnym, o ile nie jednym z najważniejszych celów projektowanej ustawy, powinno być przywrócenie zaufania i autorytetu do konstytucyjnego organu państwa, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa. W tej sytuacji konieczne jest zapewnienie najwyższych standardów funkcjonowania Rady. Z pewnością nie służą temu powtarzające się spekulacje na temat słuszności awansów jej członków. Wobec powyższego Stowarzyszenie proponuje rezygnację z projektowanego przepisu art. 14 ust. 1a i wprowadzenie jednoznacznego zakazu udziału sędziów członków KRS w konkursach odbywających się przed Krajową Radą Sądownictwa w trakcie trwania kadencji. Konkluzje. Podsumowując, Stowarzyszenie pozytywnie opiniuje przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, przy uwzględnieniu uwag przedstawionych powyżej. Największą wartością tego projektu jest jego cel - przywrócenie porządku prawnego przez zapewnienie zgodnego z Konstytucją RP wyboru i składu KRS. Mowa tu o wyborze części sędziowskiej KRS przez sędziów oraz reprezentacji wszystkich rodzajów sądów (art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP). Naruszenie w	podstawie wniosku KRS poprzedniej kadencji.
--	--	---	--

		tym zakresie Konstytucji RP po 2018 r. zostało potwierdzone orzeczeniami Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, a działalność tego organu jako organu, który nie jest niezależny i nie wypełnia obowiązku stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, została oceniona w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości UE. Stowarzyszenie konsekwentnie stoi na stanowisko, że w Krajowej Radzie Sądownictwa powinni być reprezentowani wszyscy sędziowie, wobec tego z satysfakcją konstatujemy, że prezentowany projekt przyjmuje zasadę podziału mandatów w Radzie, która uwzględnia proporcję między liczbą sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych określonych szczebli, wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz sądów wojskowych, a ogólną liczbą sędziów. W ocenie Stowarzyszenia wybory na członków Krajowej Rady Sądownictwa powinny mieć wśród sędziów charakter powszechny i temu oczekiwaniu prezentowany projekt czyni zadość. Stowarzyszenie podziela pogląd, że sędziowie powinni dysponować odpowiednim doświadczeniem i znać specyfikę służby sędziowskiej, jednakże proponuje rozważyć, czy przyjęty przez projektodawcę wymóg ogólnego dziesięcioletniego stażu na stanowisku sędziego nie jest zbyt wygórowany i czy nie należałoby przewidzieć także wariantu dziesięcioletniego stażu na stanowisku asesora lub sędziego, tym bardziej, że zauważalna tendencja ustawodawcy zmierza do powierzania asesorom niemal wszystkich kompetencji orzeczniczych w ramach wszystkich wydziałów w sądach rejonowych. W ocenie Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia sposób unormowania organizacji wyborów na członków Krajowej Rady Sądownictwa powinien zapewniać wiarygodność całego procesu wyborczego. Stowarzyszenie podziela pogląd wyrażony w opinii Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury, że rzetelne przeprowadzenie wyborów jest warunkiem przywrócenia stabilności funkcjonowania Rady jako organu konstytucyjnego. Z uwagi na powyższe Stowarzyszenie pozytywnie ocenia wprowadzenie jednolitego systemu wyboru sędziów do KRS, osobiście przez sędziego i przy użyciu kart do głosowania, a także pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej. Za organizację i przebieg wyborów	
--	--	--	--

			powinny odpowiadać komisje wyborcze utworzone w sądach okręgowych, sądach apelacyjnych, wojskowych sądach okręgowych i wojewódzkich sądach administracyjnych oraz w Naczelnym Sądzie Administracyjnym i Sądzie Najwyższym, ale przyjęte w tej mierze regulacje powinny ulec rozwinięciu i doprecyzowaniu. Finalnym efektem projektowanej ustawy powinno być przewrócenie autorytetu konstytucyjnego organu państwa, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa. Nie służą temu celowi projektowane rozwiązania utrwalające, od dawna negatywnie ocenianą praktykę, awansowania sędziów - członków KRS w trakcie trwania kadencji. Sytuacje takie spotykały się z powszechną krytyką zarówno w samym środowisku sędziowskim, jak i w opinii społecznej. Zwłaszcza w okresie funkcjonowania neo-KRS, praktyka ta przybrała formę skandaliczną. W tej sytuacji należy ostatecznie skończyć z tym zjawiskiem, ustanawiając wprost zakaz kandydowania w konkursach przez KRS sędziów będących jej członkami, w czasie trwania kadencji.	
52.	Art. 1 pkt 5	Stowarzyszenie Sędziów „Themis”	4) Rada Społeczna Pozytywnie należy zaopiniować propozycje utworzenia Rady Społecznej a to z uwagi na zwiększenie transparentności działań KRS. Wskazujemy jednak na potrzebę zapewnienia możliwości odwołania członka Rady Społecznej, z ważnej przyczyny, przez podmiot desygnujący. Długa kadencja i nie odwoływalność członków Rady Społecznej może stanowić utrudnienie działań KRS, gdyby do jej składu wskazano osobę nieodpowiednią (brak możliwości odwołania nawet w wypadku np. naruszenia zasad poufności pozyskanych informacji wrażliwych).	Uwaga pozytywna.
53.	Art. 1 pkt 5	Mariusz Kucharczyk V Wydział Karny- Odwoławczy Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu	do art. 1 ust. 1 pkt 5 - w zakresie projektowanego nowego przepisu art. 27a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – przepis wprowadzający nowy organ Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa – której kompetencje sprowadzają się w zasadzie do opiniowania kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie – niezgodność regulacji z art. art. 173 Konstytucji RP, gdyż po pierwsze organ taki nie został wskazany w Konstytucji RP, a po drugie skład organu (złożonego głównie z przedstawicieli wszystkich korporacji prawnych i organizacji pozarządowych) sprawia, że wpływ na obsadę stanowisk sędziowskich będą miały korporacje prawne, spośród których będą zgłaszali się kandydaci na wolne stanowiska	Uwaga niezasadna.

			sędziowskie. Tym samym zaburzona zostanie niezależność i odrębność władzy sądowniczej, skoro wpływ na obsadę stanowisk sędziowskich będą mieć inne osoby i podmioty. Zwłaszcza, że przecież sędziowie i inne organy pozarządowe nie uczestniczą w opiniowaniu kandydatów na adwokatów, radców prawnych czy też notariuszy. Nie można w związku z tym zgodzić się z uzasadnieniem przedmiotowej regulacji, że w ten sposób gwarantuje się „otwarty udział organizacji obywatelskich i zawodowych w formułowaniu strategii reform w sądownictwie w celu zagwarantowania obiektywizmu w procesie ich monitorowania”. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że kompetencje Rady Społecznej to przede wszystkim wpływ na obsadę stanowisk sędziowskich, przez które to uprawnienie nie można realizować obiektywizmu monitorowania sądownictwa. Takie zmiany, na jakie zwraca się uwagę w uzasadnieniu projektu ustawy, realizuje się w inny sposób, a mianowicie np. poprzez monitorowanie działalności sądów na rozprawach, składanie wniosków o udzielenie informacji publicznych, itp. Natomiast reformy w sądownictwie muszą następować w drodze zmiany choćby procedur sądowych i polegać na zwiększaniu obsady kadrowej sądów ze zmniejszeniem ich kognicji. Propozycja zmiany: zlikwidowanie regulacji dotyczącej Rady Społecznej przy Krajowej Rady Sądownictwa.	
54.	Art. 1 pkt 5	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	Po ósme, propozycję utworzenia Rady Społecznej przy KRS jako jej organu doradczego należy ocenić pozytywnie. Włączenie przedstawicieli innych prawniczych zawodów do działań KRS, w charakterze doradczym, może zwiększyć transparentność i otwartość KRS na oczekiwania przedstawicieli samorządów prawniczych, ale też pośrednio obywateli, przy jednoczesnym zachowaniu niezależności decyzyjnej samej Rady. Takie rozwiązanie normatywne jest w pełni zgodne z zasadą partycypacji społecznej w sprawowaniu władzy publicznej, w szczególności przez 15 przedstawicieli zawodów zaufania publicznego, która wynika z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Proponowany tutaj mechanizm doradczy nie narusza jednocześnie konstytucyjnie określonej pozycji i roli KRS wskazanej w art. 187 ust. 1 Konstytucji, ponieważ nie ingeruje w zasady wyboru jej członków, jej autonomiczne kompetencje decyzyjne, a jedynie wspiera proces opiniowania i konsultacji. Utworzenie Rady Społecznej może również	Uwaga pozytywna.

			potencjalnie realizować zasadę jawności życia publicznego (art. 61 Konstytucji), zapewniając większy dostęp do informacji o funkcjonowaniu organu odpowiedzialnego za nominacje sędziowskie. Włączenie głosu przedstawicieli innych prawniczych zawodów zaufania publicznego w formie doradczej może niewątpliwie sprzyjać pośrednio budowaniu zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości, co jest szczególnie istotne w kontekście zauważalnego kryzysu zaufania do instytucji sądowych. Jednocześnie należy podkreślić, że kompetencje Rady Społecznej nie mogą ingerować w sferę niezależności i autonomii KRS, a jej rola powinna ograniczać się wyłącznie do projektowanej funkcji konsultacyjnej i opiniodawczej, bez możliwości ingerencji w decyzje KRS, co pozwoli zachować równowagę pomiędzy ustrojową zasadą partycypacji społecznej w pracach Rady jako organu państwa demokratycznego a konstytucyjną zasadą niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej.	
55.	Art. 1 pkt 5	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Po siódme, Projekt w dodanym art. 27a przewiduje ustanowienie przy Krajowej Radzie Sądownictwa „Rady Społecznej”, organu opiniodawczego składającego się z przedstawicieli instytucji oraz grup i samorządów zawodowych, działających w obszarze praw człowieka i wymiaru sprawiedliwości. Zadaniem Rady Społecznej byłoby przedstawianie opinii w sprawach dotyczących rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych, zgodnie z art. 3 ust. pkt 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, a także przedstawianie opinii w innych sprawach należących do zadań Rady, na wniosek Prezydium KRS. Zaproponowaną zmianę należy ocenić pozytywnie. Celem tego rozwiązania, jak wskazuje Projektodawca w Uzasadnieniu, jest „zapewnienie otwartego udziału organizacji obywatelskich i zawodowych w formułowaniu strategii reform w sądownictwie oraz zagwarantowanie obiektywizmu w procesie ich monitorowania. Pozwoli ona na pełną kontrolę społeczną procesu nominacyjnego sędziów”. Zwiększenie udziału różnych Środowisk prawniczych i stowarzyszeń działających w obszarze praw człowieka lub wymiaru	Uwaga niezasadna. Ustawa w sposób wystarczający określa zakres zadań Rady Społecznej.

			sprawiedliwości oraz umożliwienie przedstawienia opinii dotyczących kandydatów ubiegających się o urząd sędziowski, jest rozwiązaniem słusznym. Zgodnie z projektowanym art. 27a ust. 1 Rada Społeczna ma przedstawiać opinie w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 a także, na wniosek Prezydium Rady, w innych sprawach należących do zadań Rady. Tak ujęty zakres kompetencyjny jest w ocenie Naczelnej Rady Adwokackiej niewystarczający, tym bardziej, że projektodawca wskazuje na współodpowiedzialność Rady Społecznej za podejmowane przez KRS decyzje. Projekt wymaga zatem doprecyzowania w zakresie jasnego wskazania konkretnych kompetencji (zadań) Rady Społecznej, jak również przedstawienia przepisów proceduralnych, które będą instrukcją dla działań podejmowanych przez Radę Społeczną. Odesłanie do Regulaminu, jaki szczegółowo określi tryb działania Rady Społecznej, wydaje się niewystarczające (art. 27a ust. 18). Podobnie jak doprecyzowania wymagają wymagania dla kandydatów na członków Rady Społecznej. W proponowanym brzmieniu art. 27a ust. 3 mowa jest jedynie o tym, że członkiem nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Wydaje się, że projekt w tym zakresie wymaga uzupełnienia. W ocenie Adwokatury w skład Rady powinna wchodzić osoba z co najmniej wyższym wykształceniem. Pozytywnie należy ocenić propozycję, aby trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazywanych było przez Radę Działalności Pożytku Publicznego. Taki skład stanowi wyraz obywatelskiego współdziałania i współodpowiedzialności za decyzje KRS.	
56.	Art. 2.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych	Po dziewiąte, zawartą w projekcie propozycję normatywną, zgodnie z którą do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane do niej przez Sejm na podstawie poprzednich regulacji, należy ocenić w pełni pozytywnie. Rozwiązanie to eliminuje bowiem realne ryzyko kontynuacji wpływów politycznych w nowej Radzie i wzmacnia jej legitymację jako organu niezależnego od władzy ustawodawczej. Jest to propozycja niewątpliwie zgodna z zasadą trójpodziału i równowagi władz (art. 10 Konstytucji RP) oraz z zasadą odrębności i niezależności sądów (art. 173) oraz niezawisłości	Uwaga pozytywna.

			sędziów (art. 178 ust. 1). Wprowadzenie takiego ograniczenia ma zarazem konieczny ustrojowo w realiach trwającego kryzysu konstytucyjnego charakter naprawczy i służy przywróceniu w Polsce ładu ustrojowego, naruszonego między innymi przez mechanizm wyboru sędziów-członków KRS przez Sejm wprowadzony ustawą z 2017 r. Wykluczenie osób wybranych w sposób niekonstytucyjny z możliwości ponownego kandydowania zapobiega bowiem sytuacji, w której nowa Rada mogłaby być zasadnie postrzegana jako kontynuacja wciąż wadliwego konstytucyjnie i w kontekście prawa europejskiego i unijnego modelu, co nadal podważałoby jej status ustrojowy. Rozwiązanie to jest zatem w pełni uzasadnione i konieczne. Podsumowując powyższe uwagi szczegółowe należy wskazać, że projektowana ustawa stanowi przynajmniej potencjalnie istotny krok w kierunku przywrócenia praworządności w Polsce w obszarze organów władzy sądowniczej, a to poprzez propozycje wprowadzenia rozwiązań normatywnych, które pozwolą na niezbędną konstytucyjnie „odbudowę” niezależności i pozycji ustrojowej Krajowej Rady Sądownictwa. Proponowane tutaj rozwiązania są w pełni zgodne 16 z normami Konstytucji RP, a także ze normatywnymi standardami europejskimi oraz z właściwymi tezami orzecznictwa TSUE i ETPC. Choć w niektórych obszarach objętych projektowaną regulacją możliwe są i są dopuszczalne konstytucyjnie alternatywne rozwiązania i regulacje, to jednak przedstawiony projekt należy ocenić jako zasadniczo trafny i co szczególnie ważne niezbędny dla naprawy obecnego kryzysu ustrojowego w Polsce. VI. Konkluzje Mając na względzie powyższe ustalenia, w konkluzjach niniejszej opinii należy wskazać, że: 1/ projekt słusznie zmierza do niezbędnej naprawy aktualnej kryzysowej sytuacji ustrojowej w obrębie władzy sądowniczej, która spowodowana jest w głównej mierze przez wskazane w uzasadnieniu projektowanej regulacji wady ustrojowe obecnej KRS ukształtowanej niekonstytucyjnie ustawą z 2017 r. – w tym kontekście opiniowany projekt stanowi konieczną ustrojowo próbę przywrócenia nadrzędności normom konstytucyjnym, europejskim i unijnym, a także niezbędnego wykonania orzeczeń ETPC i TSUE; 2/ propozycję przywrócenia mechanizmu wyborów sędziów-członków KRS wyłącznie przez sędziów należy ocenić jednoznacznie pozytywnie; 3/ zawartą w projekcie ustawy propozycję	
--	--	--	---	--

			wprowadzenia mechanizmu bezpośrednich, odbywających się w tajnym głosowaniu wyborów, w których uczestniczą wszyscy czynni zawodowo sędziowie należy ocenić pozytywnie - należy też jednak rozważyć dodanie do ustawy wyraźnej regulacji, która zakłada, że czynne prawo wyborcze nie przysługuje osobom, które zostały wadliwie powołane na stanowisko sędziowskie z udziałem KRS ukształtowanej wadliwie na podstawie ustawy z 2017 r.; 4/ proponowany w projektowanej regulacji podział mandatów sędziów-członków KRS tak, aby zapewnić reprezentację wszystkich szczebli sądownictwa (1 sędziego Sądu Najwyższego, 2 sędziów sądów apelacyjnych, 3 sędziów sądów okręgowych, 6 sędziów sądów rejonowych, 1 sędziego sądu wojskowego, 1 sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, 1 sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego) – ocenić należy generalnie pozytywnie, choć należy zarazem podkreślić, że konstytucyjnie dopuszczalne są też inne ewentualne podziały w tym zakresie; 5/ wprowadzenie wymogu co najmniej 10-letniego stażu sędziowskiego, w tym 5 lat na aktualnym stanowisku, co ma zapewnić odpowiednie doświadczenie sędziów-członków KRS – ocenić należy generalnie pozytywnie, choć należy zarazem podkreślić, że także w tym obszarze regulacyjnym konstytucyjnie dopuszczalne są też inne ewentualne rozwiązania; 6/ propozycję, zgodnie z którą wybory sędziów-członków KRS będą organizowane przez Państwową Komisję Wyborczą (PKW), co ma zagwarantować ich transparentność i profesjonalizm, ocenić należy 17 pozytywnie – w kwestiach szczegółowych należy równocześnie wskazać, że w tym obszarze regulacyjnym konstytucyjnie dopuszczalne są też inne ewentualne rozwiązania ustrojowe, które muszą jedynie zapewniać wybór sędziów-członków KRS wyłącznie przez sędziów oraz gwarantować rzetelność procedury wyborczej; 7/ propozycję przeprowadzania wystuchania publicznego kandydatów na sędziów-członków KRS ocenić należy pozytywnie; 8/ propozycję utworzenia Rady Społecznej przy KRS jako jej organu doradczego - ocenić należy pozytywnie; 9/ zawartą w opiniowanym projekcie ustawy propozycję normatywną, zgodnie z którą do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogą kandydować osoby, które zostały wybrane do niej przez Sejm na podstawie poprzednich regulacji – ocenić należy w pełni pozytywnie.	
--	--	--	--	--

57.	Art. 2.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów „Sędziowie RP”	Pozbawienie członków obecnej Krajowej Rady Sądownictwa biernego prawa wyborczego jest sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji). Wg. obecnego stanu prawnego tj. art. 10 ustawy „o Krajowej Radzie Sądownictwa” członkowie Rady, którzy pełnią kadencję po raz pierwszy mogą ubiegać się o następną kadencję. Pozbawienie ich teraz tego prawa jest sprzeczne z zasadą zaufania do państwa. Istotne jest również i to, że projektowana ustawa nie wprowadza zasady jednokadencyjności. Sama konstrukcja ustawy oraz używane określenia mają charakter dyskryminujący. Ilekroć w ustawie mowa o „przyszłych” członkach rady ustawodawca posługuje się pojęciem „sędzia”, „członek”. W przypadku sędziów obecnej rady ustawodawca posługuje się terminem „osoba wybrana przez Sejm”. Wynika to wprost z art. 2 projektowanej ustawy. Takie różnicowanie pojęć jest wyrazem dyskryminacji.	Uwaga nieuwzględniona.
58.	Art. 2.	Państwowa Komisja Wyborcza	Przede wszystkim, w ślad za pismem z dnia 23 stycznia 2024 r. znak ZPOW.023.I.2024, dotyczącym wcześniejszego projektu ustawy w tym zakresie, Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że nie powinna być organem zarządzającym wybory do Krajowej Rady Sądownictwa, o czym mowa w art. 2 ust. 1 projektu oraz proponowanym art. 11 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186), zwanej dalej „ustawą”. Należy mieć przy tym na uwadze, że Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie obecnie obowiązujących przepisów nie zarządza żadnych wyborów. Wszystkie przeprowadzane przez Państwową Komisję Wyborczą wybory zarządzane są przez organy konstytucyjne. Ponadto Komisja jest właściwa wyłącznie do przeprowadzania wyborów powszechnych oraz referendum ogólnokrajowego na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365) oraz ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 300). Państwowa Komisja Wyborcza nie przeprowadza natomiast wyborów do żadnych innych organów. Biorąc powyższe pod uwagę Państwowa Komisja Wyborcza zwraca się o wskazanie innego organu (lub organów), który miałby zarządzać wybory. Państwowa Komisja Wyborcza, niezależnie od powyższego,	Uwaga niezasadna.

			wskazuje, że ustawa musi przewidywać wszystkie czynności każdego z podmiotów biorących udział w procedurze oraz określać terminy wykonania tych czynności. Projekt wymaga uzupełnienia w tym zakresie.	
59.	Art. 4 ust. 2	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Po ósme, w art. 4 ust. 2 Projektu mowa jest o zwołaniu przez Przewodniczącego KRS pierwszego posiedzenia Rady Społecznej w terminie 14 dni od dnia upływu miesięcznego terminu, liczonego od dnia ogłoszenia, w drodze obwieszczenia przez Państwową Komisję Wyborczą w „Monitorze Polskim”, wyników pierwszych wyborów sędziów — członków KRS. Zwołanie pierwszego posiedzenia organu opiniotwórczego KRS jakim ma być Rada Społeczna, jest uzasadnione koniecznością ukonstytuowania się tego organu w celu m.in. powołania przez jego członków przewodniczącego i jego zastępcę oraz określenia w regulaminie trybu swojego działania. Niestety brak w tym przepisie procedury „awaryjnej”, w sytuacji niezwołania przez Przewodniczącego KRS pierwszego posiedzenia Rady Społecznej. Pożądane byłoby doprecyzowanie tej regulacji przez wskazanie, jaki organ byłby właściwy do zwołania pierwszego posiedzenia Rady Społecznej w przypadku zaniechania ze strony Przewodniczącego KRS (przykładowo Minister Sprawiedliwości).	Uwaga niezasadna.
60.	Art. 5	Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	Po dziewiąte, Projekt w art. 5 przewiduje, że Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Projektodawca przewiduje zatem odpowiedni okres vacatio legis, zgodny z regułą wynikającą z art. 4 ust. 2 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych ¹⁹ oraz zasadami prawidłowej legislacji ²⁰ . Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie, okres 14- dniowy uznawany jest za „poprawny, bo wystarczający w typowych warunkach” (K 19/02) ²¹ . Wnioski Projekt rozwiązuje najważniejszą kwestię będącą źródłem i przyczyną problemu z praworządnością w Polsce, a dotyczącą sądownictwa. Respektując znaczenie konstytucyjnie ukształtowanej Krajowej Rady Sądowej odnosi się bowiem do wadliwie powołanej	Uwaga pozytywna.

¹⁹ Ustawa z dnia 10 lipca 2000 roku o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów (tj. Dz. U. 2017, poz. 1523).

²⁰ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20 czerwca 2002 roku w sprawie „zasad techniki prawodawczej” (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 283).

²¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 marca 2005 r., K 19/02 (OTK ZU-A 2005, nr 3, poz. 28).

			Krajowej Rady Sądownictwa na gruncie ustawy z 2017 roku i jej roli w procesie nominacyjnym sędziów. Jednocześnie Projekt uwzględnia orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które podważyły status sędziów rekomendowanych przez niekonstytucyjnie ukształtowaną Krajową Radę Sądownictwa. Z uwagi na to, że Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej wyraził swoje stanowisko w opinii z dnia 5 lutego 2024 roku do przedstawionego przez Ministra Sprawiedliwości (Radę Ministrów) projektu ustawy o zmianie o Krajowej Rady Sądownictwa (projekt z dnia 11 stycznia 2024), która została przestana do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 5 lutego 2024 roku, a przedstawiony obecnie Projekt jest zasadniczo zbieżny z ustawą uchwaloną przez Sejm w dniu 12 lipca 2014 roku²² (procedowaną jako druk sejmowy nr 219) - zawarte w niej uwagi pozostają aktualne. Jednocześnie Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej przedstawi szczegółowe uwagi do Projektu w chwili, gdy będzie on przedmiotem prac parlamentarnych. Na tym etapie w ocenie Opiniujących Projekt powinien być przedmiotem dalszych prac.	
--	--	--	---	--

²² Na marginesie wskazać należy, że Trybunał Konstytucyjny rozstrzygnięciem z dnia 20 listopada 2025 roku w sprawie Kp 2/24 w trybie kontroli prewencyjnej uznał, że ustawa z dnia 12 lipca 2025 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezgodna z Konstytucją RP. Podkreślenia jednak wymaga, że w wydaniu rozstrzygnięcia brały udział osoby nieuprawnione do orzekania, co zostało stwierdzone m.in. w wyroku ETPCz z 7 maja 2021 r., w sprawie Xero Flor sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 4907/18 (HU DOC VI 1.510.147.2019); wyroku z 14 grudnia 2023 r., w sprawie M.L. przeciwko Polsce, skarga nr 40119/21 (wyrok w języku polskim dostępny jest <https://prch-bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/europejski-trybunal-praw-czlowieka/orzecznictwo-na-stronie-europejskiego-trybunalu-praw-czlowieka/index.htm> l? Complaina [dostęp: 28.11.2025] lub na stronie <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=002-14264> [dostęp: 28.11.2025]. Jednocześnie Komisja Europejska 22 grudnia 2021 r. wszczęła przeciwko Polsce postępowanie, w którym zarzuciła uchybienie zobowiązaniom traktatowym przez państwo członkowskie w związku z działalnością Trybunału Konstytucyjnego i jego orzecznictwem, w szczególności wyrokami z 14 lipca 2021 r., sprawa P 7/20 oraz z 7 października 2021 r., sprawa K 3/21. W wyrokach tych polski TK rozpatrzył niezgodność z Konstytucją RP postanowień unijnych traktatów, jednocześnie wyraźnie zakwestionował zasadę pierwszeństwa prawa UE. W związku z brakiem reakcji władz polskich Komisja Europejska 15 lutego 2023 r. skierowała przeciwko Polsce kolejną już skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie art. 258 TFUE https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_842.